

שוברים שתיקה

חיילים מספרים על מבצע "עופרת יצוקה", עזה 2009

"באימונים אתה לומד שלא משתמשים בזרחן ומחנכים אותך שזה לא הומאני. אתה רואה בסרטים מה זה עושה לכן אדם כשזה פוגע בו ואתה אומר "הנה, גם את זה אנחנו עושים". זה לא מה שציפיתי לראות. אני עד אותו רגע חשבתי שאני בצבא הכי הומאני בעולם, ידעתי שאפילו באיו"ש כשאנחנו נכנסים לשכונה, אנחנו עושים את זה בשקט גם כדי שלא יראו אותנו אבל גם כדי לא להפריע את מנוחת השכנים, באותה מידה. חייל בצה"ל לא יורה סתם ולא מפעיל כוח מעבר לצורך המשימה שהוא מבצע. נראה לי שזרחן זה כוח שהוא קצת מעבר לכל משימה שאמורה להתבצע. ראינו את המטוסים על כל יציאה ואתה רואה מאיזה בניין הרקטה יוצאת לכיוון ישראל ואתה רואה גם ארבעה בתים מסביב לבית הזה שנופלים כשחיל האוויר מפציץ. לא יודע אם זה זרחן או לא וזה גם לא כל כך מעניין אותי, פשוט שכונות שלמות נמחקו ככה כי ירו מארבעה בתים בשכונה קאסמים."

"שוברים שתיקה" הוא ארגון של חיילים משוחררים בוגרי האינתיפאדה השנייה (שהחלה בספטמבר 2000) אשר שם לעצמו כמטרה לחשוף בפני הציבור את שיגרת החיים היומיומית בשטחים, שיגרה שאינה מקבלת כל ביטוי בכלי התקשורת. כך יוצר צינור מידע אלטרנטיבי לציבור הרחב על המתרחש שם, בחצר האחורית.

"שוברים שתיקה" הוקם במרס 2004 ומאז רכש מעמד ייחודי בציבור ובתקשורת בנושא קולם של החיילים שעד כה שתקו. המטרה העליונה של **"שוברים שתיקה"** הינה לעורר דיון ציבורי סביב המחיר המוסרי אותו משלמת החברה הישראלית כולה בשל המציאות בה חיילים צעירים ניצבים מול אוכלוסייה אזרחית באופן יום יומי ושולטים בה. כל העדויות המתפרסמות על ידינו עוברות תחקיר קפדני הכולל בדיקה והצלבת העובדות עם עדים נוספים אוו עם ארכיונים של ארגוני זכויות אדם אחרים הפועלים אף הם בשטח. כחלק מעבודתנו העיתונאית זהותם של מוסרי העדויות לא נחשפת ונשארת חסויה. העדויות המתפרסמות בחוברת זו לא עברו עריכה ונשמרו במקוריותן, פרט להשמטת כל מידע שיאפשר זיהויו של מוסר העדות ו/או הוספת הערות להבהרת העדות או מונחים צבאיים.

עופרת יצוקה

פעילויות "שוברים שתיקה" מתאפשרות תודות לתרומתם הנדיבה של יחידים וקרנות שונות בהם: קרן מוריה, MEDICO INTERNATIONAL, CHRISTIAN AID (UK) ICCO, SIVMO, החדשה לישראל, OXFAM GB, N.D.C, שגרירות בריטניה בת"א, משרד החוץ ההולנדי, האיחוד האירופי והסוכנות הספרדית לשיתוף פעולה בינלאומי.

חברת זו שוכפלה תודות לתרומתם של האיחוד האירופי, והסוכנות הספרדית לשיתוף פעולה בינלאומי.

התכנים והדעות המובעים בחוברת זו אינם מבטאים את עמדת האיחוד האירופי, ממשלת הולנד והסוכנות הספרדית לשיתוף פעולה בינלאומי והן על אחריות "שוברים שתיקה" בלבד.

חודשים אחדים עברו מאז הסתיים מבצע "עופרת יצוקה" בעזה, ונראה כי למרבית הישראלים עדיין לא ברור מה באמת קרה שם. מפאת המחסור בעובדות בסיסיות, אנו נאלצים לקבל ללא סייג את עמדותיהם של גופים רשמיים המבטיחים לנו חרף החששות, כי צה"ל התנהג ללא דופי וכי אין צורך בשקיפות ציבורית. חוברת זו מביאה עדויות של כשלושים לוחמים שהשתתפו במבצע שנערך בתחילת 2009. העדויות המופיעות במקבץ נאספו במהלך החודשים האחרונים מחיילים ששירתו בכל גזרות הלחימה. מרבית החיילים ששוחחו איתנו נמצאים עדיין בשירותם הסדיר והם מסרו את עדותם בעקבות תחושה קשה של הידרדרות מוסרית בצה"ל. למרות שהחוברת אינה מתיימרת לתת סקירה נרחבת וכוללת של כל החיילים וכל היחידות אשר השתתפו במבצע, די בסיפורים הכלולים בה כדי להעלות שאלות קשות לגבי אמינות הגירסאות הצה"ליות הרשמיות.

הפערים העמוקים בין העדויות שאספנו לבין עמדות הצבא חוזרים ועולים. בין העדויות אפשר למצוא תיאורים של שימוש ב"נוהל שכן", ירי של פגזי זרחן אל עבר אזורים מאוכלסים, הרס מסיבי של מבנים ללא שום קשר לסיכון ישיר של הכוחות וכן הוראות פתיחה באש מתיירנות שבחלק מהמקרים הובילו להרג חפים מפשע. לצד סיפורים אלו, שמענו מהחיילים על האווירה הכללית שליוותה את הלחימה ובין היתר על התבטאויות קשות של מפקדים זוטרים ובכירים, המעידות על המשך ההידרדרות המוסרית שלנו כחברה ושל הצבא. להתבטאויות אלו נוסף חלקה של הרבנות הצבאית במבצע, שהכניסה מימד של פרשנות דתית ופוליטית שנויה במחלוקת, בחסות ובברכתם של המפקדים הבכירים.

למרות שישנם קווים שאפיינו את הלחימה כולה, אפשר גם למצוא הבדלים משמעותיים בין גזרה לגזרה ובין יחידה ליחידה. הבדלים אלו זוכים אף הם להתייחסות במקבץ זה. במהלך החודשים האחרונים נעשה מאמץ רב על ידי צה"ל להוכיח כי התנהלות בלתי מוסרית בלחימה, אם נמצאה כזו, הייתה קיימת רק ברמת "החייל הסורר" ולא כבעיה מערכתית רחבה. סיפורים רבים המופיעים בחוברת מוכיחים כי טענת הצבא אינה נכונה. סיפורים אלו מצביעים על כשלים ערכיים גם, ואולי בעיקר, ברמה המערכתית. התייחסות צה"ל למקרים של הרג אזרחים, הרס מסיבי שלא לצורך או שימוש במגנים אנושיים כאל "תפוחים רקובים" הפכה לשיטה של הפלת האחריות על החייל בשטח והתחמקות שמעידה יותר מכל על כשל ערכי ופיקודי חמור של המערכת. עדויות החיילים חושפות באופן חד משמעי כי הפגיעה המסיבית וחסרת התקדים באוכלוסיה ובתשתית האזרחית ברצועת עזה הייתה תוצאה ישירה של ההתנהלות המערכתית של צה"ל, ובמיוחד תוצאה של מתיירנות בהפעלת אש, ושל טיפוח תודעת החיילים כי מדובר במלחמה ולפיכך עליהם לירות ולא לחשוב.

מקבץ עדויות זה מציע הצצה חטופה אל מבצע "עופרת יצוקה" ומה שנעשה בו על ידי צה"ל ובשמה של החברה הישראלית. אנו מאמינים כי קיומה של חברה מוסרית מחייב בהכרח דיון מעמיק ונוקב, שקול החיילים הנמצאים בשטח הוא חלק בלתי נפרד ממנו. העובדה שקול זה נעדר מהשיח הציבורי המתקיים סביב הלחימה בעזה חייבה אותנו להביא את העדויות במהירות לעיני אלו המחויבים להכירן. לראשונה מאז הוקם הארגון, אנו מוציאים מקבץ עדויות המתייחס לאירועים שזה עתה קרו. לחץ הזמן ומורכבות תהליך אימות העדויות הביא לכך שלא כל החומרים שברשותנו מתפרסמים בחוברת זו. העדויות שבחוברת מחולקות לפי נושאים והן מובאות בלשונם של החיילים שהעידו. לצורך הפשטה של מונחים צבאיים, הוספנו הסברים בסוגריים.

"שוברי השתיקה" בחוברת זו מתארים בעדותם איך מעשים שהוגדו כ"חריגים" אתמול הופכים לנורמה של המחר, ואת המדרון המוסרי התלול בו ממשיכים שליחי החברה הישראלית להדרדר יחד עם המערכת הצבאית כולה. זוהי קריאה דחופה לחברה הישראלית ומנהיגיה להתפכח ולבחון מחדש את השלכות מעשינו.

אנו רוצים לנצל את ההזדמנות ולהודות למתנדבים והתומכים הרבים שאפשרו את פרסומה של חוברת זו בזמן כה קצר. ללא הסיוע הרב והתמיכה לא היה מתאפשר פרסומו של מקבץ זה.

זה היה השבוע שהייתה לחימה אינטנסיבית. בשבוע הראשון היו מטענים לחשוף, היו מנהרות בשטחים הפתוחים והיו חמושים בבתים. הלחימה הייתה מאוד איטית ובסופו של דבר השתלטו על שטח מאוד קטן, כל יחידה וכל כוח, הייתה גזרה די קטנה, כמה עשרות בתים, סך הכול, והיו צריכים להשתלט על זה וזה לקח שבוע שלם. זו מלחמה ולזה הקדישו שבוע ממש, עבדו שם לאט, כל בית – סגרו עליו. שיטת העבודה הייתה, כבר לא קוראים לזה נוהל שכן, יש לזה שם אחר, קוראים לאנשים "ג'וני", לאזרחים (הפלסטינים), קוראים להם ג'וני והיו שם אזרחים שנשאר למרות שפיזרו כרוזים לפני שנכנסו, הרוב עזבו באמת, אבל היו כמה אזרחים שנשאר בבית לשמור. אולי לא היה להם לאן ללכת. אחר כך ראינו שם אנשים שלא יכלו ללכת, חלק פשוט נשאר לשמור על הבית. כל בית סוגרים עליו, מכניסים את השכן, את הג'וני ואם יש חמושים, מתחילים, כמו בעבודה של סיר לחץ בשטחים. זה דרדר אמצעים.

כל יחידה מכירה את הנוהל של "סיר לחץ" אחרת. מה היה אצלכם?

אני גם לא סגור על הנהלים של סיר הלחץ שם, יכול להיות שהם היו שונים. בעיקרון המטרה הייתה להוציא אותם חיים, להכניס, לתפוס את החמושים. לא היו המון היתקלויות שם, היו כמה. במקרה אחד ניסו לגרום להם לצאת, אחרי זה התחילו לירות, ירו קצת נ"ט (טילים נגד טנקים) על הבית ובאיזה שהוא שלב הביאו די-ניין (דחפור כבד), מסק"רים (מסוק קרב), היו שם שלושה חמושים, הביאו מסק"רים, ירו נ"טים ושלחו שוב את השכן (הפלסטיני) פנימה. הוא אמר להם בהתחלה שלא קרה להם כלום, הם שמה. עוד פעם הביאו מסק"רים וירו, לא יודע באיזה דרדר אמצעים. שלחו שוב את השכן פנימה. הוא אמר שיש שניים מתים ואחד שעדיין חי ואז הביאו די-ניין והתחילו להפיל עליו את הבית עד שהוא ("השכן") נכנס, יצא ותפסו אותו (החמוש האחרון) והעבירו אותו לשב"כ.

...המפקדים מספרים מה הם ראו וגם מיישרים קו כדי שנדע איך הדברים עובדים בפנים. הם גם סיפרו דברים שהפריעו להם. הם סיפרו שהשימוש שעשו באזרחים היה קצת יותר נרחב מאשר לשלוח אותם לתוך הבתים. לדוגמה, נתנו לחלקם לשבור קירות עם פטישים 5 (פטישים במשקל 5 ק"ג). הייתה פשוט חומה שלא רצו להיכנס לחצר דרך השער, רצו לפתוח פתח חלופי בגלל חשש ממלכוד או כל דבר אחר. פותחים פתח אחר עם פטיש, אז נתנו כבר ל"ג'ונים" שיעשו את זה בעצמם. אגב הדברים האלה, התפרסמה כתבה בעיתון הארץ של עמירה הס על ג'בליה, בחור שמספר את אותו דבר בדיוק, זה הבחור ששלחו אותו. אני ראיתי אותו אחר כך, זה הבחור ששלחו אותו לבית שלוש פעמים. הוא גם מספר על זה שנתנו להם את הפטישים לשבור את הקירות.

אז אתה אומר שלפי מה שאתה מכיר, מה שהתפרסם זה נכון.

כן. זה היה מצחיק לקרוא את זה ואז לשמוע את תגובת צה"ל שהדברים נבדקו ואין עדויות מהשטח וצה"ל הוא צבא מוסרי. זה מעלה שאלות על תגובת דובר צה"ל באופן כללי, כשאתה יודע שהדברים האלה קרו באופן ודאי... לפעמים הייתה כניסה עם אזרח ששמים את הקנה על הכתף שלו, התקדמות בתוך הבית ומשתמשים בו כמגן אנושי. המפקדים אמרו שזו ההנחיה וגם אנחנו צריכים לעשות את זה... בכל אופן, בשיחת הסיכום הוא (מפקד היחידה) אמר שהוא לא מכיר את הדברים והחבר'ה, המפקדים שהיו שם בשבוע הראשון, אמרו שהם ראו שנותנים לאזרחים משימות כמו לשבור קירות ונכנסים עם נשק על הכתף. הוא אמר שהוא לא מכיר והוא יבדוק את זה. לדעתי לא נעשה שום דבר מעמיק, אני גם בקשר עם אחד הקצינים שם היום ולא הבנתי אם נעשתה בדיקה ולא מצאו או שלא נעשתה בדיקה. אחרי כמה שבועות התפרסמה הכתבה על הדברים האלה בדיוק, על זה שנתנו להם את הפטישים לשבור קירות וזה באזור שלנו, וזה בוודאות זה.

****

עדות מס' 2 - הריסות בתים

בפועל מה שקרה זה שהיינו על הציר בין קרני לנצרים, הציר הישן. היינו שישה ימים, שבעה ימים, משהו כזה. כמעט שבוע. נכנסנו.

מה היתה המטרה?

לא הגדירו לנו מה המטרה. המטרה של המלחמה לא יודע מהי. יש פה כל מיני אמירות שנאמרו, אמירות יותר מכוונות שניתן להביא לידי מימוש – נאמרו רטרואקטיבית, ככה אני מרגיש.

בתדריך לא אמרו לכם מה המטרה?

לא, מה זאת אומרת? כמו שלא אמרו לאזרחי ישראל. המטרה שלנו ספציפית הייתה לבתר את הרצועה, זו הייתה האחריות של החטיבה שלנו, הביתור נעשה כמו בימי גוש קטיף העלזים לפני ההתנתקות. יש כמה מקומות שדרכם צה"ל יודע לבתר את הרצועה, אחד מהם זה ממעבר קרני ועד הים. הביתור הוא מוחלט ואבסולוטי. הפרדה מוחלטת של צפון הרצועה, צפון-מרכז הרצועה ממדרום-מרכז הרצועה. הפרדה של העיר עזה ממחנות הפליטים ומניעת הגעת אמל"ח (אמצעי לחימה) ותגבורי כוחות לעיר עזה שבאותה עת עוד אני חושב שכן היה תכנון לכבוש אותה, בפועל זה לא קרה. זהו. זו הייתה האחריות של הגדוד שלנו, היינו ת"פ (תחת פיקוד) חטיבת שריון... נכנסנו, החלפנו את גדוד רותם (גדוד של חטיבת גבעתי). דיברו איתנו לגבי השיטה, שמערך המילואים בא להחליף למעשה את הסדירים כדי שאלו יוכלו להמשיך את המשך הכיבוש של העיר או השליטה בעיר, אז כבר

טרמינולוגיה. אז החשש הגדול גרם לזה שהיינו יותר בקרב הגנה מהתקפה. הסדירים היו יותר קרב התקפה כי הם באו ופרצו, היו ראשונים לפרוץ את קו החזית, כל פעם התקדמו הלאה והלאה ליעדים שהגדירו ואנחנו למעשה החלפנו אותם והיינו במין 'לשלוט בשטח ולהעמיק את האחיזה שלנו', כמו שהצבא קורא לזה. בפועל, הצורה היא דרך מין מגננים (אזורים מוגנים בהם שהו כוחות צה"ל) כאלה, שזה בפועל תפיסה של בית במקום אסטרטגי בין אם זה מקום גבוה, שליטה על צירים או מה שזה לא יהיה ובכל בית כזה יושב כוח, תלוי לפי גודל הבית ותלוי לפי הצורך.

...אנחנו יושבים בבית שהיה מפעל לבנים או שיש של אדם שהיה נראה די מכובד. בביורו חמאסניק, זה מהתמונות והכתובות שמצאנו שם. למעשה שם הקמנו מערך די גדול שאחרי זה הלך והצטמצם כי ככל שהזמן עבר, רצו יותר להעמיק את השליטה פנימה, כשהכוונה באופן פרדוקסאלי כלפי ישראל, אנחנו נכנסנו מצפון-מערב ורצינו להעמיק את השליטה כלפי ישראל צפון-מזרח. זאת הייתה השיטה כאשר מן הסתם, לא כל כך ראינו אויב בעיניים ולא ראינו אזרחים בעיניים, לא ראינו נפש חיה.

הבניינים היו ריקים?

נכנסנו בלילה, אבל למחרת בבוקר ראינו בית הרוס עם חורים בין הקירות לצורך מעבר, אבל גם ראינו אגף שלם של הבית שהיה הרוס.

מה ראינו שבינכם, השכונה, מה המצב שלה? מה קורה שם?

השכונה, קודם כל רואים הרבה מאוד בתים הרוסים. זה לא אומר שאין בתים עומדים. יש בתים עומדים, אבל לצידם יש הרבה חורבות ועם הזמן יש עוד ועוד חורבות וגם הבתים שעומדים, חלקם הגדול חטפו פגז פה, פגז שם. כאשר מה שהסבירו לנו זה שכשהסדירים נכנסו, ידעו להגיד מי הבתים של הפעילים, פעילי חמאס ומי לא. ובית של פעיל חמאס, חטף בדרך כלל פגז או שניים מחשש...

פגז של שריון?

כן, אני לא יודע להגיד איזה סוג פגזים וגם לא הייתי שם. הרצינאל היה שבבתי החמאס, החשש למלכוד ומנהרות, השילוב ביניהם וכל מיני דברים כאלה, הרבה יותר גדול. לכן הם חטפו פגזים כדי למנוע התלקחות של זירת מטענים, מרגמות, אי אלו דברים מהסוג הזה.

הרעיון הוא שבגלל שאנחנו יודעים מראש שזה פעיל חמאס, אנחנו מפוצצים את

הבית כדי לוודא שאין מטענים.

צריך להפריד פה בין לפוצץ את הבית לבין להפיגז את הבית, נקרא לזה ככה. לפוצץ את הבית זה להרים אותו באוויר. אלה דברים שלפגז של טנק אין יכולת לעשות, זה צריך חומר נפץ בשביל זה, כל מיני יחידות שמתעסקות עם חומרי נפץ עושות את זה. ועשו את זה. נותנים כמה פגזים ובמקרה או לא, הורידו אגף שלם של הבית. אגף שלם היה נטווי. כשהבוקר עלה, ראינו את ההרס של הבית וכבר התחלנו לקלוט איפה אנחנו קצת נמצאים. ראינו

את המרחב מולנו - שכונת זייתון שעם הימים גבעתי התחילו לפעול שם, ואת ההרס של השכונה שלנו. כל הזמן צריך להבין שיש עלינו איום מאוד גדול. כל האיומים האפשריים היו קיימים, בין אם זה ירי נ"ט (נגד טנקים), ירי נק"ל (נשק קל), מטענים, חטיפה, פצמ"רים (פצצות מרגמה) – כל תרחיש היה בהחלט אפשרי. ברוך השם, חוץ מכמה אירועים חריגים לא ראינו את הדברים האלה בעיניים או חשנו אותם.

לגבי הפגזים על הפעילים, כשהסבירו לכם איזה בית הורסים ואיזה לא, מי הסביר לכם ומתי הסבירו לכם?

קשה לי להגיד, אבל לדעתי זה היה דיבור שלי עם חיילי גבעתי כשהחלפנו אותם שם והם הסבירו לנו שזה היה הנוהל. קשה לי להגיד אם זה מקור מוסמך או לא. אבל זה חזר על עצמו אחר כך בשמועות, אבל אני לא יכול להגיד שמישהו מוסמך אמר את הדבר הזה: קמ"ן (קצין מודיעין), מג"ד או מישהו אחר. מה שאני כן יכול להגיד, שזה כבר הוזכר בקפ"קים (קבוצות הפקודות), שחלק מהמחשבה על הרס הבתים או חישוף השכונה, היא כפולה. מחד יש את הצורך המבצעי וזה מה שאנחנו כל הזמן שומעים, בדיעבד, אני שומע את זה כל הזמן ברדיו. החשיבה היתה שלא נסכן חיילי צה"ל בכניסה לבית שאנחנו לא יודעים מה יש בו ולכן מהניסיון שבהרבה מהבתים, היה מלכוד, בחלק מהם היו מנהרות ובחלק היו מרגמות עם הפעלה רחוקה, כל מיני דברים כאלה, אלה דברים שראינו. זאת הייתה סיבה אחת להרוס בית וזה יכול להיות הפגזה יותר מאסיבית.

עד שאגף אחד נוטה?

יותר מזה. אם זה בית שדי-ניין יכול לטפל בו זה יהיה די-ניין, ואם לא – יכול להיות שזאת תהיה ארטילריה ואפילו ס"פ (יחידת הנדסה), ממש להרים אותו באוויר. ואם לא, יכול להיות שזה יהיה פגז, אבל שיעשה עבודה יותר יסודית. אז הסיבה הראשונה כאמור הייתה, הגנה על כוחותינו, נקרא לזה ככה. מתוך תפיסה שאנחנו רוצים לעשות כמה שפחות נזקים לחיילים שלנו ולסכן אותנו. נהרוס את הבתים החשודים – זה דבר אחד. אבל הסיבה השנייה שנאמרה עוד בקפ"ק בצאלים למעשה, היתה שחלק מהמחשבה של החישוף, היא חשיבה של מה שצה"ל מכנה "היום שאחרי". היה ברור שהמבצע הזה יסתיים מתישהו, היה ברור שאין פה כוונה לחזור ולשלוט מחדש ברצועת עזה, היה ברור שאנחנו נעזוב. אלא מה, השאלה היא כשאנחנו נעזוב, איך אנחנו נעזוב את השטח ואם אנחנו נעזוב את השטח בצורה שהוא יותר חשוף, כלומר שתאפשר לנו גם אם יש וגם תצפית, אזי היכולת שלנו לשלוט תהיה יותר טובה. לכן בשם העיקרון הזה, נעשו החישופים. כלומר, חישפו לצורך איזה שהיא נוחות לנו.

באלו מילים השתמשו בקפ"ק כדי לתאר את זה?

"היום שאחרי". החישוף היה במחשבה על היום שאחרי שנעזוב, אנחנו רוצים את היכולת הזאת של בפירוש אם ותצפית. הביטוי "היום שאחרי" חזר על עצמו כמה וכמה פעמים, גם תוך כדי.

כשאתם בגזרה, יצא לכם להרוס בתים? לפקד על די-ניינים ולהנחות?

בטח, אלה דברים שהיו קיימים, משתי הסיבות. שני האפיקים האלה של ההרס, היו קיימים בפועל, לא רק בתכנון.

אבל אתם נכנסתם אחרי הסדיר, השכונה ריקה כבר. הסדירניקים עזבו את האזור הזה, אתם תופסים בעצם אלמנות קש (בית פלסטיני שצה"ל משתלט עליו ובונה בו עמדות).

זה לא מדויק, הסדירניקים התחילו קרב התקפה, מה שהצבא מכנה, ויצרו את הביתור בגזרה שלי, זה מה שאני יודע. הם ביתרו את הרצועה וקצת העמיקו את השליטה וקצת תפסו בתים מרכזיים ולא שלטו במרחב. לצורך השליטה במרחב היה צריך להגיע לשליטה יותר עמוקה בשטח. הם לא הגיעו לכל הבתים שהגענו אליהם, העמקנו את השליטה בשטח, תפסנו יותר בתים, עלינו על רכסים, תפסנו בתים חדשים וזה גרם לפיצול הכוחות.

במהלך השבוע שאתם בפנים, עדיין ממשיכים את ההריסות, זאת אומרת ממשיכים לקבל מודיעין על כל הבתים החשודים.

בוודאי. וגם הורסים חלק, מתוך מחשבה של תפיסת ביטחון שלנו למעשה, אם יש פרדס אז יכול חשש או שהייתה צליפה משם, אז חיטפו שם את הפרדס הזה כדי להגן עלינו שלא תהיה קרקע שלא שולטים עליה והיא מאיימת עלינו, אבל גם במחשבה להמשך.

אתה יכול להגיד כמה? הרבה, מעט?

אני לא יכול להגיד. אני יכול להגיד שבתור מישהו שעלה לעמדות שמירה שהן כמו כל עמדות שמירה לחייל יש גבולות גזרה שעליהן הוא חתום כשהוא שומר. אז לא פעם ולא פעמיים גבולות הגזרה היטשטשו כי מן הסתם כמו שאנחנו מכירים, גבולות הגזרה הם מבית כזה לבית אחר, אז אחד הבתים כבר לא היה והיה צריך לעבור לבית אחר שגם אותו לא ראינו בהמשך המבצע. גבולות הגזרה היטשטשו כחלק מהריסת הבתים, כלומר הריסת הבתים נמשכה. זה בטוח.

בשבוע שאתם בפנים, עדיין ממשיכים לירות פגזים על בתים עם מטענים או שמייד הורסים אותם עם דיניינים או שהס"פ עובדים עליהם?

אני חושב שגם וגם וגם.

****

עדות מס' 3 - הוראות פתיחה באש

מקרה שקרה, מפקד שלי שהוא בחור טוב ואני חושב שהוא לא עבר על הפקודות במקרה הזה. נכנסנו לחצר בית והמשפחה מרוב פחד חיכתה במקום שהוא חשוף לכניסה, אבא, סבא, אימא צעירה ותינוקות – איך שנכנסנו, הוא נכנס עם צרור. הוא הרג בטעות חף מפשע.

מה בדיוק קרה שם?

הגענו לבית, יש חצר סביב לבית, גדר. אחרי שהדלת נפרצת, הוא נכנס ברטוב. נותנים כמה כדורים, לא צרור רוחב.

ואז מה קורה?

נכנסים ויש חוליית פריצה וסריקה. יש כמה קומות. לא נכנסנו לכל חדר ברטוב, אלא ביבש.

ומה הסיפור עם המשפחה?

המשפחה התחבאה מההפצצות, הם היו מתחת למדרגות וזה במקרה היה מול הדלת והוא נכנס וירה, הוא לא ראה במי הוא יורה. במקרה הוא הרג בחור מבוגר.

נכנסת אחריו ומה ראית?

הבית עצמו ריק, שברנו בלטות ועשינו עמדות וחרכי ירי. המשפחה, כנראה שגירשו אותם מהחצר – לא יודע, לא שמתי לב. הגופה נשארה שם.

הוא מת מיד?

לא יודע. כשאני חושב לאחור, זה באמת נראה לי הזוי שאני לא יודע. כואב לי להגיד, אבל... לא שלא עניין אותי. העניינים האלה היו לי בראש ותכננתי לכתוב למג"ד ולא הספקתי. חבל שלא עשיתי את זה, בדיעבד.

מה תכננת לכתוב?

שיש דברים שהוא לא יודע שקורים בגודד שלו. בלי שמות. אני נגד הלשנה, אבל אם אני מסתכל מהצד, יש אנשים שמגיע להם ללכת לכלא.

אתה לא זוכר איך נראית המשפחה.

מהסבא ועד הנכדים. הם התחבאו וכנראה שאמרו להם ללכת. אנחנו לא נשארו בבית, אלא המשכנו אחרי כמה שעות.

****

עדות מס' 4 - הוראות פתיחה באש והשתלטות על בתיים

אחרי מלחמת לבנון, התחילו להיערך, לפחות ממה שאני מכיר, למבצע כניסה לעזה. התאמנו למבצע כזה פעמיים אימון מיוחד, אימון גדודי שפעל במתווה והמשימה של הגדוד הייתה לחצות בין רפיח לחאן יונס, לבודד את רפיח כדי שכוח אחר יוכל לבצע סריקות ברפיח ולאחר את המנהרות. קיבלתי צו 8 ביום ראשון.

מייד אחרי תחילת הפעולה הקרקעית.

כן, הפעולה הקרקעית התחילה בשבת, מוצאי שבת. ביום ראשון התייצבנו, כבר עשינו אימונים... בסוף מה שעשינו, נכנסנו ביום שישי בערב, שזה כבר שבועיים מאז שגויסנו והחלפנו את פלוגת גולני בעמדות שהם תפסו. שהם היו כמונו, תחת פיקוד של חטיבה ****, טנקים, סדיר. המח"ט שלהם היה מפקד הגזרה שם ואנחנו היינו תחת פיקוד... בעצם תפסנו את הבתים שגולני תפסו אחד לאחד. לא שמעתי בגדוד שמישהו דילג עמדה בזמן הקצר שהיינו שם. אני חושב שגם גולני נשארו באותם עמדות או בתיים. הטנקים, אני חושב שהם שינו עמדות, אבל לא יותר מדי.

נכנסתם לבית – איך זה נראה? ומה המצב של הבית?

באופן עקרוני, כל האימונים שעשינו בשנים קודמות, הייתה כניסה יבשה, כניסה רטובה, ואחרי שגייסו אותנו והתחילו לזרום לקחים מהלחימה בעזה, אז הבנו שאין כזה דבר כניסה יבשה, כל הכניסות רטובות, כמובן בהתאם למצב, אין דבר כזה כניסה יבשה.

ואיך זה עובד כניסה רטובה?

טילים, טנק, מקלעים לתוך הבית, עם רימונים. נכנסים לחדר עם אש, הרעיון היה שכשנכנסים לתוך בית, אין שם מישהו שיכול להרים נשק נגדנו. כמובן שההיגיון המבצעי היה של איזה בית החמאס יחשוב שאנחנו נרצה לתפוס ואז אנחנו דווקא לא נתפוס אותו, כי למעשה החמאס מן הסתם מלכד אותו.

אז כניסה רטובה זה ממש לעשות סגור על הבית וטילי לאו?

כן, RPG (טיל כתף), לאו (טיל כתף), זה מה שהכינו אותנו אליו. למעשה, כשהגענו לבית, הוא היה שלם, אף אחד לא ירה עליו, אף אחד לא ירה על גולני כשהם נכנסו, לא היה להם על מי לירות. כמו שראיתי את הבתים שהיינו בהם, הם גם לא ירו כשהם נכנסו לבית ולא שברו שום דבר, לא שברו קירות כדי להיכנס. הם כנראה לקחו את הבית בצורה יבשה.

מה היה המצב של הבית, החפצים?

היינו בבית שהיה בו מעט מאוד ריהוט, היו שם כמה כיסאות פלסטיק ומזרונים ובחדר השינה היה ריהוט של מיטה, ארון בגדים ושידת-מראה כזאת. אני חושב שגולני חיפשו בארון הבגדים, פירקו אותו וזרקו את הבגדים החוצה כדי לבדוק, כדי לראות שאין שם מטען.

לא ראית הרס מעבר לזה? זה חיפוש צבאי רגיל.

כן. מעבר לחיפוש צבאי רגיל לא היה הרס מכוון. היה מעט מאוד. מהמטבח היו מעט כלי בישול, מקרר, גז וכל אלה. הייתה שם קערה של פיתות שהם הכינו לפני שהם ברחו מהבית ואף אחד לא נגע בפיתות, אף אחד לא אכל מהם, לא גולני ולא אנחנו. היגיון מבצעי הוא שלא אוכלים משהו כי יכול להיות שהם השאירו משהו מורעל. באמת הם לא נגעו. השתמשנו במזרונים ובשמיכות שלהם כדי לשבת ולישון. בבתים אחרים שהחבר'ה של הפלוגה שלי היו בהם, היה בית אחד שהיה רק שלד אז לא הרסו שם שום דבר, לא היה שם שום ציוד. בית אחר, אם הבנתי נכון, אני לא בטוח בזה, אבל זה מה שאמרו ואני מאמין שזה מה שהיה, היו שם אזרחים שהיו כלואים בבית שלהם ולפי הנוהל הרגיל של הצבא, כשתופסים אותם, מזכים אותם ומוודאים שהם לא נושאים עליהם נשק או מטען. עוד כשהתכווננו, אמרו לנו כולל נשים וזקנים. 'מזכים אותם' זה אומר להרים את הבגדים, להתפשט כמה שצריך, כולל נשים, כולל להוריד רעלות כי יש חמאסניקים שמתחפשים לנשים וכי יש שם נשים מתאבדות. זה הנוהל. בקיצור, בבית השני של הפלוגה או השלישי, היו שם ארבעה אנשים בעלי הבית, הגענו לשם לקחת אוכל וראיתי את הבית, הוא היה מרוהט ומפואר מבחינת המבנה. גם שם שמרו כמו ששמרנו, לא חיבלו ולא הרסו בכוונה. עשו שימוש צבאי סביר.

****

עדות מס' 5 - אוירה

מה הכי צרם לך במבצע הזה?

צרם לי? היו הרבה דברים. קודם כל ההרס, הירי הזה, באנשים חפים מפשע. השוק הזה של, עם מי אני משרת. חברים שלי, באמת, וככה הם מתנהגים. זה פשוט מדהים, לא נתפס. מחיר ההשתמטות. יש לך את כל השמאל הקיצוני שלא מתגייס, מסיבות כאלה ואחרות, או משרת קרוב לבית, וככה הפלוגות הלוחמות שלך נראות.

מה אכזב אותך מהחבר'ה שהיו איתך? הם עדיין חברים.

הם חברים שלי, כי אין מה לעשות, אני חייב להיות חבר שלהם, אין לי הרבה ברירה. אני חי איתם. אבל השנאה וההנאה מהריגה, לא.. הרגתי מחבל, פה, שם, הורדנו לו את הראש..

אז האוירה הייתה מאוד נינוחה, לא לחץ, לא הסתייגויות? לא היה איזה משהו שירסן

את האנשים שם?

כשהמ"פ והמג"ד שלך אומרים לך "יאללה, תירה", אז החיילים לא ירסנו את עצמם. הם מחכים ליום הזה. הכיף הזה של לירות ולהרגיש את העוצמה בידיים שלך.

מרגישים?

כמו שאתה מרגיש עם היד על ההדק, ובלחיצה אתה יכול להוריד חצי בית. אז אתה מרגיש.

אז מה, אתה יוצא מאוכזב מהפעולה?

מאוד. אבל לא ציפיתי ליותר מזה. אני לא משלה את עצמי ולא.. זה הצבא שלך. בסופו של דבר זה ששים ילדים בני תשע עשרה ועשרים שוולגריות ואליםמות זה חלק מהאורח חיים, זה לא.. אין לך שום דבר שירסן אותך. לא הפתיע אותי יותר מדי.

****

עדות מס' 6 - הפעלת אש

מרגמות 120 מ"מ זה ממוחשב, זו מערכת חדשה יחסית.

מה זה הישנה?

הישנה זה עם גלגלים, לסובב, פלסים, לוקח חצי שעה עד שאתה מוציא פצצה. בחדש המחשב עושה לך את כל התהליך של הכוונן. יש לי מפה, תצ"א (תצלום אויר), מפת קוד, אומרים לי נ"צ (נקודת ציון), אני מקליד את זה על המחשב, זה מסך מגע. יש לי מקלדת, אני מקליד את הנ"צ, זה מראה לי איפה זה נמצא על המפה, לוחץ והמרגמה מתכווננת וחייל שלי פשוט מעיף אותה.

כמה זה מדויק?

מאוד. בין 95-100%.

מה זה בול?

אני לא זוכר מה רדיוס הפגיעה, 30 על 50 או 50 על 50 או 50 על 75 שתי פצצות, לא זוכר.

אתה זוכר מה טווחי ההרג או הפגיעה של הדבר הזה?

כמה עשרות מטרים. זה דבר נקודתי מאוד. יש סיכוי שתחטוף רסיסים, אבל...

אבל השאלה היא מה זה נקודתי.

אם זה יפגע, זה יעשה חור בגודל של הצלחת וזה יפזר רסיסים בטח מסביב.

מה היו המטרות?

רוב הזמן היו בשטח פתוח. באחת הפעמים נתנו לי לירות והבנתי שזה ממש בתוך שכונה, בין בתים. ואז נפל לי האסימון. רוב הזמן היה על חוליות בשטחים פתוחים אבל לא היה חסר שהם ירו גם מתוך בתי ספר, בתי חולים וכאלה. אז אני רואה שאני יורה ממש בתוך שטח בנוי. אני לא יודע כמה מאוכלס כי צה"ל די השתדל להעיף אנשים הצידה אבל אני מבין שזה...

לחצת בהיסוס או ביררת שוב?

לא יודע אם בהיסוס... זה מרגיש על הפנים שירינו לשם. אבל היינו מקבלים אחר כך תמיד טלפון על תוצאות הפגיעה שלנו. לא אמרו לנו שהרגנו חפים מפשע, אבל אמרו לנו שפגענו בשלוש חוליות משגרים. אני לא יודע לחשב כמה זה כל חוליה, אבל הרגנו את האנשים הרעים ואת ראש מדור תלול מסלול של חמאס. אז אתה כן גאה בעצמך וביכולות. אתה מרגיש את צבא ההגנה. אנחנו אמנם פוגעים בחפים מפשע והכמות הארטילרית שלנו הייתה מטורפת, אבל מצד שני אתה שומע שיורים מעזה ואתה ישר מחזיר.

מה זה הרבה ארטילריה?

על כל פצצה שלהם, עשר שלנו.

כל פעם שהם יורים, אתם יורים עשר לאותה נקודה. אחת לא מספיקה?

פיזור.

מה זאת אומרת?

הן נופלות אחת ליד השנייה, הרי זה גם חלק מהחישובים, אומרים שפיזור של שתי פצצות, מרחיב את הרדיוס של הפגיעה. וגם כן, אני משער שחלק מהחישוב בשטחים הפתוחים וגם בבנויים זה המנהרות. הפצצה הראשונה פוגעת ברצפה, אבל השלישית יכולה לחדור לשם.

אבל מה זאת אומרת פיזור? אתה אף פעם לא יורה פגז אחד?

לא, בערך שלושה. בסופו של דבר זה רימון גדול וצריך לזרוק כמה כדי לפגוע.

והן לא ייפלו כולן על אותה נקודה, זה החישוב של הפיזור?

בדיוק.

...בכל הנקודות שיריתם, זו תמיד היתה רק תגובה על ירי לעבר ישראל?

או לרוב מקומות לפני כניסה.

בגדול, יש ירי לתוך ישראל, מאכניס את המקום, אתם יורים חזרה, הרוב בשטחים

פתוחים?

היו ימים שירינו רק בתוך שטח בנוי לעיר עזה עצמה.

מה ההגדרה של שטח פתוח?

לפי מה שראיתי במפה, בלי בתים, חלק.

אתה רואה תצ"א?

בחלק מהמקרים ראינו תצ"א. עדכנו את המחשבים. חלק היה על מפות וחלק על תצ"א, אני לא זוכר בדיוק.

...אמרת שאתה בודק משפכי בטיחות.

כן.

מה זה אומר משפך בטיחות?

שהכוחות שלנו לא נמצאים באזור. המחשבים שלנו לא באמת מעודכנים על כל פעילות של צה"ל, אז כבר עשו לנו את הבדיקה לפני שנתנו לנו את הנ"צ.

ומה זה משפך הבטיחות מהכוחות שלנו?

300 מטר במכת אש, משהו כזה, שנותנים פיזור ופצצה אחרונה, כבר מותר להתקרב אליה.

משפכי הבטיחות האלה נלקחו מפלסטינים או שזה לא רלוונטי?

מאוכלוסייה? אם זה לשטחים פתוחים, אני משער שלא היו שם הרבה פלסטינים באותו רגע. בשטחי זיהוי, זה קשור כבר להוראות ששלחו להם לפנות את הבתים.

אז בעצם, כמה אתה משער שירותם?

620 ומשהו פצצות, זה רשום איפה שהוא בתחקיר. עשינו בסוף סיכום על כל התקלות, הדברים הטובים והרעים וגם מספר הפצצות.

הכול נפיץ?

כן. אני יכול לשלוח לך תמונות, חלק מצחיקות.

...באלו מקרים יריתם לריכוך?

רוב הזמן היה ירי לריכוך, נראה לי, לא יודע לחלק את זה. פשוט קיבלנו פקודה. אם פגענו במחבלים, אז כנראה המטרה הייתה זה... אבל אם אומרים לנו שכוח צה"ל אמור להיכנס בלילה – אנחנו מבינים שזה ירי לריכוך, אבל לא אומרים לנו לפני כל ירי מה המטרה.

****

עדות מס' 7 - הוראות פתיחה באש

בפעם הראשונה שנכנסנו המג"ד עשה ח' גדודית ביום שישי בערב ואמר "לא נוכל להפתיע אותם בתזמון כי הם יודעים מתי זה, לא נוכל להפתיע אותם במקום, הם יודעים בדיוק איפה אנחנו נכנסים, מה שנעשה – זו עוצמת האש". ובאמת עוצמת האש עם חיל האוויר, תותחנים ושריון וכמות החי"ר שנכנסה. התודעה של כל חייל שנכנס זה פשוט... אצבע קלילה על ההדק. אתה רואה משהו ולא בטוח? כדור.

זה משהו שאמרו לכם?

זה משהו שאמרו, כי הוא (המג"ד) אמר ואני באותו רגע הבנתי לגמרי למה הוא מתכוון, אני די הסכמתי איתו, הוא אמר: לא תיפגע שיערה מראשו של חייל שלי ואני לא מוכן להגיע

למצב שחייל שלי מסתכן בגלל היסוס. אם אתה לא בטוח – תוציא כדור. יש ספק אין ספק. הבנו את זה ואמרנו שזה לא בגלל שאנשים רצו להרוג או בגלל האיכסים או התהילה, זה בגלל שרצו לשמור על חיי אדם בכל מחיר. כולנו יודעים, כולנו חיים פה במדינה ואנחנו יודעים שהבטן הרכה של המדינה זה הרוגים בכל המלחמות ופשוט רצו לשמור על זה בצורה מושלמת, בטח שלא נדבר על נוהל חטיפה ודברים כאלה אז ההוראה היתה אתה לא בטוח- תוריד. עוצמת האש היתה מטורפת, נכנסנו והיו בומים בטירוף. איך שהגענו לקו ההתחלה שלנו, פשוט התחלנו לפרק (לבצע ירי) למקומות חשודים. גם בהתחלה עדיין היה חושך, הגענו ממש לפני השחר. אתה רואה בית, אתה רואה חלון תירה בחלון. אתה לא רואה מחבל שם תירה בחלון. זה בעצם היה לש"ב (לוחמה בשטח בנוי). זה ההבדל בין לש"ב ובין עימות מוגבל. לש"ב אומר שאדם זה אויב, אין הבדל בין חף מפשע לאויב. זה היה פשוט לוחמה בשטח בנוי לכל דבר. נכנסנו בית-בית וכל אחד עוקף את השני כל פעם. 99% מהבתים היו ריקים.

אתם נכנסים ברטוב (באש חיה) לבתים?

לא, ההוראה הייתה להוציא את כולם מהבית או לרכז אותם בחדר אחד. לתת כריזה, לתת כמה דקות ואם הוא לא יוצא אחרי 5-2 דקות משהו כזה, מי שנשאר דמו בראשו. כל מי שיוצא – לרכז מחוץ לבית או באחד החדרים התחתונים ואז לעלות ברטוב. זאת הייתה ההוראה ולא תמיד זה יצא לפועל כי הרבה פעמים הבתים היו ריקים, ומה, סתם תבזבז תחמושת? סתם תירה בשביל הכיף? יש אנשים שעשו את זה אבל זה לא תמיד קרה. בסופו של דבר לא פגשנו שום דבר ואנשים התאכזבו והתחילו לפרוק קצת לחץ, פשוט לירות. בגדול, התושבים ירדו. היינו אומרים להם לכו לשם, מצביעים להם לאיזשהו כיוון ואומרים להם לכו לשם. הם היו אומרים: זה הבית שלנו, אין לנו לאן ללכת ואנחנו... זה היה ההוראה אם לא גדודית אז חטיבתית או כלל צהלי"ת. אני לא יודע אבל זה לא משהו שהמ"מ או המ"פ החליטו באותו רגע. זה היה ברור כשנכנסנו שהם לא נשארים בבית. כיוונו אותם לאזור מסוים בתקווה שהם לא יפגעו שם. בגזרה שלנו כיוונו דרומה לרצועת עזה היכן שצה"ל לא נמצא. שלחנו אותם דרומה. לא התעללנו בהם. אבל זה כואב שחמש אימהות, זקנה אחת וילדים קטנים מסתכלים עליך והאישה אומרת "אין לי לאן ללכת" ואין לך מה לעשות, זה חייב לקרות. אתה מקשיח את הלב, מסתכל לה בעיניים ואומר לה "לשם". והן הולכות. ברגע שמישהו יוצא, מודיעים על זה שחפים מפשע נעים דרומה. בדרך כלל זה גם קורה באור יום ולא בלילה. ואז משתלטים על הבתים ומתבצרים בבתים על פי התכנית.

****

עדות מס' 8 - הוראות פתיחה באש ושימוש בזרחה

כשנכנסים, מה ההוראות, מה המשימה, מה המטרה? מי מתדרך, המג"ד, המח"ט?
המ"פ, המג"ד והמח"ט. ככל שזה מישהו כזה, זה הרבה יותר כללי.

ומה הוראות הפתיחה באש?

אם מזהים משהו שלא אמור להיות – תירו. אומרים לנו שחיל האוויר חילק פליירים ולהגיד לכולם ללכת לעיר עזה. אם יש מהקו הזה אנשים – הם לא אמורים להיות שם. שמעתי סיפורים מצוותים אחרים שירו על אנשים במרחק שני קילומטרים, אני זוכר שהייתי מתחלף קצת עם התותחן מסתכל מה קורה. אתה רואה אנשים שפחות או יותר מנהלים שגרת חיים, מטיילים בפארק ודברים כאלה. בוודאות זה לא מחבלים. אני שומע מצוותים אחרים שירו על אנשים שם, ניסו להרוג. החברה הצעירים שצמאים לאיקסים. זה נראה להם מגניב שיש להם את הכוח הזה בידיים ואף אחד לא רוצה לרסן אותם, יש להם אישור ירי.

גם לך היה אישור ירי, זה אישור ירי כללי?

זה ג"ג (גבולות גזרה).

אתה יודע, זה עיר, חילקו פליירים אבל אנשים צריכים לצאת, ברור שתהיה תנועה

של אזרחים. זה לא שטח של חיילים, אנשים גרים שם. אף אחד לא התייחס לזה

בתדריכים, המפקדים, מישהו? לא הבדילו בין אנשים לאזרחים, כאלה שבזרחים לכיוון

שלכם? יש הרבה תרחישים.

נכון, לא הייתה התייחסות יותר מדי לעניין חפים מפשע.

אמרת שמרגע שהוא זיהה את הרכב עם החמושים (המראיין מתייחס לזיהוי וירי

ראשון של טנק אחר שהעד תיאר קודם בראיון), ירו את הפגז הראשון ומאז לא

הפסקתם לירות, מה זאת אומרת?

רוב המבצע הזה סרקנו באמצעים שלנו שיש לנו בטנק לפי גבולות גזרה שהגדירו לנו ויורים במאגים, בתותחים, מה שיש.

על מה יורים?

על הכול: על בתים, אם לסמג"ד הבית נראה חשוד – מעיפים. חי"רניקים לא אוהבים את הבית הזה - יורים. הכול. ירינו... זה לא בלי הפסקה, כי אין אינסוף תחמושת.

אמרו לכם בסוף שיש שילוב כוחות, החי"רניקים מגיעים מפה אז כולם עוזרים אחר

לשני, לשטח הכול קדימה?

זה היה פחות ככה. אתה כובש שטח מסוים ואתה מטהר את מה שכבשת. תופס עמדות ובלילה יוצא ליזומה בשכונות שכבשת ומשתלט על בתים וכל מיני מקומות ממוקדים שהרסת.

התחלת לדבר על כמות של תחמושת, מה?

הטנק שלנו ירה, להגיד לך כמה?

כן, כדי שנקבל תמונה.

שלושים וחמש ברוסים (ארגזי תחמושת) של מאג משהו כזה, 40-30 פגזים. שני ברוסים של 0,5, מק"כ (מקלע כבד), 20 מרגמה. אני יודע על צוותים אחרים שגם ירו זרחן.

זה בכוננות?

כן. המרגמות של הגדוד ירו ואני יודע גם על טנק של קצין שירה זרחן.

אתה מדבר כללי, אבל תנסה לספר סיפור. מרגמה 60 מ"מ זה בכלל לא מדויק.

נכון. המרגמות שירו היו לעבר מקומות שרצו לטהר, מקומות שבוודאות לא היה שם אף אחד. אני יודע שיש שם מחסנים וכל מיני שטויות, טווחים של 200-300 מטרים. הטווחים האלה הם פחות או יותר מדויקים.

מה היה סיפור ירי המרגמות של הזרחן?

המ"פ נותן למ"מ מרגמות, מטרה – תירה.

מה יש שם, אתה יודע?

מטרה, הם מגדירים מטרות, אני לא יודע בדיוק לספר מה היה שם. לפעמים עולה בקשר "רשאי, זרחן באוויר". זהו. לא זוכר אם אי פעם באישור מהמ"פ אבל שמעתי ממנו גם שהוא ירה בלי לבקש אישור.

למה שירו זרחן?

כי זה כיף, מגניב.

מבחינה מקצועית, לאיזה איום משמש אותך הזרחן?

לא יודע למה הוא משמש. בדיוק דיברתי על זה אתמול, לא מבין למה זה בכלל בפק"ל של התחמושת שלנו אם לא רוצים שנשתמש בזה. זה מגוחך.

****

עדות מס' 9 - הוראות פתיחה באש והריסות בתים

מלכתחילה הבהירו לנו המח"ט וקצינים אחרים שכל תנועה היא ירי.

לא משנה איזה?

לא צריך שירו עליך כדי לפתוח באש. מספיק שאתה חושד שיש תנועה וזה לפני שנכנסו לגזרה שלנו, לא זוכר אם המח"ט אמר את זה או מישהו אחר, אני לא משוכנע: אף אחד לא צריך להיות שם, אם אתם רואים תנועה – תירו. זה באופן עקרוני ההוראות פתיחה באש, יורים אם רוצים. אם פוחדים או רואים – לירות.

אפילו אם זה לא מהווה סכנה?

זו המשמעות של זה, כן. לא יורים רק מתוך תחושת איום. ההנחה היא שאתה תמיד בתחושת איום, אז כל דבר שנמצא – מאיים עליך ואתה יורה. אף אחד לא אמר "תירו בלי הבחנה" או "על כל דבר שזז". אבל לא אמרו לנו לירות רק אם יש איום מוחשי או מובהק.

היתה תחושת איום כשנכנסתם?

כן, כל הזמן קיבלנו התרעות. כל הזמן בנו את תחושת האיום. אני יכול להגיד עלינו, מאוד פחדנו. בפועל לא הייתה סיבה, אבל היינו בתחושה של איום. לא שקרה משהו שהצדיק את זה אבל מלכתחילה נכנסנו לעזה מתוך חשש. חשוב לומר, מילואימניקים – אנחנו מנסים לחזור הביתה כמה שיותר בשלום. זה שונה. תשמע, הייתי סדיר, זו הרגשה שונה. אתה פוחד אפילו להיכנס לטנק באימון. אתה לא רוצה להיפצע, אתה לא רוצה שיקרה משהו. כפועל יוצא, אנחנו גם יותר זהירים בהפעלת אש, אנחנו לא רוצים להתחיל משהו שיגרום לנו להתקע שם. מילואימניקים באופן כללי, הם יותר זהירים, לא לוקחים סיכונים מיותרים. מבחינת הוראות פתיחה באש, לא קיבלנו הוראות לירות על כל דבר שזז, אבל קיבלנו הוראה כללית שאם אתה מרגיש מאוים – לירות. פמפמו שזאת מלחמה ואין פה מקום לשיקולים... הדגישו שזה לא ביטחון שוטף ולא מציאות של שטחים, זו פעולה מלחמתית ואין הגבלות על ירי.

...אחרי שתפסתם עמדות לקחתם תצפיות על הבתים במשך היום או הלילה?

כן, הסתכלנו עליהם כל הזמן.

דיווחתם אם יש שם תנועה חשודה?

לא היה שם כלום, ערי רפאים, ערים ריקות. חוץ מבעלי חיים, לא זז שם כלום. טנק אחד בפלוגה שלנו נתקל, זיהה נ"ט (טיל נגד טנקים) שעמד לירות עליו, ירה עליו וזהו. השמועות אמרו שירו על הטנק שלנו פצמ"ר (פצצת מרגמה), שלוש שעות אחר כך מישהו אמר לנו "לא שמעתם שירו עליכם?" לא היה לנו מושג שירו עלינו. כל הזמן הגיעו התרעות בקשר שמחבלת מתאבדת הולכת להגיע עוד עשרים דקות ומעולם אף התרעה לא התממשה.

אמרו איך היא הולכת להגיע אליכם?

לא קיבלנו מידע בקשר, אמרו רק מאיזה כיוון היא צריכה להגיע ולתצפת לכיוון ההוא, אבל מעבר לזה, הרבה מידע לא קיבלנו.

ברגל היא צריכה להגיע?

כן, ההתרעה הייתה על "מחבלת מתאבדת בדרך למגן (אזור מוגן שבו שהו כוחות צה"ל)", משהו בסגנון הזה, לא היה יותר מדי פירוט. עם שעה וזמן של "שעה, שעתיים קרובות". התרעות קיבלנו כל הזמן על צלף בגזרה, על חוליה של חמישה שנצפתה בבית אחד ועשויה להיות חולית נ"ט. התרעות קיבלנו כל הזמן ואף אחת מהן לא התממשה מבחינת הפלוגה שלנו, זה לא אומר שלא היה כלום בהתרעה. שאר הזמן היינו בטנק ועשינו את התצפיות והמארבים האלה וראינו כל הזמן ירי מסביבנו שהיה באופן תמידי, ירי של תותחים, חיל הים, חיל האוויר, יחידות הסדיר שפעלו בהמשך מאיפה שהתמקמו. הגזרה שלנו הייתה כל כך צרה בגלל שמעבר ל- 500 המטר האלה פעלו כוחות צה"ל, צנחנים וגדוד *** ואסור היה לירות מעבר לגזרה שלנו. מדי פעם פתחו לנו גזרה. על פלוגה לי שמענו שהם ירו הרבה, היו שמועות בגדוד ואני לא יכול להגיד לך עד כמה זה נכון. השמועה הייתה שהם רוקנו שם כמויות גדולות של נשק יחד עם החי"ר. מעבר לשמועה הזאת אני לא יודע מה קרה או לא. אני יכול להגיד רק מה הפלוגה שלנו עשתה שזה לא היה הרבה... היו מקרים מאוד אבסורדיים במהלך השהות שם. היה יום שישבנו ושתינו קפה בצהריים, פתאום טנק המג"ד שנמצא חמישה מטרים לידנו, ירה פגז לבניין. למה הוא ירה? לא יודע למה. אולי הוא קיבל התרעה ואולי לא, אבל לא הייתי בהאזנה. לי זה נראה כבלי סיבה, "להעיר" את הפלוגה. היו מקרים שהיה חשש שמסתובב בין הטנקים מחבל, לדעתי מישהו יצא מאחד הטנקים ואחת התצפיות זיהתה אותו וחשבו שזה מחבל עולה על טנק והקפיצו את כל הגזרה והיה רגע של היסטריה ופאניקה ולמחרת חישפו שטח ליד המפג"ד (מפקדת גדוד) וחצר שהייתה שם – נעלמה. הדי-ניין הרחיב את המגן. דברים כאלה קרו כל הזמן, אבל אני לא יכול מעבר לזה להעיד ברמה האישית.

היו הריסות של בתים באזור שלכם?

כל הזמן. הריסות של בתים היו בכל מקום, אתה רואה בבירור שאלה בתים שירו עליהם הרבה מאוד אש בהרבה מאוד עוצמה. לא ראינו בית אחד שלא נהרס, החל מרמה כמו שראיתם בתמונות – בית מרוסק לגמרי או בית עם חור בתוכו או בית עם הרבה סימני כדורים עליו, אבל לא ראינו בית שלא נהרס. כל התשתית, השבילים, השדות, הכבישים – היו הרוסים לגמרי, על הכול עבר הדי-ניין ובנה את המגנים הענקיים והכין את צירי התנועה. לא נשאר הרבה בגזרה שהיינו בה, זה היה נראה נורא, כמו סרטי המלחמה במלחמת העולם השנייה שלא נשאר כלום, עיר חרבה לחלוטין. הבתים המעטים שאפשר היה לשהות בהם – שהו בהם חיילי צה"ל. ככל שבית היה פחות הרוס כך עלה הסיכוי שאליו ייכנסו החיילים לבלות את היום או הלילה. כאמור, היו הרבה בעלי חיים נטושים ומסכנים.

בשבוע שאתם במגן, עדיין קורה שדי-ניינים הורסים בתים מסביב ונכנסים לשכונות

מולכם?

כל הזמן. בהחלט. בשבוע שאנחנו שם, כל יום כמעט החרמש נכנס לבית, זה לא היה די-ניינים, זה היה חרמש ומאחר והיה חשד שהבתים ממולכדים – פוצצו את הבתים. פתחו חור כדי להיכנס דרכו ולא דרך הכניסה של הבית. כל הזמן היו פיצוצים ודי-ניינים הרחיבו את המגננים ואת הצירים, כל הזמן היתה פעילות הנדסה ללא הפסק, בבתים שאין שם אף אחד. זה היה מצחיק כי באיזה שהוא שלב אמרו, לא זוכר מי, נראה לי הסמ"פ שלנו או המ"פ עצמו, שרוצים שנהיה יותר אקטיביים בפלוגה ונעשה יותר. אז באמת נכנסו לבתים שאין שם אף אחד, במילא מתצפתים על הבתים האלה ואני אישית לא ראיתי, אולי המפקדים כן מצאו סיבה להיכנס לבתים האלה, אני לא ראיתי את הסיבה להיכנס לבתים בגזרה שאין בה איש ובמילא אנחנו מסתכלים על הבתים האלה נון סטופ. בכל זאת נכנסו לבתים ופוצצו ועשו נזק לרכוש, כי אנחנו ראינו רק רכוש, כאמור, לא היה שם אף אחד, בלי שום סיבה נראית לעין. אולי חשבו שיש שם אמל"ח (אמצעי לחימה), אני לא ראיתי סיבה לפעילות הזאת אבל כל הזמן הפעילות נמשכה.

****

עדות מס' 10 - רוח המפקד

מה אמרו לכם בתדריכים לפני הכניסה?

זו שאלה מורכבת. בתדריכים רשמיים, פורמאליים, אין לנו תדריכים על מה אנחנו הולכים לעשות, כי אנחנו כל הזמן לא יודעים מה הולכים לעשות. עד הערב לפני שנכנסנו לעזה, לא ידענו מה היתה הפעילות של הגזרה שלנו. אבל חשוב לומר, הטון של כל מי שדיבר איתנו- בין אם זה המח"ט שלנו שאמנם לא היה חלק אינטגרלי מהפעולה, אבל הוא הצטרף בגלל שגדוד מהחטיבה שלו היה שם, בין אם אלה היו קצינים שאיכשהו יצא לנו להיפגש איתם - היה מאוד-מאוד לוחמני ומתלהם.

באיזו שפה השתמשו?

בוא נאמר שהגישה הייתה "יוצאים למלחמה" ואני יכול להצהיר ששמעתי לפחות פעם אחת מהמח"ט שלנו שישב איתנו במהלך האימון לשיחת לוחמים על האש, כשעשינו מדורה בצאלים בערב, הוא במקרה הצטרף אלינו ושאלנו אותו שאלות: מה קורה בעזה ומה הצפי ודברים מהסוג הזה והוא טרח לציין שזאת מלחמה וכמו במלחמה אין שום התחשבות באזרחים, כל מי שרואים – יורים, אני עושה פרפראזה, אני לא מצטט במדויק, אבל הרוח של הדברים שלו הייתה מאוד ברורה.

איך התייחסו לזה?

תראה, אנחנו פלוגה די מבוגרת, אנחנו גדוד הקמה, אנחנו כולנו בני 33 ולקחנו את זה בהרבה סקפטיות וקצת פחד וחשש מהגישה של צה"ל. אני יודע לגבי עצמי, אני לא יודע מה כל מי ששמע אותו הרגיש. אני יודע לגבי עצמי שזה די הגעיל אותי. הייתה תחושה ברורה וזה חזר על עצמו עם כמה אנשים שדיברו איתנו, ששום שיקול הומניטארי לא משחק כרגע תפקיד בצה"ל. המטרה היא לבצע פעולה במינימום אבידות לצה"ל אפילו בלי לשאול את עצמנו מה יהיה המחיר לצד השני. זאת הייתה רוח הדברים אצל יותר מקצין אחד.

מה, יותר מקצין אחד?

אני לא יכול להגיד לך. מי דיבר איתנו? חוץ מהמח"ט שהוא בסדר אבל הוא שלנו, היו קצינים של הבסיס שם. אני לא זוכר מי דיבר איתנו, אני לא יכול לציין את התפקיד הרשמי שלהם, אני לא ממש זוכר.

בשיחות הרשמיות, הטון הזה חזר על עצמו?

לא היו יותר מדי שיחות רשמיות. מה שקרה, היינו באימון רוב הזמן. חלק מהפלוגה כן אולי הייתה בשיחות ספציפיות, אבל אנחנו לא הלכנו ליותר מדי פגישות רשמיות. בגדול, היינו באימון ולא יכלו לתת לנו פרטים על הפעילות של היחידה שלנו, אז לא דיברנו עם שום מש"ק מודיעין או קצין בכיר, לפחות לא בפלוגה שלנו, חוץ מהאנשים של הגדוד שלנו: המג"ד שלנו, המח"ט שלנו. מעבר לזה – לא יצא לנו להיתקל ביותר מדי קצינים בכירים. רוח הדברים של המח"ט שלנו הייתה מאוד ברורה.

אמרת שישבת עם המח"ט לשיחה.

כן, משהו מאולתר.

איפה זה היה?

בצאלים.

ואתם מתרגלים איך זה הולך להראות בפנים?

כן, בגדול כדי להרגיל את עצמך לאיך נראה מגנן (אזור מוגן שבו שהו כוחות צה"ל). שם הטנקים חונים אחרי האימון, בלילה, הטנקים חונים מסביב למגנן ואנחנו מארגנים את האוהל שבו אנחנו אוכלים. ואימון טנקים זה צוות מסלול, כל היתר מחכים. במקרה ישבנו שם על מדורה והמח"ט הצטרף. הוא תיאר לנו מה בדיוק מתרחש באותו השלב בעזה, מה קרה בדיוק.

מה?

הוא תיאר לנו את הדו"צים (ירי של כוחותנו על כוחותנו), זה היה יום אחרי, הירי של טנק על מג"ד גולני אני חושב שזה היה, לא זוכר את הפרטים. הוא הסביר לנו מה קרה, למה זה קרה, איך זה קרה. הוא סיפר על עוד כמה אירועים בגזרה, על חייל גולני שנעשה לו ניסיון חטיפה והוא יצא ממנו. הוא סיפר סיפורים מהגזרה ואז השאלות עולות של מה נעשה

שם ואיך זה יראה, מבחינת חיי יום-יום. הוא אמר "אתם תהיו בטנקים כל הזמן". דיברנו על דברים פרקטיים, אבל הגישה הבסיסית הייתה מאוד ברוטאלית כלפי המלחמה, זאת הייתה ההתרשמות שלי. יכול להיות שאחרים התרשמו אחרת. הוא אמר משהו בסגנון "שלא יטרידו אתכם שאלות מוסריות, זה יטריד אתכם אחר כך", הייתה לו שפה מוזרה ש"הביעותים והסיוטים שיבואו אחר כך, תשאירו לאחר כך. עכשיו תירו". זאת פחות או יותר רוח הדברים. אחר כך היינו בעיר הזאת שבנו בצאלים, עשינו גם שם אימון קצת ועשינו סיור בתוך העיר, כי לטנקים אסור להיכנס. היה איתנו קצין, לא יכול להגיד לך באיזה תפקיד, שדיבר איתנו על לקחי לחימה בעזה. לקחי לחימה היו כל הזמן, היו ממש חוברות שיצאו כל הזמן. אני לא יודע מה היה כתוב בהן.

במלחמה הזאת?

בימים הראשונים של המבצע, כל הזמן זה הגיע. חוברות שלמות, ספרים של לקחי מלחמה בעזה. וכל הזמן עדכנו את זה והוא (המח"ט) לקח אותנו לסיור, להראות מה זה לחימה בשטח בנוי בטנק, וגם שם התפיסה הבסיסית הייתה, הלקחים שהוא ניסה להעביר, שלא לוקחים סיכונים. אם אתה רואה שטח מת מבחינת זווית ראייה של בניין שמסתיר – אז אתה מוריד את הבניין. שאלות מסוג של "מי גר בבניין" לא עולות בדיון. כל מה שמפריע לך, אתה עושה הכול כדי שהוא לא יפריע לך בלי קשר להשלכות ההומניטאריות של פעולה כזאת וזו הייתה רוח הדברים עם כל מי שיצא לנו לדבר איתו. בוא נאמר ששאלות של טוהר הנשק כלל וכלל לא עלו בשיחות.

****

עדות מס' 11 - שימוש בזרחן והוראות פתיחה באש

אחר כך חזרנו צפונה, היינו 500 מטר מהגדר, נשארנו שם את הלילה, תצפיות. לא ראינו שום דבר מיוחד. יום אחר כך חזרנו למוצב לקבל משימה חדשה ואז צוותנו עוד פעם לכוח של הצנחנים שגם יצא יחד איתנו ונכנס יחד איתנו. הלכנו איתו על החוף ואז ראינו את כל ההפצצות של הזרחן שסיפרתי, ראינו זיגוג על החול.

אתה יכול לתאר את זה? מה ראית?

אתה הולך על החול ואתה שומע קראנץ' כזה של משהו נמעך. הסתכלנו למטה וראינו כאילו מישהו שבר שם אלפי בקבוקי זכוכית.

איזה צבע היה לזה?

מין חום עכור.

ראיתם שאריות של הדבר הזה גם במקומות אחרים ליד?

היה שטח של בערך 300-200 מטר מרובע על החול שהיה מזוגג ככה. הבנו שזה מהזרחן, אז מין תחושה מעיקה.

למה?

כי באימונים אתה לומד שלא משתמשים בזרחן ומחנכים אותך שזה לא הומאני. אתה רואה בסרטים מה זה עושה לכן אדם כשזה פוגע בו ואתה אומר "הנה, גם את זה אנחנו עושים". זה לא מה שציפיתי לראות. אני עד אותו רגע חשבתי שאני בצבא הכי הומאני בעולם, ידעתי שאפילו באיו"ש כשאנחנו נכנסים לשכונה, אנחנו עושים את זה בשקט גם כדי שלא יראו אותנו אבל גם כדי לא להפריע את מנוחת השכנים, באותה מידה. אנחנו לא... גם כשזרקו עלינו בקת"בים (בקבוקי תבערה) באיו"ש, לא היינו יורים, החוקים הם מאוד ברורים. אם זה מסכן את החיים שלך – אתה יורה. אבל על שום דבר אחר אתה לא. תכלס, כמה פעמים באיו"ש אתה עומד במצב של סכנת חיים? עד אותו רגע לא יריתי על מטרה שהיא לא קרטון, חוץ ממטווחים ותרגילים וגם הבנתי למה. חייל בצה"ל לא יורה סתם ולא מפעיל כוח מעבר לצורך המשימה שהוא מבצע. נראה לי שזרחן זה כוח שהוא קצת מעבר לכל משימה שאמורה להתבצע. ראינו את המטוסים על כל יציאה ואתה רואה מאיזה בניין הרקטה יוצאת לכיוון ישראל ואתה רואה גם ארבעה בתים מסביב לבית הזה שנופלים כשחיל האוויר מפציץ. לא יודע אם זה זרחן או לא וזה גם לא כל כך מעניין אותי, פשוט שכונות שלמות נמחקו ככה כי ירו מארבעה בתים בשכונה קאסמים. אני לא יודע מה עוד אפשר לעשות, זה נראה לי קצת לא פייר.

מה, הפרופורציות?

כן, זה לא כוחות.

כשנכנסתם, עדיין חיל האוויר עובד והכלים הכבדים שהם לא רובה, אלא תותחנים,

טנקים וגם הרתע הגדודי. הסתכלת על מה ירו שם ואיך הטנקים פעלו ואיך המרגמות

ירו?

טנקים. ממה שראיתי מהמשימות שקיבלנו, הרבה פעמים נשלחו מחלקות מהגדוד, לאבטח חיפוי לקרוב, לעמוד יחד עם כמה טנקים על רכס והטנקים חיכו שמשהו יזוז ולירות עליו חזרה בתור כוח אש יעיל. פנימה לא נכנסתי עם כלים כבדים, היינו בצמוד ליחידות מיוחדות שלא עבדו ליד כלים גדולים.

מה זה אומר "חיכו למה שיזוז"? מה היו הוראות הפתיחה באש שלכם? מה אמרו לכם

בתדריכים?

"מה שנראה לכם חשוד, יורים עליו".

מה זה חשוד? אמצעי וכוונה תקף גם שם?

כן. צריך לזהות אמצעי, לזהות שהוא לא כוחותינו. אם יש לו אמצעי, זה מספיק בשביל...

אין כוונה, אפילו בלי כוונה.

הם יצאו מנקודת הנחה שאדם נמצא באזור קרבות שמפציצים אותו, יש לו קלצ'ניקוב עליו, הוא לא אספן נשק.

...נכנסים לאל עטטרה, רואים מבנים, בתים?

הריסות. נכנסתי לאל עטטרה אחרי שהסתכלתי על תצלומי האוויר, לא זיהיתי ויש לי זיכרון צילומי לא כזה גרוע. זכרתי שהיה אמור להיות אחרי 200 מטר בשביל, אמור להיות צומת עם שני בתים גדולים בקרנות שלו ולא היה. זכרתי שאמורה להיות כיכר עם מונומנט של חמאס ולא היה. היו הריסות, בלוקים שבורים.

...מה הייתה ההשפעה של ההרס על השפה המשותפת, היכולת לנווט?

זה הגיע למצב שניסינו לדווח למודיעין שדה על דמות שמוציאה את הראש או רקטה שנורתה והיא אומרת "זה ליד בית כזה וכזה"? אנחנו מסתכלים על התצ"א (תצלום אוויר) ואומרים "כן, אבל הבית כבר לא שם". "רגע, זה נמצא מול כיכר"? "אין כיכר". היא שואלת אם זה בצומת השלישי או הרביעי, אז אתה אומר שהבתים שפוכים על הצמתים ואתה לא רואה איפה הצמתים. זה הגיע למצב שבקושי יכולנו להכווין ואחר כך נכנסתי לחמ"ל תצפיות ושאלתי איך הדברים עובדים אז התצפיתניות התמרמרו על זה שאין להם איך להכווין את המטוסים, כי כל נקודות הציון מחוקות. הכווינו על בערך או קוארדינטות. הן מצאו את הסימנים שלהן או על סמך תצ"אות שיש אצל הטייס ובחמ"ל והולכים על בערך, שזה גם מרגיז אותי. מה זה הולכים על בערך? יש מצב שהוא מוריד עכשיו את הבית הלא נכון.

אמרו לכם בערך או שזה היה ניתוח שלך של העניין?

זה היה ניתוח שלי של העניין. אתה אומר לו "קח 800 מטר מזרחה מהים ועוד כך וכך במטרים באדימוט כזה וכזה מקו דיווח זה וזה", אתה אומר "רגע, אם הוא לא מודד עם המצפן והמכשירים שיש לו בקוקפיט שלו, אז יש מצב שהוא מפספס, זה לא תלוש. זו לא הפצצה החכמה שעבדנו עליה כל כך קשה. יכול להיות שהוא משתמש בפצצה הזאת, אבל הוא מכוון אותה למקום לא נכון".

****

עדות מס' 12 - הוראות פתיחה באש

כשאתם נכנסים, מה המטרה שלכם?

עדיין חיכינו לקבל את הפקודה לכניסה, כי לא קיבלנו שום דבר, גם המפקדים שלנו לא קיבלו הרבה. מה שאמרו לנו "תחזיקו את הצומת, תשלטו עליו". מכיון שהיה כנראה לדרגים הגבוהים ברור שלא הולכים לבצע את שלב ג' אלא רק עושים את הכניסה בשביל ליצור לחץ ואולי גם לשים רגל בשלב הראשון של הסולם, אם באמת נרצה לעלות עליו. אבל אנחנו נכנסנו בידיעה שאנחנו הולכים להיות כמה ימים כי אנחנו הולכים לעשות את השלב הזה, למרות ששמענו שמתגבש מהלך מדיני, נקרא לזה.

בעצם אין מטרה.

כן, קיבלנו שטח צבאי לשלוט בו. לנו לא היה קו ראייה ראשי לציר טנצ'ר, מחלקה אחרת של הפלוגה היה לה, ובעצם המחלקה שלי והשנייה היינו הקו הכי צפוני, קדמי, הכי רחוקים מהגדר... הם קיבלו הוראה לא לאפשר מעבר על ציר טנצ'ר.

מה זה אומר?

כלומר, אם יש רכב שנע על ציר טנצ'ר, הנוהל הוא לירות לפני הרכב כדי שיראה שירורים ויבין שאסור לו לעבור ויסתובב ויחזור. היה מקרה שעד שהם שמו לב, הם ירו ופגעו במשאית, אבל המשאית חזרה והסתובבה ולא יודע אם מישהו נפגע שם או לא.

זה היה גם ביום וגם בלילה?

בלילה במיוחד, שום כלי רכב. א', מראש הפלסטינים לא הסתובבו שם בלילה בכלל, וב', במשך היום הייתה שם תנועה ועצרו אותה בירי. המרחק שלנו מהציר היה בערך 300-200 מטר, זה בערך הטווח... שלטנו על הציר ומנענו כמו שהמשימה שלנו ניתנה לנו. והיה מקרה אחד שהיה שם אופנוע שהסתובב, לא יודע איפה הוא הסתובב ומה היו ההוראות פתיחה באש לשריון, בכל מקרה הטנק ירה פגז על האופנוע ופגע בו. לא ידוע מה קרה לו, אבל אני מאמין שלא נשאר הרבה ממנו.

אני רוצה לחזור אחורה, דיברת על המשאית שירו עליה. מה היה שם, מה היה הסיפור

כפי שאתה יודע?

הייתה הוראה לא לאפשר מעבר. מי ששמר שם בזמן שהמשאית הגיעה לא שם לב מה קורה והיא הפתיעה אותו או לא, היא התקדמה יותר ממה שהיא הייתה צריכה להתקדם לפי ההוראות. הוא ירה כדי לעצור אותה והוא ירה למקום שירו לשם בדרך כלל. היא כבר הגיעה לשם והוא פשוט ירה עליה.

זה היה ביום או בלילה?

ביום.

כשההוראה הייתה שירים לפני רכב, זה ירי מקלעים או פגז?

לא פגזים, ירי נשק קל, מקלע או M16. אפשר לפגוע לפני רכב כזה בלי בעיה, יש קלעים, וגם לירות לפני רכב זה לא קשה.

אוקיי, מה עם תנועה רגלית?

תנועה רגלית, התנועה הרגלית, הכניסה הייתה על בסיס ציר שיוצא מסופה וכל הציר היה פתוח עם תחילת הפעולה הקרקעית, פתחו שם עם די-ניין במקביל לציר, פתחו ציר חדש במקביל ועליו נעו.

ואזרחים?

אף אחד לא היה שם. ברגע שהתחילה הפעולה, הם כולם ברחו פנימה לערים.

אז כל הכפרים מסביב בעצם...

היו נטושים כמעט לגמרי. אני בטוח שהיו פה ושם אזרחים, אבל לא היו הרבה.

לא ראית אף אחד אפילו במשקפת?

שום דבר. אני אומר, לא ראיתי והחבר'ה בפלוגה סיפרו לי ולא הצלחתי להבין אם עבדו עלי. אני מעריך שזה היה באמת.

כשאתם נכנסים לבית, נותנים לכם הנחיות מסוימות, לא מנהליות, אלא גם מבצעיות?

יש בצה"ל נוהל מסודר של עמדה... אחד הדברים שהיו בנוהל הם קווים אדומים, זה אומר שמי שחוצה את הקו הזה, יורים בו בלי לחשוב פעמיים.

ירי על מנת להרוג?

ירי על מנת להרוג, כן. במקרה שלנו, בבית שבו היינו, הפתח המערבי, החזית המבצעית שלנו הייתה הצפונית, הפתח של הבית היה לכיוון מערב וזה היה תחום בחומת בלוקים, החצר, במרחק של 15 מטרים מהכניסה. זו הנחייה שקיבלנו שמי שנכנס לחצר, יורים על מנת להרוג. אותו דבר לכיוונים אחרים, אם מישהו הופיע מאחורי הבית, היה ירי על מנת להרוג לכיוון מי שנמצא בתוך הקו, בלי להסס.

זה במהלך היום?

במהלך הלילה גם כן. בלילה היה יותר חופשי הנושא של קווים אדומים, הרחיקו אותם יותר מהבית כי ההנחה הייתה שבלילה אזרחים לא יסתובבו ומי שמסתובב בלילה זה במטרה לפגוע.

הוא לא צריך להיות חמוש?

במסגרת הקווים האדומים יש מי שרחוק מהקו האדום ולא חמוש, אז עליו מוציאים נוהל זיכוי. לא שמעתי את זה במפורש אבל ככה עשינו. סיימנו מילואים לפני צו 8 וזה מה שעשינו במילואים: לא בדיוק אותו דבר אבל מי שמתקרב, היינו בכרם שלום ומי שמתקרב לגדר,

עושים לו זיכוי. זה מה שהבנתי שאני צריך לעשות. מי שלא עבר את הקו האדום – עושים עליו זיכוי אלא אם כן יש לו אמצעי וכוונה, כמו שמגדירים את זה ואז זה ירי על מנת להרוג.

אני רוצה להבין, בלילה, הוראות פתיחה באש, מי שמסתובב ברחוב ליד, מה קורה

איתו?

אם הוא לא חצה קו אדום, בשאיפה לזכות אותו ולהכניס אותו לתוך הבית. שוב, אלה לא פקודות שקיבלתי, אלא מה שדיברו עליו באימונים.

מה הפקודות?

פקודות ממש לא קיבלתי. אני לא יודע אם זה אני ספציפית, אני מאמין שבכלל כי אני מאמין שלא יעשו משהו אחר ממה שהתאמנו עליו. בעיקרון, אם משהו מסתובב בחוץ ואפשר לזכות אותו ולהכניס לבית זה עדיף, כי גם כדי לא להרוג סתם וגם כדי לא לחשוף אותנו, שיראו ירי מהבית ויאתרו אותו ואז זה בית שמוחזק על ידי צה"ל ויירו עליו.

זאת אומרת שבכל התקופה שאתם בבית אין סממנים חיצוניים שאתם בבית.

בעיקרון לא. אלא אם כן זיהו אותנו או גולני שהיו שם לפנינו, אבל מבחוץ אי אפשר היה לדעת שיש חיילים בבית מסוים אחד.

אני מנסה להבין איך זה עובד. לא קרה לכם שבן אדם מסתובב ברחוב?

לא, אין שום תנועה. כל בעלי החיים היו משוחררים והסתובבו חופשי, אבל בני אדם לא היו שם. לא ראיתי ולא שמעתי מאף אחד שהיה שם.

מה כן ראית כשנכנסתם לשם?

כמו שאמרתי, פתחו שם צירים, כל התנועה הייתה על צירים שפתחו עם די-ניין, כמובן לפי צורך מבצעי ולא השדה או החממה שהיו שם. ראיתי הרבה בתים הרוסים, חלק מפגזים וחלק אני מניח שזה היה של חיל האוויר, חלק עבודות של די-ניין או הנדסה, של פיצוץ. ראיתי בעיקר הרבה בתים הרוסים, אני לא יכול לספור, אבל בציר התנועה שלנו כחצי נפגעו בצורה כזאת או אחרת.

חצי מהבתים שנכנסתם אליהם היו הרוסים?

לא עד היסודות, או קיבלו פגז או שבאמת הרוסים עם די-ניין או הפצצת אוויר.

אמרו לכם למה הרוסו?

אנחנו בעצמנו, כשהתכוננו, היו כמה בתים שאני מאמין שכל בית לפני שהורידו אותו, היה מפקד שהחליט להוריד אותו כי זה בית חשוד או שהיה עליו מידע והוא אמר שהוא לא עובר את הבית לפני שמטפלים בו באיזו שהיא צורה. ככה גם כשתכננו את ציר התנועה שלנו לפני שנכנסנו - הרעיון היה שאנחנו רוצים להוריד את הבית הזה כדי שלא יאיים עלינו או כי הוא חשוד לנו במטעון.

כי יש מידע מודיעיני?

כן. אחד הדברים הוא שהיה בית שגולני נכנסו אליו שדווקא אנחנו, הגדוד שלנו כשהוא עשה ניתוח שטח הוא רצה להוריד אותו וזה משהו ששמעתי בדרך אגב, שדווקא גולני ישבו בבית שרצינו להוריד אותו.

****

עדות מס' 13 - הוראות פתיחה באש

איך היה בבתים?

בבתים הייתה שגרה, אחרי יומיים שהיינו שם והיינו רעבים, קיבלנו אוכל. אז הכול התחיל להסתדר, כל יום-יומיים הגיעה אספקה. מדי פעם הייתה שבירת שגרה – נתנו מכת אש לאיזה כיוון, יורים על בית זה או אחר. הייתה היתקלות קטנה לפלוגות של הגדוד שהיו ממערב לנו. לחימה לא הייתה בבתים.

הייתה לחימה בהתחלה? מה הייתה האינטראקציה עם האזרחים?

הם היו בבתים, לא ראיתי בעיניים שלי אבל אני חושב שהיה אזרח אחד בבית הראשון שנהרג, כשכבשו את הבית. כשפתחו את הבית הראשון ברטוב, השתנתה המדיניות, הייתה יותר סריקה. בבית השני הייתה משפחה, אז לא פתחנו ברטוב. צעקנו להם עד שהם יצאו, דפקנו חזק על הדלת. מרגע שהאדם הזה נהרג, נדמה לי שהוא היה מבוגר, שינו מיד את המדיניות וזה היה יותר בכיוון של לטרק ופחות לפתוח באש.

בהתחלה פתחו באש מיד? כלומר יריתם על אותם בתים?

כן.

הם לא הבינו שהם צריכים לצאת מהבית?

הם כנראה פחדו לצאת.

מה היו המשימות בתוך הבתים? עשיתם פשיטות או רק תופסים קו ומגנים על הציר?

תופסים, מחליפים בתים, מגנים על הציר. בגדול, המשימה שלנו היא לבודד את השטח. לא לתת לרכבים לעבור על הציר.

הגיעו לשם בכלל רכבים?

לא. היו מדי פעם אנשים, בדרך כלל ירי הרתעתי.

אז מה בעצם היה לך שונה במלחמה הזאת או קשה?

הרוב המוחלט היה משעמם, לא היו יותר מדי אירועים. היה אירוע קצת קשה, שנאלצנו... בן אדם שצץ ממרחק די גדול, משהו כמו 200-150 מטר, בלילה, זיהינו, הוא היה עם פנס מהבהב. מזוהים אותו ממרחק די גדול, מבקשים אישור. הוא התקרב לכיוונו בזגזוג, הוא

התקדם לכיוון הבית שלנו. אנחנו מבקשים אישור לירי הרתעתי. באותו זמן לא ראינו אם הוא חשוד או אם יש לו משהו. חשבנו שאולי הוא עם פנס כדי לאסוף מידע על המיקומים שלנו, עלו לנו לראש כל מיני דברים. לא קיבלנו אישור לירי התרעתי, המפקד עלה עם חיילים אחרים לגג וכל אותו זמן הבחור מתקדם צפונה עד שהוא (המפקד) התמקם עם החבר'ה על הגג, האישה הזה נכנס מאחורי קו ראייה, מאחורי איזה עץ, בפעם הבאה שזיהינו אותו, הוא היה מרחק של כלום, 20-15 מטרים מהבית, שזה מרחק שעל פי כל הפקודות, אמצעי הזהירות, מבחינתנו אם יש עליהם פצצה – היו אז המון התרעות על מתאבדים, פצצות, כל הזמן, בכמויות. מבחינתנו, אותו בן אדם, חייבים להוריד אותו. ברגע שיש עליו מטען זה שנייה עד שהוא רץ על הבית. ברגע הזה, החיילים על הגג יורים בו. בדיעבד, זה היה איש זקן עם פנס מהבהב וחולצה לבנה.

צעקתם?

לא צעקנו.

ישר פתחתם באש?

בסופו של דבר זאת הייתה תקלה.

מה היו הוראות הפתיחה באש?

במצב של מלחמה יש מדיניות של פתיחה באש, זה יורד לשיקול דעת של האנשים בשטח ושיקול הדעת של המפקד.

הוא ידע שאתם בבית בכלל?

תשמע, אני לא יכול לדעת. מצד אחד, הבתים האלה – לא יודע איך אפשר לדעת שלא היינו שם כי כל הזמן הגיעו אכזריות (כלי רכב משוריינים) ויצאו משם. אפשר היה לדעת שאנחנו שם. אין לי מושג מאיפה אותו אדם הגיע. הוא עבר ליד הבית ואני לא יודע אם הוא ידע שאנחנו שם. מבחינתנו הוא צץ שם.

למה אתה מספר דווקא את הסיפור הזה?

כי שאלת על חוויה קשה.

אבל זאת הייתה טעות.

כן, אבל ברגע ששמענו קול שאמרתי לעצמי שזה יישאר איתי כמה זמן, זו הייתה זעקה של האישה למטה. זה משהו שזכור לי כקצת קשה... אני יודע שהוא שכב שם יומיים עד שפינו אותו.

****

עדות מס' 14 - הוראות פתיחה באש

לילה אחד, לא יודע אם זה היה בשבוע הראשון או השני אבל זה בטח היה אחרי איזה 5-6 ימים שכבר היינו שם, לדעתי זה כבר היה בשבוע השני, היה תדריך מוצב. כולם התכנסו במסדרון הראשי, המ"פ מדבר, מ"מ מדבר. אנחנו מדברים ו*** שואל אותי אם אני מזהה משהו מהבהב על הציר? אנחנו מסתכלים על זה כמה שניות ורואים מרחוק הבהב ואחרי כמה שניות מבינים שזה בן אדם. בן אדם שהולך על הציר, הוא הולך לכיווננו ככה שככל שהזמן עובר אנחנו מזהים יותר. הוא הולך עם פנס מהבהב ביד, חולצה לבנה, זקן ארוך, נראה זקן באמצע הציר. מתריעים על הזיהוי ושהוא מתקרב אלינו ולא נראה חמוש. אז המ"פ מגיע מרוגש מסתכל פה שם מזהה ואומר "כל הקלעים לגג". אומרים לו "מה כל הקלעים לגג, מה יש?" והוא רק אמר "כל הקלעים לגג, סמכו עליי". לוקח זמן עד שמעלים אותם. הבן אדם מתקרב, מגיע 150 מטרים מאיתנו, המ"פ ממשיך להגיד "לא לדאוג, יהיה בסדר". ב-100 מטרים אנחנו מזהים בוודאות שהוא לא מחזיק כלום. הדבר היחיד שיכול היה להיות זה שיש עליו חגורת נפץ או שהוא אוסף מודיעין בשביל החמאס. אני לא יכול לדעת אבל מבחינת האיום הנוכחי אין עליו כלום, ידענו את זה. מדווחים את זה למ"פ שאין לו כלום ומבקשים אישור לירי הרתעתי. זה היה בלילה, החוקים היו "אפורים", בלילה מצד אחד אתה רואה אתה מוריד אבל מצד שני אתה רואה בן אדם במרכז הציר עם פנס ביד שנראה יותר מחפש איזה מקום לישון או אוכל או שהוא מסומם, לא נראה לי בא להרוג אותנו ככה. אבל אתה יודע, בסוף יש שיקולים מבצעיים. שואלים על ירי הרתעתי, הוא (המ"פ) אומר שאין אישור ושהם עוד מעט יהיו מוכנים. הפלסטיני 80-70 מטרים מאיתנו ושואלים שוב את המ"פ לגבי ירי הרתעתי. כבר מתחיל להיות לחוץ כי ב-50 מטר חגורת נפץ הוא יכול להוריד את כל מי שיש בחדר. הוא מתקרב וכולם כבר עליו ואני שומע כבר אחרים מבתים אחרים שאומרים להוריד אותו כבר. הבן אדם מגיע 50 מטרים מאיתנו ויש כבר צעקות בקשר. בשלב הזה, זה כבר ירי על מנת ולא ירי הרתעתי. הבן אדם התקרב 25-20 מטרים מהבית, עוד שנייה ולוחצים על ההדק. פתאום בום, מכת אש מלמעלה מקפיצה אותנו. הזקן הזה דפק צווחה שאני לא אשכח בחיים שלי. כולם יורים יורים והבן אדם צועק. המ"פ יורד למטה מבסט "ספתח לערב". שאלו אותו למה הוא לא נתן אישור לירי הרתעתי, הוא אמר "לילה זה מחבל". כשאמרו לו שהוא יודע שלא היה עליו כלום ושהיה לו פנס ביד, הוא אמר "לא זה לא משנה זה לילה וכו'". פשוט היתה הרגשה שאנשים מחפשים להרוג שם ואף אחד לא הרגיש עם זה רע. אחר כך מישהו דיבר על זה שוב עם המ"פ כשיצאנו ושאל אותו שוב למה הוא לא נתן אישור לירי הרתעתי. זה הרי היה בן אדם שהלך על הציר עם פנס וחולצה לבנה. בוקר אחרי, שלחנו את הכלב חומרי נפץ לבדוק, הבן אדם היה נקי. כלום לא היה עליו, כלום חוץ מהפנס ביד, חולצה לבנה וזקן גדול. הבן אדם בן 70-60 שכוב על הכביש. הרגשתי לא נוח מכל הענין, אבל ידעתי שלא מתאים להעלות את זה באמצע שם ולהתעמת עם המ"פ באמצע עזה.

על מה דיברו איתו אחרי שיצאתם?

אני יודע שאחד המפקדים שאל אותי למה והוא אמר שוב שזה היה לילה וכאלה. אמרו לו שהוא היה חף מפשע ושצריך לזכור שיש גם אוכלוסיה בפנים ולא רק מחבלים ושהמחבלים לבושים על אזרחי לא אומר שצריך להרוג כל אזרח וכו'... הוא לא הסכים ושם זין, בסופו של דבר החברה הרגישו שגם אם יעלו את זה למעלה זה לא יעשה שום דבר. זה נשאר ככה.

****

עדות מס' 15 - הרבנות הצבאית

באחד הימים לפני הכניסה לעזה, באה ניידת של הרבנות הצבאית. הם ניגשו אלי והם אמרו שהם מארגון "תודעה יהודית". הם באו לדבר עם החיילים והם חילקו את החומרים, תהילים ועוד כמה עלונים. אין לי את החומר שהם חילקו. בשיחה עם השניים, אחד היה בדרגת רב סרן, השני לא לבש מדיום לדעתי, אז אני לא יודע. אני לא יכול להגיד אם הוא היה במילואים. זקנים יפים וארוכים, פאות. הם באו לדבר עם החיילים מה שהיה נהוג תמיד, לאו דווקא לפני מבצע משמעותי, הרב היה קורא לחברה הדתיים, למי שמעוניין לבוא לצד והם היו עושים שיעור יחד או מדברים על מה מותר או אסור בשבת. הרב של החטיבה למשל, לקח את מי שהיה מעוניין והסביר להם מה מותר ומה אסור בהכנות לפני לחימה, מבחינה הלכתית. זה דבר אחד.

הרב של חטיבת המילואים?

כן. דבר שני זה לתפוס במירכאות ולא במירכאות, את כל החיילים לשיחה.

אתם באותו זמן באימונים?

כן, אימונים למיניהם. היו תחנות, סבב של אימונים שונים. ואז הם באים והיו חיילים שהיו מאוד אנטי, כלומר היו דימויים של מה אנחנו צלבנים שהם כאילו באים להכין אותנו לקרב בצלח א-דין, מאוד לא אהבו את הנופך הדתי של המלחמה. מאידך, היו שאהבו את זה והתחברו וניגשו וישבו ובלעו בשקיקה דברים. לא הקשבתי לכל השיחה שנמשכה כרבע שעה - עשרים וחמש דקות.

זו לא הייתה שיחה חובה, לא כולם היו שם?

לא, זה לא היה כינוס של כולם, זה היה לבוא לאיפה שכולם נמצאים ומי שלא רוצה, יכול ללכת. זה היה מין קהל חצי שבוי. אחד הדברים שאני כן זוכר שקוממו אותי, אני מצטער שלא ניצלתי את הנקודה הזאת כדי לקטוע את זה ולהעניף אותו לכל הרוחות, גם אם יש לו אישור כזה או אחר למישהו כזה או אחר, שהוא אמר שהמלחמה היא נגד ארבעה אויבים והצבא הגדיר את המלחמה כמלחמה שהמטרה שלה היא החליש, למוטט את החמאס

וכל מה שקשור לנוסחים הצבאיים המעורפלים יותר או פחות. והוא בעצם להערכתו, בלי ידיעתם של מי שבדרך כלל מקבלים החלטות לגבי הגדרת האויב, הוא הרחיב קצת את הגבולות ופתח אותם. "יש לנו ארבעה אויבים", הוא אמר, אירן, אירן היא מדינה ריבונית במקום אחר, היא נמצאת במקום אחר והיא לא האויב שלנו בלחימה הזאת, אבל בדרך כלל גם בשיח הישראלי היא נתפסת כאויב ולא משנה מה אתה עושה, זה האויב אז נניח שזה נכנס לשיח שהוא די מקובל. אחר כך הוא המשיך לחמאס, זה גם מה שהוגדר כאויב. ואז הוא עבר לדבר על הרשות הפלסטינית, אם אני זוכר נכון, שזה משהו קצת יותר מורכב כי הרשות לא יושבת בעזה והיא פרטנר למשא ומתן גם אם הוא לכאורה, והאויב הרביעי הם ערביי ישראל. זה נאמר בפרוש. אני לא מצליח להיזכר בטרמינולוגיה, אם הוא אמר ערביי ישראל או ערביי ישראל שהם חותרים תחתינו. לא כל ערביי ישראל או רק ערביי ישראל ש... בפרוש נאמר שם ערביי ישראל כאויב כשמדובר על המבצע הקונקרטי הזה. זו כמובן אמירה בעייתית ולא נכונה.

אלו עוד דברים עלו בשיחה?

המון פאתוס שמיוחס, דיבור שאני מכיר, אני קצת מכיר את השיח ההלכתי: מלחמת רשות, מלחמת מצווה, עם כללים שונים. הוא פחות דיבר בשיח הלכתי, מהמעט שאני מכיר אפילו, והרבה יותר בשיח אמוני, מיליטריסטי. המשימה הייתה לנסוך אומץ, אכזריות, אגרסיביות. ביטויים כמו "אסור לרחם, אלוהים שומר אתכם, כל מה שאתם עושים זה קדוש", שורה תחתונה, אמירות שנועדו אולי ליישר קו שמותר לעשות מבחינת הדת, האל ומי שהוא בא לייצג, שמותר כמעט הכול או אולי הכול. לא היו סימולציות שאם עכשיו אישה הרה עומדת, אז מותר. זה לא היה. אבל מתוך הקונטקסט היה די ברור שהוא בא להגיד לנו כמה אנחנו צריכים להיות אגרסיביים, נחושים וחייבים לנצח כי זו מלחמת דת.

הוא דיבר על הפלסטינים.

אני לא מצליח להיזכר, הרבה פעמים עושים חיבורים הזויים כמו פלסטינים שווה עמלק. הפלסטינים הם האויב, בין אם הם אזרחים ישראלים או הרשות, זה מכסה את כולם.

היו חיילים שאמרו שהם הרגישו שמתייחסים אליהם כאילו הם "צלבנים", מה זה

היה?

כן, החילונים או אלה שרחוקים מהמסורת והדת, עמדו משועשעים או אחוזי בחילה לגבי הדברים האלה. מה זה הדבר הזה? בא אלינו אדם שאנחנו לא מכירים, עם דרגות כאלה או אחרות ומסביר לנו על מלחמת דת והאויב הוא ערביי ישראל ואסור לרחם וצריך לתקוף ורוח לחימה. איך זה קשור אלי? אתה מדמיין, אפילו בסרטים פחות רואים את זה כי זה אאוט, כגיבורים. אתה יכול לדמיין כומר שנושא נאום ומחדיר רוח לחימה ומסביר להגיע לוויה דלורוזה או המקומות הקדושים. למיטב ידיעתי אלה לא מקומות קדושים.

איך הפיקוד התייחס לדברים האלה? דיברו על זה בפיקוד, העלית את זה הלאה? זה עבר חלק? לא שמו לב לזה?

אני מנסה לחשוב. קודם כל, רק אחרי הפרסום שקראתי ב"הארץ" (העד מתייחס לפרסום בעיתון "הארץ" מה – 26 בינואר 09' על חוברות שחילקה הרבנות הצבאית לחיילים שלקחו חלק במבצע בעזה), הבנתי שמדובר בתופעה. אתה ביחידה שלך ומישהו בא ומדבר אז בסדר, בכל מקום יש הזויים ונפלנו על הזוי שדיבר וזה לא לעניין ואחר כך בפורומים מאוד מצומצמים דיברנו על זה שזה לא לעניין, אבל לא צריך לעשות סצנה מכל בן אדם כזה. הוא באמת נתפס בעיני רבים כטרללה. ככה הגעתי אליך, ראיתי כתבה והבנתי שזה כנראה פקד לא רק את מחוזותינו, זה היה הרבה יותר חמור ודורש בדיקה יותר יסודית. גם היה פה הצורך להגדיר לרבנות את התפקיד שלה, זה חשוב לא פחות ממה לא התפקיד שלה. אלה נקודות של ממשקים מאוד רגישים בין דתיים וחילוניים ומתנחלים ופעילי שמאל שנקראו פעילי שמאל קיצוניים למרות שהם עושים מילואים, מכל מיני סיבות... אני לא זוכר במדויק, אבל אני כמעט בטוח שהיו דיבורים על זה שזה תוצר של ההתנתקות ומורך לב והתקפלות ושיש הזדמנות עכשיו לנצח ולא "להתמרח". כל הדברים האלה אני חושב שיש להם פחות מקום.

****

עדות מס' 16 - הרבנות הצבאית

היינו בצאלים והתחלנו באימונים לקראת הכניסה שלנו לעזה. בתקופה הזאת בעצם עברנו כל מיני אימונים ייעודיים של כל אחד מה שהוא אמור לעשות, ובמסגרת הזאת, בנושא שאנחנו מדברים עליו – הרבנות – יש שני דברים שהתרחשו סביב התייחסות, המגע שלנו עם הרבנות באותה תקופה. הדבר הראשון זה, בצורה בלתי ישירה, בצורה עקיפה, חלוקה של חוברות. מין חוברות כאלו שמחלקים בבתי הכנסת הצבאיים, או דפי פרשת השבוע שמחלקים גם כן בבתי הכנסת הצבאיים שבהם היו חומרים פוליטיים די מפורשים. כמו העובדה שנאמר שמה שהפלסטינים הם כמו הפלשתים שגם הם חדשים מקרוב באו ומקומם לא שמה, בעצם זרים שנטועים על אדמתנו שלנו וברור שהאדמה הזאת צריכה לחזור אלינו. היה גם כמו מין ראשי תיבות כאלה של נצרים תיבנה ותכונן, שהכוונה כמובן להתנחלות נצרים.

מה היו בדיק הדפים האלה?

יש עלונים שהם לקראת פרשת השבוע, דומים מאד במתכונתם לכל מיני עלונים שרואים בבתי כנסת אלא שהם עם חותמת של צה"ל והרבנות הצבאית, שברבנות הצבאית יש מדור שקוראים לו: 'תודעה יהודית לצה"ל מנצח' שזה בעצם המדור שאחראי על ענייני המוטיבציה ופתרון בעיות של מוסר ולחימה וכל מיני דברים כאלה לחיילים.

איזו בעיה הייתה לך עם זה?

באופן אישי אני חושב שמה שמפריע לי בתור אזרח במדינה דמוקרטית בעניין של חלוקה של עלונים בעלי אופי פוליטי עם חותמת של צה"ל, שזה גוף שאמור להיות א-פוליטי. זה בעצם הנקודה. אני חושב שאין מקום להבעת דעות בעלות אופי פוליטי מובהק, שבין אם אני מסכים איתן ובין אם אני לא, אני חושב שאין להם מקום במסגרת של צבא. לא ייתכן שמג"ד יבוא לחיילים שלו ויגיד: עכשיו אנחנו צריכים לבוא ולחזור לישוב נצרים, זה המשימה שלנו, זה מה שאנחנו צריכים לעשות, לחזור לבנות את הישוב נצרים. הרי ברור, מג"ד שיגיד את הדבר הזה יחטוף מינימום הערה וסביר להניח שאף למעלה מזה. ופה באים לך מוסד רשמי שקשור בעבודות לצה"ל, פועל בשם צה"ל, ומחלק את אותם מסרים ואין פוצה פה ומצפצף. ופה אני חושב שזה מה שהפריע לי.

...הדבר השני, האמצעי היותר ישיר שנתקלנו בתופעה הזאת היה כשאנחנו התאמנו באחד השטחים בצאלים. בדיוק סיימנו תרגיל והתכוננו לקראת התרגיל הבא ואז הגיע אלינו קצין מהרבנות הצבאית עם דרגות, עם מדים והכל ושאל אותנו אם אנחנו מוכנים לשמוע שיחה של רב. שאותו רב היה על אזרחי. ואנחנו הסכמנו. אז הגיע אדם שהציג את עצמו בתור הרב חן, זה היה שמו, הוא בא כאמור על אזרחי והוא דיבר אלינו. השיחה שלו בעצם הייתה, דיבור בנקודות. הנקודה הראשונה שעברה כחוט השני בדבריו ואחרי זה רואים אותה גם בעלונים מי שמעין בהם, היא הנקודה של קדושת עם ישראל. הוא ניסח את זה בצורה הבאה: הוא אמר כשאנחנו נכנסים אנחנו צריכים לדעת שאין חשבון עוונות. המשמעות של אין חשבון עוונות, כאן אני גולש לאיזושהי פרשנות, אבל אני חושב שאי אפשר לברוח ממנה כי אחרת לא מבינים מה הבעייתיות באמירה הזאת. כשרב אומר 'אין חשבון עוונות' הוא אומר בעצם, והוא חזר ואמר את זה מספר פעמים, הוא אמר: תאמינו לי, אני רב, אני יודע, אל תדאגו- אין חשבון עוונות. המשמעות היא שכשאתם נכנס לאזור שהוא כמובן מסוכן מאד וכולם חוששים להיכנס ואף אחד לא יודע מה הולך להיות ומה העתיד צופן לנו, מן הסתם יש פחדים. והפחדים האלה מלובים על ידי זה שכל אחד יש לו את העבר שלו ואת המעשים שהוא מתמודד איתם וכמובן שיש איזשהו חשש קמאי שאולי זה המקום שבו יפרעו מכל עוונותי". אז כנגד זה מגיע אותו רב ואומר: אל תדאגו – אין חשבון עוונות. זה ברמה הכי בסיסית שאני חושב שהכוונה. אני לא רואה דרך אחרת לפרש את זה. אלא מאי? האמירה הזאת טומנת בחובה גם אמירה על העתיד. כיוון שאם באמת אין חשבון עוונות על מה שעשית, מטבע הדברים גם אין חשבון על מה שאני עתיד לעשות ומה שאני הווה לעשות. כלומר, בעצם אנחנו גם צריכים לדעת שמה שלא נעשה, יהיה בסדר.

היה איזה דיבור על הפלסטינים? מה הוא אמר עליהם?

נקודה נוספת שהייתה שם היא שאותו רב אמר שאנחנו בעצם נלחמים מלחמת בני האור בבני החושך. מלחמת בני האור בבני החושך, זאת לשון שהיא מאד משיחית. זו מלחמה שהיא לקראת הגאולה. זאת נקודה אחת שאני חושב שהיא לכשעצמה שערורייתית. עוד

פעם, אנחנו רואים איזושהי שפה שהיא לא מקובלת על כולם, שהיא בפירוש דעה שהיא לגיטימית, אין לי איתה שום בעיה, רק שהיא לא יכולה לקבל איזושהי חותמת, היא לא יכולה להיאמר באיזושהי מסגרת צבאית. כמוה כדעה פוליטית. אבל הנקודה היותר מטרידה אפילו מהנקודה התיאולוגית הזאת היא הנקודה שבעצם יש פה דמוניזציה של הצד השני. יש פה בעצם הפיכתו של הצד השני בכלל, של בני אור - אנחנו בני ישראל והצד השני שאותו אנחנו מכנים בני חושך. וזאת התייחסות מאד בעייתית. כי התייחסות לבני חושך היא התייחסות של בני חושך. אין הפרדה. כלומר ההפרדות שהיינו מצפים לראות בין אזרחים ובין זה. כלומר יש פה עם אחד שנלחם בעם שני, על ההשלכות הגאוליות של זה. אבל זאת בעצם הנקודה, יש פה גם תעמולה דתית. כלומר הצבא זה לא דרשה של אמנון יצחק, לא בשביל זה אנשים מתגייסים, לא בשביל זה בסדר להתחיל לייחד, לגייר ולהחזיר בתשובה אנשים במסגרת של מדים.

****

עדות מס' 17 - הריסות בתים והוראות פתיחה באש

מהשלב שהגענו לשכונה, התחילה עבודת תשתיות, הכניסו די-ניינים שעבדו בלי הפסקה לחשף את המטעים, הורידו בתים שיש חשש למנהרות. מדי פעם היה ירי צלפים בתוך מחנות הפליטים וניסו לזהות את מקור הירי והיו פעמים שהכוונו מסק"ר וטנק על הבית שכביכול איתרו אותו כמקור הירי. אתה צריך להיות מאוד מקצוען גם בשביל לאתר את מקור הירי וגם כדי להכווין במדויק עליו. זה היה מרחק של קילומטר פלוס בשטח מאוד צפוף.

לזהות ירי צלף מקילומטר פלוס בתוך מחנה פליטים זה כמעט בלתי אפשרי.
הכוונו על זה עם הטנקים.

טנקים שירו תחמושת כבדה, פגזים?
כן, זה היה איתורים של ירי הצלפים.

מי הפעיל את הדי-ניינים?
מפקד היחידה.

הוא מחליט איזה בית מורידים?
כן, בהתייעצות עם המ"פ. המ"פ מעלה בקשה ומפקד היחידה עובד ישירות מול החטיבה.

בכל החישובים של הבתים, היו מקרים שהתפוצצו מטענים?
לא כשהייתי.

ובמטעים מסביב?

לא כשהייתי. אבל אמרו שבשבוע הראשון היה שם.

אתה מתאר שבשבוע שלכם יש הרבה עבודות תשתית.

כן.

כמה די-ניינים?

בין שניים לשלושה.

שעובדים נון סטופ?

כן... זה לא היה גוש בתים צפוף שבאמצע חישפו, אלא בתים מפוזרים. זה אזור חקלאי, יש המון בוסתנים בין הבתים. יש מעין רחוב, כמה רחובות, לא תשתית מסודרת. אז נוצרת תחושה אחרי הורדת הבתים שזה קרחת, אבל יש לך בוסתן או מטע שאת כולו חישפו והורידו בתים וזה נותן תחושה שהכול ריק. זה לא ככה, הורידו פה בית ופה בית. התחושה היא שהכול דיונות, כל הרחובות הפכו אותם ויש בורות של פגזים כי הרי הפציצו את זה לפני שנכנסו.

****

עדות מס' 18 - רוח המפקד והוראות פתיחה באש

בגדול, היה שם נוהל קרב חפוז. מה שהיה מעניין זה ש-24 שעות לפני המבצע, היה בעצם תדריך כללי, לכמה זמן אנחנו הולכים, המג"ד אמר שהוא משער, לא מבטיח, אבל בגדול נערכים ל-3-4 שבועות. אי אפשר לדעת. זה מג"ד שידוע לדבר ונתן הרבה מוטיביציה. אחד הדברים שלי בלטו, וזו תחושה סובייקטיבית, זה שהיה משהו מתירני. הוא אמר שהולכת להיות מופעלת עוצמת אש מטורפת מבחינת ירי ארטילרי וחיל אוויר. נתנו לנו את ההרגשה שלא שולחים אותנו סתם, אלא עם הרבה ביטחון וחיפוי. תוך כדי, הוא שם סייג ואמר "זה לא שאתם הולכים לעשות טבח, אבל" – זה היה סייג לכל הדברים שהוא אמר לפני ובין הבדיחות שלו, שגם אני צחקתי מהם, כמו "יש לנו מקל"ר (מקלע רימונים) דובר ערבית ומק"כ (מקלע כבד) דובר ערבית". זו הייתה הרוח.

אמרו משהו לגבי הוראות פתיחה באש?

הרושם שלי לגבי ההוראות פתיחה באש לפחות ברמתנו זה שלא היו דברים ברורים. לא היו קווים אדומים ברורים. בשטח בנוי זה הרבה שיקול דעת של מפקדים. מבחינת האש שהופעלה, זה היה הרגשה של מלחמה מול צבא סדיר. מצד אחד אמרו שנכנסים ברטוב לכל בית, רימון-שניים, ירי ורק אז נכנסים. אמרו דברים שמבחינה מסוימת נתנו לנו בטחון שהחיים שלנו כן מקבלים עדיפות.

****

עדות מס' 19 - הפעלת האש

מה מטרות המבצע?

הייתה הגדרה מאוד ברורה: לשלוט בשטח, כשאנחנו שם שלא יהיה ירי קסאם בשטח. רוצים לתת מכה קשה לחמאס, בכלל לארגוני הטרור.

איך אתם נתפסים בהתחלה, יש מגננים? יש בתים?

בהתחלה, מהגדוד, הפלוגה שלי כובשת ראשונה. אנחנו מחכים ששני הגדודים יכבשו את היעדים שלהם, הם מסיימים, אנחנו אחריהם.

היעדים הם שדות?

לא, שכונה. לא ממש קסבה, אבל בתים.

אזור כפרי?

כן, פאתי העיר. אנחנו נתפסים לפני ציר ראשי. מתחיל כל עניין החיפויים, מכות אש, רתק והפלוגה שלי נכנסת. נתפסים על קו בתים מעבר לכביש, אחרי מכת אש רצינית. בשלב הראשוני כל תא שטח פותחים באש.

מה אתה רואה לפניך? מה מכיל תא השטח?

תא השטח של הפלוגה מכיל רצועה שצמודה לבתים, בבתי אין התנגדות משמעותית, בבית הזה מוצאים מטען, חומרי לחימה, נשקים, דברים כאלה משמעותיים, אבל התנגדות של ממש – אין. מאחורי זה, יש עוד רצועה של גינות ומטעים קטנים, שדות כאלה.

נכנסים לכל בית?

כן.

...אתם נכנסים, זה מלווה בירי מרגמות, כלים כבדים, מקל"רים וכל אלו?

קודם כל, הכניסה באופן כללי, יש חיפוי של ארטילריה וחיל אוויר, מסק"רים, יש כל האמצעים. גם מרגמות.

אתם נתפסים ומה אחרי זה? מתחילים סבב שינה וממשיכים הלאה?

מתחילים להיערך להגנה. מהקטע הזה מוציאים חול, שקי פק"ל, חרכי ירי בקירות, בונים עמדות, מתכננים את ההגנה על הבית. בסוף אותו יום הפלוגה ערוכה. כל בית הופך למוצב קטן, יש עמדות, יש סבב.

ומה המשימות שמוציאים מהבית?

לא היו משימות משמעותיות שהוצאנו מהבית. בימים שלאחר מכן, היה למשל מדי פעם שעוברים בית ואז נותנים מכות אש לבתים מסביב, כל תאי השטח שנכנסים פותחים באש, עוברים לבית חדש נערכים משם מחדש, מתחלפות מחלקות, זה לא שינוי מטורף. יצא לי להיות בשניים-שלושה בתים בכל עשרת הימים שהיינו שם.

ראיתם שם אנשים בשכונה בכלל?

כן. אלה הפאתים של עזה, לא כפר. בהתחלה היו בבתים שנכנסו אליהם, היו אזרחים. בבית הראשון שכבשו, הייתה משפחה שריכזו אותם בחדר אחד ואחרי שעה-שעתיים, באותו בוקר, קיבלנו הוראה להוציא אותם מהבית ולתת להם ללכת לכיוון העיר.

****

עדות מס' 20 - הוראות פתיחה באש

המטרה שלנו הייתה לחצות את הרצועה, לבתר אותה. נצרים זה היישוב המרכזי באמצע והמטרה שלנו היא לחצות את הרצועה מהמסוף. אנחנו פותחים את השטח, זו המטרה. מגיעים לבית הראשון וכבר מרחוק פשוט כי זו ההוראה – יורים כי זה שטח שאסור להיות בו. פיזרו כרזות יומיים לפני והודיעו להם שאנחנו הולכים להגיע. מרחוק מורידים את הבית ויורים הרבה. די-ניין עושה סיבובים סביב לבית כדי לבדוק שהוא לא ממולכד. פתאום הדי-ניין קופץ באוויר וכל הקומה התחתונה נופלת ועוד חלק מהקומה השנייה.

הוא עלה על מטען?

כן, לא קרה לו כלום. עברנו לאיתור חלופי ושוב, יורים בטירוף.

עם מה יורים?

עם מק"כ (מקלע כבד) שנמצא על נגמ"ש לידנו, מטולים.

מהנשק האישי?

כן. לא היו יותר מדי כלים שיהרסו את הבית, כי אנחנו צריכים לשהות בו. המטרה היא שאם יש מישהו בבית, שיידע שמישהו מגיע, זו המטרה. מפסיקים לירות ומגיעים לפתח הבית. יש איתנו עוד חברה מכוח מיוחד של הנדסה שיפרוץ את הדלת ופתאום אנחנו רואים זקן בן 60-70 יוצא עם מטפחת לבנה ואומר בערבית "לא לירות, לא לירות". אחרי הזקן יוצאים עוד כ-30 איש. כולם שלמים, אף אחד לא פגוע ולא פצוע.

באיזה מרחק יריתם על הבית?

30 מטר.

והם יצאו מהבית?

כן, ואף אחד לא קרה לו כלום. מדהים. אנחנו גם היינו בשוק, במיוחד אחרי שנכנסנו לבית וראינו מה קרה בפנים. אף אחד לא נפגע. יוצאים 30 אנשים בערך, גם ילדים וגם נשים וגם זקנים. עושים זיכוי כמו באיו"ש. נשים מצמידות את הבגדים, גברים מורידים חולצה ומכנסיים, מסתובבים ובודקים עליהם טוב-טוב שאין שום דבר.

אתם מפרידים אותם?

כן, נשים וגברים. אתה מתפעל אחד-אחד, אתה מפשיט ועובר אחד-אחד. זה קרה מחוץ לבית. לפי מה שאמרו לנו, גם בתדריך, אם אנחנו נתקלים באזרחים כאלה, להעיף אותם דרומה כי תחשוב שאנחנו חוצים את הרצועה ודרומית אין כוח ואנחנו אמנם פתוחים לאש מדרום, אבל אם יש אזרחים – להעיף אותם דרומה. אנחנו מבתרים את הרצועה ושלא יתקרבו לעזה. יש שלוש משפחות, לוקחים את בעל הבית של כל משפחה, רק הוא נכנס לבית חמש דקות, לוקח את מה שהוא צריך והם הולכים דרומה.

ברגל?

כן, אין להם כלים...

****

עדות מס' 21 - רוח המפקד והוראות פתיחה באש

הוא (המג"ד) גם דיבר על זה שצריך להיות ערניים ולא לפחד, הוא שם דגש על זה שזה לא עימות מוגבל כמו בחברון ולא לפחד לירות אם רואים משהו חשוד או להרגיש רע עם הרס, כי הכול במטרה להגן על חיי חיילים.

אבל אתם הייתם עם נק"ל (נשק קל), אתם לא טנקיסטים. וגם ההרס, איזה הרס אתם כבר יכולים לעשות?

זה מבצע משולב, יש די-ניין ומטאדור (סוג של טיל) שיכול לעשות חור במבנה. הוא אמר שמה שנהרס, אפשר לבנות מחדש, אבל חיי חייל שנהרג – אי אפשר להחזיר.

הוא דיבר על הבחנה בין אזרחים ומחבלים?

גם את זה הוא אמר אחר כך, לא באותה שיחה, שאם רואים משהו חשוד ויורים, עדיף שזה יפגע בחף מפשע מאשר להסס לירות על מישהו שהוא אויב. מפעילים שיקול דעת. הבית הראשון שנכנסו אליו, לא היה שם אף אויב. ירינו על החלונות קצת ולא החזירו לנו אש, אז נכנסנו ופתחנו את זה כמו שאנחנו פותחים בית בחברון. פשוט נכנסים, קוראים לבעל הבית לפתוח, אוספים את הגברים, כופתים אותם, אוספים את כל המשפחה בחדר אחר ומתחילים לסרוק את הבית. זה משהו שבדרך כלל לא אמורים לעשות במלחמה.

כשנכנסת לבית, ידעת מה אתה אמור לעשות בשונה מחברון? במה זה שונה מחברון?

אתה נכנס לבית, הרעיון הוא שיש שם אויב, אתה אמור לירות פנימה. בבית הראשון לא עשינו את זה כי ירינו ולא החזירו לנו אש והנחנו שאין שם אף אחד ואז דפקנו על הדלת ואמרנו להם לקרוא לכולם למטה, אספנו אותם בחדר וסרקנו בצורה מאובטחת, התחלנו לחפש חומרים מפלילים: נשקים, כרזות ודברי תעמולה.

את מי מצאתם בבית?

גברים, נשים וילדים. זה היה היעד הראשון שלנו בתכנית המבצע, נכנסנו בהליכה, הגענו לשכונה והתחלנו תקיפה, התקדמות ואז במהלך התקיפה אתה יורה הרבה גם כשאתה מולך אף אחד. אתה מוודא שלא יפתיעו אותך, נגיד נכנסנו לחממה ומאבטחים אותה, גוזרים פתח ונכנסים לחממה ויורים על השורות. אתה לא יורה על אוטומט, אבל אתה נותן כמה כדורים כדי לוודא שלא יפתיעו אותך.

גם על הבית יריתם והייתה שם משפחה חפה מפשע. המג"ד דיבר על זה לפני או אחרי שזה קרה, שעלול להיווצר מצב כזה או שיימנעו בעתיד כי קרה מקרה כזה שירו על

בית שהיו שם חפים מפשע והוא לא היה ריק?

לא זוכר אם הוא נגע בזה ספציפית, אבל בבתים היותר מאוחרים שהגענו עם אכזריות, דבר ראשון נכנסנו וכרזנו בלי לירות על החלונות מבחוץ, בהתחלה אף אחד לא ירד ואז סרקנו חדר-חדר עד שזיהינו תנועה חשודה, צעקנו לצאת החוצה – אני ספציפית לא הייתי שם – אבל זה היה הפלוגה שלי, הם צעקו שוב ואז התחילו לירות בתוך בניין הדירות, אז בעצם התחיל הקרב. אז כן היה שינוי. בבתים הראשונים אמרנו "אלה היעדים ועליהם אנחנו יורים", אז ירינו לחלונות ועל הגג.

בשיחה של המג"ד, של מטרות המבצע, הוא לא דיבר על זה שיש שם אזרחים

ושתמודדו איתם?

בטח הוא אומר. הוא אמר שזה מסובך כי האויב מתחבא מאחורי אוכלוסייה אזרחית. אבל הוא הוסיף שאם אנחנו חושדים במשהו, לא לתת לספק לעצור בעדנו. בסופו של דבר, זה כן יכול להיות אויב, גם אם זו אישה זקנה שמתקרבת לבית, זה יכול להיות אישה זקנה עם מטען.

שאלתם איך אתם מוודאים את זה? בשביל זה יש גם נהלי פתיחה באש, מישהו שאל

על זה?

הוראות פתיחה באש זה שונה בזה שלא צריך לבקש אישור ירי, אתה רואה משהו שאתה חושד בו – אתה יורה כי אתה לא רוצה שזה יברח לך. בגלל זה צריך להיזהר לא לפגוע סתם. הוא הזהיר שאנחנו נכנסים למקום מסובך ואם יש משהו חשוד, לא להסת. בגלל שהאויב מתחבא בין אזרחים, אנחנו צריכים להיות יותר ערניים ואם אנחנו מזהים בוודאות שזה לא משהו שיסכן אותנו, אין טעם לירות ומצד שני אם יש חשד הכי קל – אם חייבים מבחינת טווח זמן, לירות. אם לא – אפשר להודיע. כל הזמן היו הודעות על אישה חשודה או שני אנשים, דברים כאלה.

זאת אומרת, אם זה לא מסכן אותי וזה רחוק, אני לא אוטומטית יורה או מכוון לירי.

יש שני שלבים: יש את השלב של הכיבוש הראשוני של היעדים, ששם מה שחשוד – יורים בו ועל הקווים יש בתים, כמו במארב. ברגע שמישהו עובר אותם – יורים. הנוהל בקווים אדומים זה להודיע, מבקש אישור לירות.

יש נוהל מעצר חשוד כמו ירי הפגנתי או קריאה למי שיש שם? אני מניח שלא סימנתם קווים. זו שפה פנימית של היחידה.

כן, שפה פנימית של היחידה.

אם מישהו בא, איך אתה מודיע לו? יש לכם מגאפונים?

לא, אין לנו מגאפונים. לא יודע איך מודיעים את זה. עוד לפני שנכנסנו, חיל האוויר זורק כרוזים והאנשים אמורים להסתלק. לגבי אלה שלא הסתלקו, יש ירי לאוויר או ליד הרגליים, אבל אם מישהו חוצה את הקו האדום, אתה אמור לירות בו. אלא אם יש הודעה מיוחדת, כי כל הזמן היו הפסקות אש הומניטאריות שבהן לא יורים.

מה המרחק מהבית לקו האדום?

100 מטרים, מטווח של נק"ל. יש גם צלפים איתנו בבית שהם מסתכלים רחוק יותר והם מזהים דברים שמתקרבים.

איך אנשים יצאו מהשיחה עם המג"ד?

אני יצאתי עם חשש והרגשה לא הכי נעימה, באופן אישי. זה היה בגלל צורת הביטוי שלו לגבי מספר דברים. אבל באופן כללי, הייתה תחושה של להיכנס למבצע בהתלהבות, אנשים מכינים את עצמם ומלהיבים את עצמם לפני ואז נכנסים.

מה הוא אמר שהטריד אותך?

"המתורגמן הכי טוב לערבית הוא מקל"ר (מקלע רימונים)", לא זוכר באיזה הקשר, רק זוכר את הלך הרוח.

אנשים הרימו גבה?

חלקם. אבל זה הכי הטריד אותי. חייל אחד הגדיר שהגדודים זה כמו כלב שמרביצים לו הרבה, הוא מתעצבן ואז מכוונים אותו ואומרים לו לצאת. זה די נכון. גדודי חי"ר אוכלים הרבה חרא בזמן הבט"ש וכל צבא בעולם זה ככה, צעירים שמחפשים אקשן והרוב מגיעים עם דעות קיצוניות מגזענות ועד אנשים שאומרים "לא רוצה מלחמות, אבל אין מה לעשות, זה המצב ובחיים לא נוכל לעשות שלום עם הערבים". זה הכולל. אבל מצד שני יש אנשים עם דעות שמאלניות, אבל הם מיעוט.

הכול בטח תחת הכותרת "צורך מבצעי"?

כן. אני חושב שזה היה בהקשר של זה שנכנסים בהרבה כוח. יודעים שאנחנו הולכים להיכנס וגורם ההפתעה יושג על ידי זה שאנחנו נכנסים עם הרבה כוח, הורסים ופוגעים בתשתיות טרור כמה שיותר, כאילו להגיד "נמאס מהקסאמים" ובהקשר הזה הדרך הכי טובה לדבר

ערבית זה עם המקל"ר, שכאילו ערבים מבינים כוח. אני חושב שהדברים נאמרים בלהט לקראת מבצע וגם כדי להלהיב חיילים, כי כשאתה נכנס למבצע כזה יש שתי אפשרויות: או שאתה פוחד מאוד או מתלהב מאוד. עדיף שתתלהב מאוד מאשר פוחד מאוד כי ככה תוכל לעשות את העבודה שלך יותר טוב.

****

עדות מס' 22 - הפעלת אש

הייתה התראה של מחבלת, כתוצאה מההתראה הזו חידדו את ההוראות, אזרחים לא מתקרבים לחיילים, אם אזרח מתקרב לחייל- מורידים אותו ולא לוקחים סיכון בתחום הזה.

היה נוהל מעצר חשוד לפני?

המצב הברור היה שעושים נוהל מעצר חשוד ואם הוא ממשיך להתקרב מורידים אותו, בין אם הוא חמוש או לא. העניין היה הקירבה. ככלל, השתדלנו לא להגיע למגע עם אזרחים. אם יש אנשים בבית, אז אין ברירה. אבל המטרה הייתה לא להגיע איתם למגע. בגלל שיש לנו יכולות, המטרה הייתה להתרכז בדברים שלנו ולנתק מגע כמה שיותר מהר. בבוקר של היום השלישי, היה בית מסוים שהיה לאורכו משהו כמו 300 מטר מקו כוחותינו – שזה דבר נדיל במהלך היום והלילה, בלילה זה הבתים שהכוחות נכנסים ויוצאים מהם – 300 מטר מהבית יש תנועות של אנשים, בבוקר זיהינו ארבעה גברים מבוגרים, בני 40-25, עם כאפיות, עומדים מחוץ לבית ומתדיינים. זה חשוד. מעבירים דיווח למודיעין, על הבית שהם נכנסים אליו. המודיעין מעביר לשב"כ והשב"כ מחזיר דיווח שזה בית ידוע של פעיל חמאס. זה אוטומאטית מקבל "פעל". לא זוכר מה השתמשו שם, מסוק או *** , אבל הפציצו את הבית כשהחבר'ה האלה בתוכו. מתוך הבית יצאה אישה שהחזיקה ילד וברחה דרומה. זאת אומרת שהבית הזה היה מאויש, אבל מבחינת הנהלים, לדעתי הייתה התנהלות מסודרת: היה זיהוי שעולה בקנה מידה עם ההגדרות, זה קו צמוד לקו כוחותינו שבו כל מי שמזוהה כחשוד, יש עליו "פעל" והשב"כ אישר.

הם היו חמושים?

לא. העבירו בדיווח שהם לא חמושים. אבל אין עניין של חמוש או לא, אלא שיש ארבעה גברים שעומדים מחוץ לבית הזה והזה ומסתודדים וזה נראה חשוד.

זה 300 מטר מקו כוחותינו?

200-300. וזה על מדרון. קו כוחותינו למטה והם עומדים למעלה, ב- 2/3 גובה, נניח.

****

עדות מס' 23 - הוראות פתיחה באש וסריקות הבתים

בשוטף יש עמדות, יש חלונות, עמדת תצפית ומדרגות, אתה שומר על עצמך ומתחלפים ונגיד אתה יודע שבלילה יש פשיטה, יכול להיות שאתה הולך ל- 12 שעות או יותר, אבל 12 שעות היה הממוצע של פשיטה: לצאת, ללכת, לפשוט על הבית, להיות בו שעתיים-שלוש ואתה חוזר לאותו בית או לבית אחר כבר. אתה עומד בעמדה, שעות הערב, אתה יודע שבחצות אתה כבר יוצא, אתה רואה את מטוסי הקרב מפציצים את היעדים שאתה הולך אליהם, אתה הולך ברגל, נשכב ממש ליד טנקים שמפציצים את הבתים שאתה הולך להיכנס אליהם ואתה נכנס בלש"ב, בחי. אם היה שם מישהו – אין סיכוי שהוא כבר שם. אני לא ראיתי ולו ערבי אחד בזמן שהיינו שם, כל השבוע. אתה כן רואה שוחות בגינה, שיש שם שמיכות או גזיות. לא ברור בדיוק אם הם חפרו את השוחות כי הם חיכו לך או כי עדיף לשכב שם בהפגזות. אתה רואה שהיו שם אנשים עד לא מזמן. בתוך הבתים, כשהגענו, נכנסנו דרך החור שהטנק עשה, אתה מנסה לירות RPG או לאו, אבל הטנק עושה חור בסופו של דבר, אומרים לך גם להרוס את המרצפות כדי לבדוק אם יש מנהרות. טלוויזיות וארונות, אתה לא יודע מה מחכה. היו הרבה מטענים, גם התפוצצו, אף אחד לא נפגע, או שהטנקים פוצצו או שס"פ פוצצו וזה היה מטען. לרוב, הם לא התפוצצו כי רוב המטענים שמצאנו היו של תיל ומישהו שצריך להפעיל - ומי שהפעיל את זה, ברח. אבל זה היה מטען חי, מוכן...

אתה מספר על טנקים שיורים תוך כדי תנועה. הייתה אש מאסיבית?

כן, אש מאסיבית, פגזים, מאגי"ם מקבילים של טנקים, גם שלנו. לפני שאתה נכנס לבית, אתה יורה... להגיד לך שאין אלמנט מבחינת חייל עכשיו של לפרק, או שזה עם הלאו (טיל כתף) לא מת לירות? או שהמפקד שלו לא רוצה את זה? כן. אין לי ציטוט, אבל זו האווירה. אני אישית חושב שזה קיים ואני אשקר אם אני אגיד שזה היה בכל מחיר. דווקא איפה שהייתי, באמת בקטע הזה, זה לא היה התלהמות. אני מאמין שהיו כוחות יותר מתלהמים, אולי הסדירים, אבל המילואימניקים, אתה מרגיש שאנשים רוצים לסיים עם זה כמה שיותר מהר, לחזור הביתה. זה היה ככה גם בשמירות. גם המפקדים, אפילו מאוד. גם אם החייל רצה לירות, הוא לא ירה. אבל כשהייתה אפשרות, אז כן. מבחינה מקצועית לא נראה שהוא היה צריך לירות אחרי שטנק פירק את הבית, אבל זו תחושה אישית שלי. זה קרה באמת פעם אחת שירינו לאו. זה בגדול מה שעשינו שם שבוע. הבתים מבחינה פיזית היו הרוסים. ראיתי בית אחד שנכנסו אליו וחרבנו במגירות. היו ציורים על הקירות וכתובות על הקיר, לא זוכר אפילו מה. זכור לי ציור מטונף בחדר ילדים. היו שם מדבקות של מיקי מאוס ומיני מאוס, הייתה תמונה של מיני מאוס וציירו זין גדול. בזה ממש התביישתי, וגם מי שהיה איתי. זה היה מצחיק כי ציירו את זה טוב, אבל אתה מרגיש מטונף. גם לספר את זה.

איפה זה היה?

בבית להיא, בבית שהחלפנו סדירים. נתקלנו בזה בשני בתים, בבית אחד היו מעט ציורים על הקיר, נראה לי חלק מהציורים ציירו אפילו עם אודם והארונות היו הפוכים. זה נשמע מפגר, אתה יוצא מבית הרוס אבל ניקינו אחרינו. נשארנו לנו המון מנות קרב וסידרנו במערום והשארנו להם. סידרנו להם את כל המזרונים בערימות. בחומת מגן הייתי סמל מחלקה, אנשים ישנו על הרצפה, את כל הסלון נעלנו בחדר אחר וישנו על הרצפה. בעזה לא, השתמשנו במזרונים ושמיכות שלהם, אבל לא ישנו על מיטות. הורדנו את המזרונים, והיו המון מזרונים שם בכל בית, וישנו עליהם. לא השתמשנו במים. גם לא צריך. זהו, אני חושב, זאת פחות או יותר החוויה.

יש עוד משהו חוץ מהחרא במגירות שהיה נראה לך "לא נחוץ"?

לא, אתה יכול להגיד שלא היו חייבים לשבור טלוויזיה או לירות על הארון, אבל אלה דברים שזו תהיה התייפפות להגיד. אני לא נכנסתי ובעטתי בטלוויזיה בבית וגם לא ראיתי מישהו מהמילואים שלי שעשה את זה. מצד שני, אתה נכנס לבית ואתה הופך הכול. אתה רואה מקומות שיש מטענים ויש מתח רב ואתה בא בידיעה שחצי מהאנשים הולכים למות, דיברו תמיד על עזה כמה שזה מסוכן – זה מאוד מלבה את האווירה.

****

עדות מס' 24 - רוח המפקד והריסות בתים

הייתי בעזה מפעיל די-ניין, קראו לי למילואים אני חושב במוצאי שבת, ה-3 בינואר והגעתי ב-4 בינואר.

זה היה מייד כשהתחילה הפלישה הקרקעית, לא?

כן, כן.

אתם מגיעים ועוברים תדריכים.

כן. דברים סטנדרטיים, לחתום על נשק. מטווחים, שיעור פה, שיעור שם. החיילים שהיו חי"רניקים ממש התאמנו קשה, אבל לנו לא היה מה להתאמן, כי לא היו כלים. בקיצור, מה שזעזע אותי הייתה שיחה עם *** , הוא אלוף משנה, שיחה לכל הגדוד והטון של השיחה ממש, קודם כל הוא התחיל כשהוא אמר משהו בסגנון "לצערנו אנחנו מדינה דמוקרטית, אז אנחנו לא יכולים להרוס בעזה כמה שבאמת היינו רוצים להרוס". אולי הוא לא אמר באמת "לצערנו", אבל הוא אמר פעמיים את זה, "זה בעוכרנו שאנחנו מדינה דמוקרטית, שהצבא לא יכול לפעול באגרסיביות שבה הוא רוצה לפעול". ואז הוא אמר לנו שוב שאנחנו עושים את המבצע הזה באגרסיביות, בלי... בדרך כלל בשיחות כאלה הצבא, המפקדים, מזכירים

חיי אזרחים והתחשבות באזרחים, ממש לא הזכיר את זה אפילו. כלומר, בברוטאליות, להיכנס בברוטאליות.

אלה המילים שהוא השתמש?

כן. הוא אמר "אם יש ספק, להוריד בתיים, לא צריך לבקש אישור לכל דבר, אם אתם רוצים". זה אולי לגיטימי, אבל אם מזהים חשש למטען, אז לקבל אישור שטנק יירה, בקיצור, טנק יירה פגד אם יש חשש למטען. שזה אולי דבר לגיטימי, אבל הוא גם אמר "לשמחתנו, בתי החולים כבר בתפוסה מלאה, אז אנשים מתים מהר יותר". ואז מישהו ענה לו, מישהו מהחיילים ענה לו בציניות "אז תהרוג את הרופאים". והוא ענה לחייל הזה בזלזול, הוא לא הבין את הציניות. הוא אמר פעמיים "אנחנו מדינה דמוקרטית, אז אנחנו לא יכולים לעשות כמו שהיינו רוצים". הוא גם לא השאיר זמן לשאלות.

איך החבר'ה הגיבו בשיחה הזאת?

הרבה חבר'ה לא הזדעזעו. אני הזדעזעתי, אבל הוא גם לא השאיר זמן לשאלות. אם מישהו היה רוצה לשאול על האוכלוסייה האזרחית, כי שוב, הוא לא הזכיר אפילו את האוכלוסייה האזרחית.

אתה אומר שבדרך כלל בשיחות כאלה מדברים על אוכלוסייה אזרחית.

כן, הייתה שיחה בסוף השירות שלנו, של מפקד חטיבה, אלוף משנה, הוא אמר שהצבא ניסה להתחשב. הוא כן הזכיר את האוכלוסייה האזרחית, אבל זה היה אחרי שהכול נגמר כבר.

בתור נהג די-ניין, הנושא של אוכלוסייה אזרחית הוא כמעט טכני אצלכם בגלל יכולת הראייה שלכם והגודל של הכלים והכול. גם בסדיר זה ממש משהו ששמים עליו דגש

מיוחד?

מפעיל הדי-ניין הוא לא זה שצריך להתחשב באוכלוסייה האזרחית, כלומר הוא יכול רק לעשות יותר נזק ממה שהוא צריך לעשות אבל הוא לא יכול להתחשב, אומרים לו "תהרוס בית" אז הוא הורס בית. מצד שני, יכול להיות מפעיל כמו שהתפרסם בג'יין שאמרו לו להרוס בית כאן, אז הוא חיפש את המסלול שהורס הכי הרבה בתיים בדרך לבית הזה.

יושבים שם גם מפקדים, קצינים, בשיחה הזאת?

כן, כל הפלוגה, גם המג"ד, מ"פים. בכל מקרה, השיחה הזאת, מה שהפריע לי זה מה שעשינו בשטחים, בתוך עזה, שוב, אמרו להרוס בית אז הרסנו בתיים ואחרי זה בסוף הייתה שיחה עם מח"ט אחד, הוא אמר ש"כל בית שאמרנו לכם להרוס זה בגלל שהיו ידיעות מודיעיניות מחשש לחפירות או דברים כאלה", לא נגיד בית שמפריע לשדה הראייה לצורך העניין. ובאמת היו בתיים שאמרו לא להרוס. והיו בתיים, לא אמרו "תתפרעו בשכונה הזאת, תהרוס מה שאתם יכולים". נתנו לנו בתיים ספציפיים להרוס.

ממש במפה?

כן.

אתם מסופחים לכוח בשטח?

בדרך כלל זה מה שקורה, אנחנו מסופחים, שני די-ניינים מובילים טור של שריון. אבל מה שעשינו, המטרה הייתה להרוס בתים אז אבטחו אותנו אכזריות וטנקים. במקרה הזה הטנקים היו מסופחים אלינו ולא אנחנו אל הטנקים. היו כל פעם חמישה-שישה די-ניינים שהם פעלו בשטח, ואכזריות וטנקים שאבטחו אותנו.

אז מתי אתה נכנס פנימה?

אני נכנסתי פנימה, אם אני זוכר נכון, ביום חמישי התחילו להיכנס פנימה.

וזה אחרי שכוחות חי"ר היו בתוך האזור?

כן. האזור נטוש לחלוטין. הכול היה ריק.

עיר רפאים, ממש לא רואים כלום?

כן.

ואז אתה נכנס ומי מפקד על הפעולה, על המבצע הזה?

אני חושב השריון.

ואז איך אתם מקבלים את ההוראות? אתם יושבים עם מפה של איתורים?

בהתחלה היה תדריך לפני הכניסה ואז בתוך עזה, את ההוראות קיבלנו בקשר.

אומרים לך "אתה רואה את הבית משמאל – אותו תוריד"?

כן.

בעיקר עסקתם בבתים שם?

כן, גם בתים, גם שדות חקלאיים, פרדסים וחממות.

באזורים שבהם הרסתם חממות ושדות, היו שם מטענים באזורים האלה?

הגדוד חטף שני מטענים וגם טילי נ"ט (נגד טנקים).

על הדי-ניינים?

כן. ואני חושב שהחשש העיקרי זה שבונים מנהרות מאותם בתים כדי לחטוף חיילים.

אז למה דווקא את הבית הזה ואת זה לא, בגלל המנהרה, בגלל מודיעין?

כן, מידע מודיעיני.

ובשטחים החקלאיים, אתה זוכר שהיו מטענים עליך?

כן.

כמה באמת הרסו שם? זה משהו שנתקלת בו בסדר?

עד עכשיו להרוס בית זה היה משהו שלא עושים הרבה. אם אני זוכר נכון, מהשיחה של המג"ד בסוף, הוא אמר "הרסנו 900 בתים". יכול להיות שאני לא זוכר, זה באמת מספר מפוצץ, אבל הרסנו הרבה מאוד, היו אנשים שהיו יומיים בעזה והרסו בית אחרי בית אחר בית וזה גדוד שלם, אז יכול להיות. היו הרבה בתים, זה בטוח. הגדוד פעל גם בצפון וגם בדרום, אבל רק צמוד לגדר.

בתדריך אמרו לכם שאתם מסלקים את המטענים כי חי"ר נכנס אחריכם?
לא.

היו כוחות שנכנסו אחריכם?
אחרינו? לא.

אתם עקב בסופו של דבר. השטח כבר טוהר. החי"ר כבר נכנס פנימה.
כן.

אתם באים לטפל בכל האזורים שמודיעינית יש בהם מנהרות או כאלה דברים.
כן, או שירו מהבתים האלה, דברים כאלה.

וכשאתם מתקפלים, היית בקיפול הסופי?

כשנגמר המבצע, היינו שלושה שבועות. בשבוע הראשון היו תדריכים ובשבוע השני רוב הזמן מבצעים ובשבוע השלישי זה היה כבר אחרי הפסקת האש כשעדיין נכנסנו פנימה, אבל הפעם זה היה יותר צמוד לגדר והגדוד לא הרס בתים, רק מטעים ודברים כאלה. רק דברים שמפריעים לשטח, מיישרים את השטח ליד הגדר, כדי שמישראל אפשר יהיה לראות יותר.

באיזה מרחק מהגדר?

200 מטרים. אני לא נכנסתי בשלב הזה, אבל 200 מטרים.

****

עדות מס' 25 - רוח המפקד והוראות פתיחה באש

המג"ד אמר שיהיו המון המון מחבלים ושנזהר ונשמור על עצמנו אבל אל תדאגו איקסים יהיו פה לכולם. בתדריך המ"פ עושה כזה, אני חושב שזה היה באותו היום שהיינו אמורים ללכת לעוד פעולה, אז הוא דיבר על זה שאנחנו נכנסים לתוך עזה ושם יהיו מחבלים לכולם. כי כולם היו מאוכזבים כי לא פגשנו כלום, אתה נכנס לאטרף שאתה פה ושם ואתה כבר רוצה משהו שיקרה. יש חיילים משדרות ויישובי הדרום ואנשים רוצים גם לנקום ולהוציא את זה על מחבלים. אז המ"פ אמר "אל תדאגו אנחנו נכנס וכבר לא יהיה לכם מקום על הנשק

שתצטרכו לסמן איקסים על השרולים... כשהמג"ד דיבר אז המסר האישי היה שהוא לא מוכן שאף אחד ייפגע או יסתכן בגלל אנשים חשודים ואם יש צורך – מורידים הכול. הוא עשה הכול כדי שאף אחד מהחיילים לא ייפגע. זו הייתה הגישה הכללית בצבא: להיכנס בעוצמת אש מטורפת, כי זה ההלם היחיד שיש לנו עליהם.

ובאמת היה כוח אש רציני?

עפו שם מטאדורים, לאווים, תופים של נגב וזה אני מדבר איתך רק על החי"ר, עזוב את המקי"ם והטנקים וכל זה.

לאן כל זה עף?

למקומות חשודים. היו מטולים בשפע. אתה יודע שאתה הולך להכנס לבית ובדרך כלל אתה די בטוח שהוא ריק או אם יש אז זה רק מחבלים כאילו. ככה נותנים מטולים בכל החלונות, לאווים על הקיר, פה שם מטאדור. טנק מוריד בית אם לא בטוחים. לילה אחד ראו מחבל והוא נעלם אז החליטו שהוא נכנס לתוך מנהרה, אז הביאו די-ניין ומחקו את הפרדס. עכשיו אני מבין, זה שיקול מבצעי ובסדר אין מה לעשות גם אם זה כואב לראות. לא היה חסך בתחמושת או אמצעים.

...מה היה המקרה שטנק הוריד בית?

לפעמים אתה יודע שבית ריק, אתה יודע עד כמה שאתה יכול לדעת. עכשיו אם הוא מפריע במערך ההגנתי אתה מוריד אותו עם טנק או די-ניין. כבשנו בית של 8 קומות וההוראה הייתה שלא נכנסים באף פתח של דלת כי שם היו מלכודים, בשביל זה יש את המטאדור שאיתו תוריד קיר ונכנסים דרך שם. אבל המטאדור התגלה שם קצת פחות יעיל אז טנק יצר לנו חור בקיר ונכנסנו שם.

מה זה מטאדור?

זה טיל לשטח בנוי, הוא מאוד יעיל. פשוט היתה בעיה שכשנכנסנו איתו לא כל כך השתמשנו בו. היו מקרים שירינו על בית ואחר כך אתה מגלה שיש שם אנשים.

...היה מושג של ירי הרתעתי, הפגנת נוכחות?

בטח. כל יומיים, נותנים מכת אש. לא לכיוון אנשים, אלא לכיוון חלונות שאנחנו מתצפתים עליהם זמן מה ואנחנו יודעים שהבית ריק. אף אחד לא יגור קרוב לבתים שצה"ל נמצא בהם, אפשר לגור יותר רחוק. ירינו לעבר מטרה קטנה, אבן או עציץ.

באיזו רמה היו מכות האש? נק"ל (נשק קל), טנקים?

מבחינת מכות אש זה היה נק"ל ועם נגב. טנקים יורים רק כשיש להם הוראה. היו כמה מקרים שהטנקים היו רגעית תחת פיקוד הפלוגה. היה מקרה גם שהגיע מסוק והמ"פ אמר לו מה להוריד.

מה קרה שם?

בכניסה להתקפה, היה בית שהיה קרוב לבית שישבנו בו, אז הורדנו אותו. השיקול היה מבצעי כי זה בית ששלט על המקום שישבנו בו. לא ראינו שם אף אחד ולא היה שם אמל"ח (אמצעי לחימה) אבל הורדנו אותו כי הוא שלט על איפה שישבנו.

****

עדות מס' 26 - רוח המפקד והוראות פתיחה באש

בלילה של הכניסה הרגלית, התאמנו ב***. היינו צריכים להגיע לשם מוקדם יותר, לקראת חשיכה, חצי שעה- שעה לפני, היינו בנקודת כינוס, הכניסו אותנו לאחד האודיטוריומים שם, המג"ד נאם לפני כל הגדוד. הוא אמר שלא הולך להיות פשוט. הוא הגדיר את מטרות המבצע: 2000 מחבלים הרוגים, המטרה היא לא לעצור את הטילים על עוטף עזה, לטענתו זה יוריד את החמאס על הברכיים. המספר הזה מבחינת הצבא יהווה הצלחה. לגבי נהלי פתיחה באש, הנחת העבודה של הצבא הייתה שהאזור יהיה מפונה מאזרחים. ברגע שצה"ל ייכנס, נכנסים מצפון, ובגלל שהכול חקלאי עד שמגיעים לאל עטרה, אז בשטחים הפתוחים לא אמורים להיות אנשים ואז מבחינתנו כל אדם חשוד והנחת העבודה היא שלא יהיו אזרחים שם, הם יברחו דרומה לתוך העיר עזה. מי שנמצא שם, מבחינת הצבא הוא בר מוות.

ירי על מנת להרוג?

המילים האלה לא נאמרו שם, אלא במונחים צבאיים "מורידים" אותו. אף אחד לא אמר להרוג חפים מפשע, אבל ההנחיה הייתה שמבחינת הצבא שמי שנמצא שם, הוא חשוד ומורידים אותו.

דיברו על חפים מפשע? אתה זוכר שיח על זה?

אל תתפוס אותי במילה אבל היה ברור, המג"ד הבהיר את זה שאם ברור שזה חף מפשע – לא נוגעים בו. ברור שהמטרה הייתה מחבלים, אני חושב שבעיקר הפאניקה הכתיבה את המשחק. לכולם היה ברור שאנחנו הולכים להיתקל באש מאסיבית מרגע שנכנסים לרצועה. שאלת האזרחים הפכה ללא רלוונטית. ברגע שנכנסים לקרב – הכללים משתנים. במלחמה לא שואלים שאלות, זה מצב שחוטפים טילי נ"ט ומתפוצצים אנשים סביבך – זה המצב שציפו לו. לכן נהלי פתיחה באש הוגדרו למצב הזה. האזרחים בסיפור הזה היו פחות רלוונטיים.

****

עדות מס' 27 - הריסות בתים

בהקשר הזה, הרבה פעמים, בית שהיה חשש למנהרות או למטענים, הוא בית שהופעלו עליו פגזי זרחן למיניהם ומתוך רציונאל שזה יפעיל את כל המטענים. כלומר, הזרחן שימש כמצת, פשוט להעלות את זה באש ואז מתוך אותה אש, גם המטענים התלקחו, המנהרות התלקחו, הכול התלקח.

זה מה שאמרו לכם בקפ"קים (בקבוצת פקודות)?

לא, אני אומר את זה כהערת סוגריים עכשיו. זה היה רציונאל אחד.

מתי שמעת את נושא הזרחן וממי?

נתקלתי בזה, אולי היו כל מיני שמועות אבל נתקלתי בזה בעיניים שלי לגבי אחד הבתים בגזרה שלנו.

מה הסיפור?

הסיפור היה שהיה בית שיש חשש כבד שהוא ממוטען והיה מודיעין על מנהרות ודברים כאלה. כמובן שירו פגז, זה לא עשה יותר מדי, לא נתן אינדיקציה שרצינו, אז הוחלט על הכוונה של תותחנים למעשה, שהם אלה שירים את הזרחן, על אותו בית. זה מה שקרה בפועל. לא זוכר אם ירו פגז אחד או כמה, אני חושב שכמה. הוא העלה את הבית הזה באש. בהמשך היו גם פיצוצי משנה ושיגורים לעבר ישראל וזה היה בית שהחשש לא היה לריק. אבל בפירוש השתמשו שם בעשן מתפוצץ.

הזרחן פגע רק בבית?

לא יודע להגיד. אני ראיתי את זה כי הייתי בשמירה באותו לילה, זה יוצר מין מטריה כזאת. זה מתפוצץ כמה עשרות מטרים בודדים מעל הבית ויוצר מן מטריה אש על הבית. להגיד לך שזה מדויק על המטר? כדרכם של תותחנים זה בטוח לא מדויק על המטר, אבל אני יודע שקצין הארטילריה אמר שהפגיעה הייתה מדויקת.

וזה השימוש היחיד שאתה זוכר של תותחנים בגזרה שלכם?

כל הזמן שמענו תותחנים. היינו מספיק קרובים לגבול כדי שנשמע גם את היציאה וגם את הנפילה. היה גם שימוש מתוך המוצב שלנו במרגמות. לירות על בית.

שימוש מאסיבי של זה?

לא יודע מה זה מאסיבי, אבל אני חושב שזה היה עשרות פעמים במהלך השבוע שהיינו שם.

אלה מרגמות מדויקות? אתה זוכר?

זו לא מרגמה מדויקת. אני לא חושב שמישהו חושב שזה כלי מדויק לחלוטין. מדובר שוב, אני רוצה להגיד, מדובר על שכונה שאנחנו בוודאות יודעים שאין בה אנשים או לפחות לא אמורים להיות בה אנשים. מי ששמה הוא בחזקת מחבל. זאת התפיסה. זה ברור. לכן,

החשש העיקרי הוא חיים של חיילים, מדו"צים (ירי של כוחותינו על כוחותינו), זה הסיפור פה. אבל בפירוש השתמשו גם במרגמות.

****

עדות מס' 28 - הוראות פתיחה באש

...אתם תופסים עמדות ביום הראשון ואז מה השגרה שם?

בהתחלה תפסנו פה עמדות, ביומיים-שלושה-ארבעה הראשונים כל הטנקים בעמדות. התותחן והמפקד עושים 2-2, בשלב מסוים הנהג והטען עושים גם 2-2, סריקה לקרוב. אחרי כמה ימים נהרג החייל מגדוד *** שחטף כדור בראש של צלף, יצאה הוראה שאסור להוציא את הראש מהטנקים. פעם בכמה לילות אנחנו יוצאים ליזומות.

מה זה אומר?

בהתחלה היינו בשטח שלנו, באזור הזה, תפסנו פה עמדות. טיהרנו את השכונות פה.

מה זה אומר לטהר שכונות? איך זה נעשה בעזה?

יש בתים שחי"רניקים עוד לא נכנסו אליהם, אנחנו באים, אנחנו דופקים פגז לבית שיש עליו התרעות ונכנסים פנימה.

דופקים פגז רק לבית הספציפי הזה?

לפי ההוראות שאנחנו מקבלים. ירינו פעם 12 פגזים על בית. היה דיווח שמישהו יורה נשק אוטומאטי שם על החי"רניקים. אז בהתחלה היה ממש, בשטח שכבר היה מאחורינו, ואז לאט-לאט נכנסנו פה, ירדנו ל"אל עטרה" הרבה. בלילות אחר כך, לקראת סוף שבוע הראשון. במוצאי, כבר שבת אחרי, נכנסנו ממש לאל עטרה, זיהינו שלושה מחבלים, הרגנו אותם, ואז ביציאה היינו עם החי"רניקים שם, הם נכנסו מכאן. אנחנו ככה בשביל הזה פה עם כמה טנקים 2-3. טיהרנו, ירינו פה על מה שהחי"רניקים זיהו לנו, גם זיהינו שם כוחות של חמאס, כנראה. חבר'ה חמושים. הרגנו שלושה, הטנק של המ"פ הרג עוד שניים. ביציאה, הטנק שלנו סגר את התנועה ואז חטפנו שלושה RPG ממזרח. ואז אתה נותן את המדוכות, ירה גם פגז.

הייתה הרבה היתקלות, יחסית.

לא, זו ההיתקלות הכי רצינית שהייתה לנו... הטנק שלנו הרג, נראה לי, עשרה אנשים... בוודאות אני יכול להגיד ששבעה מהם היו חמושים. היה את הקטע הזה שמאוד אהבו, בתצפיתנים. אתה עובד עם חי"רניקים, הם מזהים תצפיתן במרחק שני ק"מ ממך, ומשחררים פגז.

מה זה תצפיתן?

זה, לא יודע איך הם מגדירים את זה, מישהו שנותן נ"צ (נקודות ציון) למרגמות שלהם או לצלפים, אני יודע מה..

הוא שני קילומטר ממך, איך אתה יודע אם הוא תצפיתן?

יש לי, אתה יודע, מזהים בתרמי (אמצעי תצפית), אם רואים שם איזה אמצעי או משהו כזה. אבל לך תדע, זה יכול להיות מצלמה, זה יכול להיות משקפת, זה יכול להיות כוס קפה, אי אפשר לדעת.

אז קרה שם הרבה מקרים שהחי"רניקים אמרו לכם, וואלה, הבית הזה והזה?

בעמדות השניות. זה ההתקדמות הראשונה שלנו, אחר כך, הייתה עוד התקדמות. זה היה ביום ראשון בלילה ואז תפסנו עמדות שם, ממש היינו על שאטי, ואתה רואה ממרחק קילומטר וחצי, יש להם שם גורדי שחקים גבוהים כאלה, מלא זיהויים היו שם. כל הזמן עבדנו עם צלפים, אלמנות קש של החי"רניקים, שהם מזהים לך ואתה יורה פגזים שמה.

לתוך שאטי.

כן. זה נראה לי כבר בצפון העיר עזה, הבתים שלהם.

אז בעצם עולה מולך החי"ר, אומר "הבניין שם, תצפיתן קומה.."

חלון שביעי מלמעלה, ימני, יש שמה זה, תיזהר ובום.

מה אתה מזהה, את התצפיתן או את החלון?

את החלון, יורים גם אם לא מזהים. בוא נגיד ככה, אם החי"רניקים מזהים, רב הסיכויים שגם אתה תזהה.

****

עדות מס' 29 - הריסות בתים והפעלת אש

אז במסגרת אותה מטרה של ביתור הרצועה, אז אנחנו קיבלנו פקודה למעשה לשלוט על איזושהי נקודת גובה, כאשר נאמר שאנחנו צריכים במהלך השהות שלנו שמה, שלא ידענו כמה זמן זה הולך להיות, במהלך השהות אנחנו צריכים בעצם כמה שיותר לחשף את האזור. חישובים זו מילה יפה להרס שיטתי מכוון של האזור. במטרה באמת לראות את הכל. כלומר החישובים בעצם נועדו לרוב ממה שאנחנו מכירים, לתת לנו את היתרון של אש ותצפית שנוכל לראות בדיוק מה הולך בשטח. אי אפשר להסתיר מאיתנו שום דבר שרוצים. למעשה יש שתי סיבות שאמרו להרס זה, עכשיו אדבר יותר על הרס של בתים כי זה בעצם עיקר הבעיה פה. סיבה אחת היא סיבה שניתן לכנותה מבצעית. כלומר בית שהוא חשוד שהוא ממוטען, שיש בו מנהרות, שיוצאים ממנו כל מיני חוטים, או שיש עליו חפירות, או שאנחנו

יודעים שיש מידע מודיעיני עליו, שהוא חשוב בכל הדברים האלה, ובהמשך לאותו קו מבצעי, המחשבה המבצעית, בית שירים ממנו בין אם זה נשק קל ובין אם זה מרגמות ובין אם זה טילים, גראדים, כל הדברים האלה, אלה בתים שאנחנו הורסים. אפשר לומר שפה יש המשך די טבעי לכל ההתנהלות שאני מכיר לפחות ברצועת עזה. בית שירים ממנו הרבה פעמים חטף פגז, או אפילו אם אפשר היה להרוס אותו אז גם הרסו אותו. אבל אז נאמר לנו שיש בתים שאנחנו נהרוס בשביל מה שכונה 'היום שאחרי'. היום שאחרי זה בעצם מחשבה שברור היה שאנחנו נכנסים לזמן מוגבל. זמן מוגבל זה יכול להיות שבוע, זה יכול להיות גם כמה חודשים. אבל זה לא איזושהי שהות ארוכת טווח בלי להגדיר מה זה. והרציונאל היה שאנחנו רוצים בעצם לצאת כאשר האזור יהיה סטרילי מבחינתנו. והדרך הטובה ביותר לעשות את זה היא ע"י חישופים. ככה יש לנו יכולת אש טובה, יכולת תצפית טובה, אנחנו יכולים לראות כל דבר, אנחנו שולטים למעשה באחוזים מאד טובים ושליטה מאד יעילה על השטח. וזה מה שכונה הריסות בשביל היום שאחרי. התרגום המעשי של זה הוא לקחת בית שאי אפשר להפיל אותו, החטא היחיד של הבית הוא זה שהוא על גבעה בעזה.

קרוב לגדר או בפנים?

זה יכול להיות גם וגם. כלומר הגבעה הזאת זה נע אני חושב בין חצי קילומטר לקילומטר פלוס, לא זוכר בדיוק את הנקודה הזאת אז אני לא רוצה להגיד, זה מרחק סביר. הגבעה הזאת, הנקודה הזאת שהיא שולטת, כלומר הסיבה שהיא כל כך חשובה שהיא בעצם, שהישיבה עליה בעצם שולטת גם על ישראל, כלומר קל לירות משם על ישראל לצורך העניין וגם שולטת מערבה לכיוון העיר עזה. ברגע שיושבים שמה אז רואים מצד אחד את הים או את החוף ומצד שני את הגבול עם ישראל. ולכן זו נקודה שהיא ככה אסטרטגית... כל פלוגה קיבלה איזושהי גזרה. כאשר עם הזמן, כאשר אני מתכוון כל יומיים, יום יומיים שלושה, היתה תנועה למעלה. כלומר אנחנו באנו מלמטה והתחלנו לעלות על אותה גבעה שעליה דיברתי, כלומר כל פעם הייתה איזו התקדמות. תוך כדי ההתקדמות הזאת גם רצינו לשלוט. כל פעם רצינו לזוז כי היינו מאוימים, אבל גם היה הרס מתמיד. פה בחוויה שלי, כמי שבילה יותר משנתיים נטו ברצועת עזה בימי גוש קטיף עוד מלפני ההתנתקות, במהלך האינתיפאדה השנייה, ועוצמת אש כזאת לא הכרתי. כלומר השתמשו בכל כלי ההרס שאני מכיר לפחות. זה אומר שהרסו בתים באמצעות, די-ניינים כמובן עבדו מאד קשה, אבל הרסו גם באמצעות תותחנים, מסוקים, טנקים, מטוסים, מרגמות וכמובן יחידות מיוחדות של הנדסה שמפוצצים בתים באופן מבוקר כביכול. כל הזמן היו פיצוצים וכבר לא כל כך ידענו להפריד בין טנקים לתותחנים ששמענו מהגבול, כי היינו קרובים יחסית לגבול, שמענו את היציאה מהגבול ואת הפיצוץ ברצועה. כל הזמן היה הרס. אני לא יודע להגיד אם כל בית שראיתי הרוס הוא בגלל הסיבה הראשונה שציינתי, כלומר בגלל איזושהי סיבה מבצעית, הפללה כזאת או אחרת, או בגלל הרס 'היום שאחרי'. מה שאני כן יודע להגיד זה שחייל נכנס לעמדה ומקבל איזה גבול גזרה, כלומר לצורך העניין נגיד 130 מעלות שהיה אחראי

עליהם. בדרך כלל הצורה לציין את גבולות הגזרה היא מהבית הזה, מהבית לצורך העניין אם הגג האדום עד הבית עם הקשתות. הגבולות גזרה האלה השתנו על בסיס יומי, לפעמים אפילו פחות מזה. כלומר אני יורד מהעמדה שגבולות הגזרה שלי הם ככה, אני עולה לעמדה הגבולות האלה כבר לא רלבנטיים כי אין בית. כלומר גבול הגזרה הימני שלי כבר לא קיים, הוא התנדף. אז עכשיו הגבול גזרה שלי הוא אחר. יותר עמוק, פחות עמוק. משהו אחר, עץ, לא עץ, הגבולות גזרה משתנים וזה מה שקרה לא פעם, לא פעמיים ולא שלוש. כלומר זה היה ממש רוטינה.

כשאתם, כשהפלוגה שלכם יושבת בבתיים, אין לחימה באזור שלכם. נכון?

לא לא, אנחנו באופן כללי לא ראינו אדם אחד חי. כלומר למעט חיילים כמוכן. אבל לא ראינו נפש חיה. הפעם הראשונה שראינו פלסטינים זה היה כמה וכמה שעות אחרי הפסקת האש, אחרי הכרזת הפסקת האש, אז ראינו במרחק ק"מ מאיתנו, ראינו כמה אנשים מסתובבים בפרדס. אבל חוץ מזה לא ראינו נפש חיה. כן היו מקרים של מרגמות שירו לעברנו, היו מקרים של צלפים שירו לעברנו, אבל ויזואלית לא ראינו כלום, זה חשוב להדגיש. מצד שני ברור לנו שהיו מחבלים באזור, זה גם ברור.

בזמן שהפלוגה שלכם יושבת במקום, מתבצעות הריסות בגזרה שלכם?

בוודאי. מה שדיברתי זה בגזרה שלנו. אני זוכר בית שירו עליו מרגמה 81 מ"מ שזה דבר שאני לא ראיתי אף פעם. אף פעם לא ראיתי, למעט בצאלים וגם אז זה היה על יבש. אני בחיים שלי לא ראיתי שימוש כלשהו וכמוכן לא שימוש מבצעי וכמוכן שלא בשטח בנוי במרגמה 81. זה דבר שאני לא ידעתי שיש בכלל איזושהי כוונה כזאת. מרגמה 81, בעצם כל ירי תלול מסלול, הכוונה היא ירי שהוא לא ישיר. כשאני יורה עם הנשק שלי אז אני יורה לעבר מטרה, אני מסמן את המטרה ואני יורה עליה. כאשר אני יורה בירי תלול מסלול היתרון שיש לי שאני לא חייב לראות את המטרה. כלומר אני יכול לירות מעל גבעה, אני יכול לפגוע במשהו באופן בלתי ישיר. אבל החסרון הגדול של הירי הזה שהוא פחות מדויק. ומרגמה זה כלי שזורע הרס רב והוא לא מדויק. עכשיו המרגמות הקטנות יותר הן זורעות עדיין הרס גדול והן פחות מדויקות לעומת נגיד התותחנים שאני חושב ואם אני מבין קצת ממה ששמעתי, הם קצת יותר מדויקים, אבל הן זורעות הרס הרבה יותר גדול. לאין ערוך יותר גדול. למעשה מרגמה 81 הוא כלי שהוא די פרימיטיבי. בסה"כ מרגמה זה מין צינור שהוא יורה פגז שיונקים בו. זה די פרימיטיבי. ואמצעי הכיוון הטוב ביותר שלו זה על ידי תיקון פגיעה. כלומר רואים איפה פוגעים ואז אומרים טוב, תשפר ימינה 2 ס"מ, שמאלה 3 ס"מ, בסוף ככה פוגעים במטרה. אני כל כך התפלאתי, אנחנו יודעים שזה לא משהו מאד מדויק ובכל זאת אנחנו עושים בו שימוש מבצעי.

היה הרבה שימוש במרגמות 81 מ"מ באזור שלך?

מתוך המוצב שלי ירו לפחות פעמיים שלוש וכל פעם סדרה. כלומר זה לא פגז אחד אלא מספר פגזים. קצת אקדים את המאוחר אבל יש לי באופן כללי איזו מין תחושה שהיה

פה אם להשתמש בשפה צבאית, היה פה איזשהו תרגיל על רטוב שצה"ל עשה. לא היה צורך להשתמש בכל כך הרבה אש, לא היה צורך להשתמש בכלים כמו מרגמות, כמו זרחן, כמו כל מיני ולי יש איזושהי תחושה שצה"ל חיפש את ההזדמנות לעשות תרגיל ראווה שהוא יוכל להציג את כוחותיו. זה הרציונאל היחידי שאני יכול לחשוב לשימוש במרגמות, שימוש מבצעי במרגמות באמצע שטח בנוי. חוץ מזה אני לא יכול להצדיק. וגם זה כמובן לא מצדיק.

...והיום שאחרי?

זה משהו שלא כל כך הבננו, זה משהו שלא כל כך ידענו מה המשמעות, באיזשהו מקום את הרציונאל הבנוי, זה היה רציונאל שהסברתי שרוצים שיהיה לנו את היתרון הזה לכשנצא, אבל זה יצר איזשהו בלבול, זה יצר משהו שלא בדיוק ברור מה זה אומר, כלומר ואים בית, מה עושים? איך? אני הרגשתי שיש פה איזושהי, שזו פקודה קצת אמורפית. אני יכול להגיד שבשיחה אישית עם המג"ד שלי הוא הזכיר את העניין הזה ואמר בחצי חיוך וחצי עצבות אני חושב, ואמר, זה עוד משהו שיצטרכו להוסיף לרשימת פשעי המלחמה שלי. זאת אומרת הוא בעצמו הבין שיש פה איזושהי נקודה בעייתית. ברור לי שהפקודה הזו תורגמה לפסים מעשיים כי יש בתים שנהרסו שלא הופללו. יש אפילו סתם איזה אסם שעמד והעלו אותו. יש בתים שסתם עמדו ונהרסו בכל מיני צורות שונות ומשונות. זאת הייתה איזושהי מעטפת כוללת להרס. זאת הייתה התחושה שלי אבל זו בגדר תחושה, אני רק יודע שבפועל היה הרס והיה הרס בכל מיני צורות.

שרתת הרבה שנים בעזה, ההרס הזה התאים למה שאתה מכיר?

לא לא לא, זה הרס בקנה מידה אחר לגמרי. זו עוצמת אש שלא הכרתי. כשאני הייתי בעזה להגיד שלא היה שימוש במטוסים זה לא נכון אבל לא... האדמה לא רעדה ופה האדמה רעדה באופן מתמיד. כלומר כל הזמן היו פיצוצים. היו פיצוצים רחוקים או קרובים, זה כבר סמנטיקה מהבחינה הזאת, אבל התחושה הבסיסית שלנו הייתה שכל הזמן האדמה רועדת, כל היום יש פיצוצים, כלילה כל הזמן יש הבזקים באוויר, זה עוצמה שכמוה לא הכרנו. גם די-ניינים שעבדו ככה מסביב לשעון, כל הזמן היו עסוקים. זה עוצמה אחרת לגמרי ממה שאנחנו מכירים, זו עוצמה הרבה יותר גדולה... תראה, אם היה ירי לעברנו אז לא ראינו אויב בעיניים. מצד שני ירו עלינו ואז החזרנו אש לנקודות חשודות. מה זה נקודה חשודה? מה שאתה החלטת שהיא חשודה ואתה יכול לכלות את זעמך עליה.

****

עדות מס' 30 - הריסות בתים והפעלת אש

היה מסגד ולא ניכנס לכל הדיווחים המסורתיים בקשר של למה יש עוד מסגד, אלה שיחות פנימיות, אבל בגדול הרסו את רוב המסגדים. גם את זה, עוד לפני זה בצאלים, המח"ט אמר בפירוש שלא נפחד לירות על מסגדים, שום דבר לא חסין מפני פגיעה, שום דבר ושום אזור. הוא ציין במפורש מסגדים. המסגד הספציפי הזה היה אחד המסגדים בגזרה שלנו שהייתה לא רחבה במיוחד. היו בה כמה מסגדים ורובם היו פגועים. באיזה שהוא שלב, במהלך הסריקות הקבועות שמענו וראינו, אני לא ראיתי, אבל הס' שהיה עם הראש בחוץ אמר "ראיתם את זה? הרימו מסגד". אחר כך סיפרו לי שכנראה מסוק, לא בטוח מי ירה את זה, פוצץ את כל הצריח, החלק העליון של המסגד. איפה שעומד המואזין.

למה? היה ירי שם לפני כן?

לא, לא שאני יודע.

במרחק 500 מטר אמור לתצפת הטנק שלך לאזור שם.

לא ראינו שום ירי. אני שוב אומר, אני מנקודת המבט האישית שלי לא ראיתי שום סיבה. יכול להיות שקיבלו התרעה שבראש הצריח יש עכשיו נ"ט. אני לא יודע. אני יודע שמבחינת מה שראיתי, לא היה ירי ובאיזה שהוא שלב הורידו את הצריח.

זה קרה במהלך היום?

כן.

אתם שם שבוע וקורה שבמהלך היום יש הפצצות של חיל אוויר?

כל הזמן יש הפגזות של חיל האוויר, לאו דווקא בשכונה מולנו, אבל כל הזמן שומעים ירי וזה לא פה ושם צרור, אלא הפגזות מאסיביות של חיל הים וחיל האוויר, שכל הזמן הפילו פגזים על אזורים שונים ברצועה. לאו דווקא בגזרה שלנו, אבל כל הזמן אתה שומע ירי.

בגלל זה אני שואל ספציפית על הגזרה שלכם, אם אתה יכול לדעת מה ולמה הם

עושים. זה שיש ירי מסביב, אנחנו לא יודעים למה, ולכן אני מתמקד דווקא במה

שאתה רואה.

מדי פעם היה ירי בגזרה שלנו במרחקים קצת יותר גדולים. לא בגזרה הספציפית שאנחנו מתצפתים עליה, אבל במרחק קילומטר או קילומטר וחצי. אתה לא שומע ירי מקדים לירי של צה"ל. אנחנו לא ראינו שום התנגדות חוץ מאותו מקרה עם חוליית הנ"ט והשמועה על פצמ"רים (פצצות מרגמה), שאנשים ראו שנורה עלינו. נניח שזה נכון, חוץ משני המקרים האלה, לא נתקלנו בשום ירי וכן ראינו ירי מהצד שלנו לעבר הצד כנגד.

היה קונספט של הרתעה, ירי להרתעה?

ירי מונע? דיברו איתנו על זה באימון שאין שום מניעה לעשות ירי מונע. לנו לא היה מה למנוע, אז לא היינו צריכים אבל דיברו איתנו בהחלט, ירי מרתיע, ירי להורדת ראשים. עמדה

שאתה לא מסוגל לצפות עליה ואתה חושש שיש שם משהו, תירה בלי לברר קודם מה יש שם.

מה זה עמדה?

אם אתה רואה שקי פק"ל, אתה יורה בלי צל של ספק.

איך אתה מגדיר?

יש לך עיקול בכביש ואתה יודע שיש זווית שאתה לא תוכל לצפות ממנה על אזור מסוים, תירה קודם לאזור הזה, תראה אם משהו קורה ותמשיך הלאה... הכוונה בשטח מת היא לבניין. בניין שאתה לא יודע מה יש שם, תירה עליו. אלה היו ההנחיות הכלליות, בפועל לא היינו באזורים כאלה, אז אני לא יודע מה קרה... אבל ההנחיה בפירוש שאתה מגיע לצומת T, תצטרך לקחת ימינה, מאחוריך יש בניין שאתה לא יודע מה יש בו, תירה על הבניין ואז תיקח ימינה. דברים מהסוג הזה. אין ספק שהייתה הרשאה לירי מונע.

****

עדות מס' 31 - הוראות פתיחה באש

היו לכם תדרוכים בהתחלה על חפים מפשע?

בתדרוכים למקומות שנכנסתי אליהם, אמרו שאם נתקלים בטווח קרוב, תדעו שלרוב, ערבי בלילה ישן במיטה שלו ואין לו מה לחפש בשעה כזאת בחוץ, תיזהרו מאוד. לא אמרו לנו מפורשות לירות על כל מה שזז אבל זה מה שמשתמע. שאלתי "אם אני רואה בחורה שיוצאת?" אין לה מה לחפש שם. "אז מה אני עושה?" תבדוק אם היא חמושה – אז תירה בה. כל מה שחמוש אני אירה עליו, אבל אם אני נתקל מטווח קרוב, אני הבנתי מהתדריך שעדיף לירות קודם ולשאול שאלות אחר כך.

היו מקרים כאלה?

לא לי.

...היה שלב מסוים במבצע שאצלכם הוראות הפתיחה באש התרופפו?

היה שלב בתשמועים שהגענו לשם ועוד לפני הכניסה הקרקעית, הוראות הפתיחה באש היו ירי הרחקה מ- 500 מטר והלאה.

מה זה ירי הרחקה?

ירי הרחקה זה לקחת 30 מעלות למעלה, 30 מעלות שמאלה ולירות.

מה שאנחנו מכירים ירי הרתעה, לסמן לבן אדם שלא יתקרב. 500 מטר בנק"ל (נשק

קל) זה...

לא יפגע. יש מק"כים ומקל"רים (מקלעים כבדים ומקלעי רימונים). יש גם טילי גיל והיו מארבים ותשמוע עם מרגמות גם. באיזה שהוא שלב, ירי ההרחקה הוגבל לקילומטר. מה זה הוגבל? 700 מטר ממך כבר יש בתים. אם משהו זז בבית, אני יורה להרחיק אותו? אמרו לי כן. לא צריך להיות בבית הזה עכשיו. הם מבינים מה שהם עושים ואני אירה ירי הרחקה.

וכשאתם בתוכו, לא מחוץ לגדר?

בקטע הזה גם ההוראות לא השתנו: יש לו אמצעי, תירה עליו.

מ- 700 מטר? זה רדיוס הבטיחות של הלוחמים?

בקטע הזה לא, גם אם אתה רואה משהו משני קילומטרים, יש בידך לפגוע בו? תפגע אם יש לו אמצעי. זה שהנשק שלי לא מגיע לשני קילומטרים זה עניין אחר.

היו אנשים שאפילו בלי לזהות ירו? על דעת עצמם?

אני חושב שכן. אני חושב שהיה מקרה כזה בכוח המקביל אלינו. היה ירי צלפים, הכדור שרט לחייל את הקסדה והם התחילו לירות לכל כיוון. היינו 200 מטרים משם אחורה והתחלנו לברר בקשר מה קורה ואמרו לנו שהיה ירי צלפים על הכוח.

היו מקרים שירו עם מקל"ר או מק"כ שם?

כן, מהתשמועים בלי סוף. קודם כל, יש לך כל כוננות עם שחר עם ניסוי כלים שזה אומר ירי 0.5 של מק"כ, ירי איפוס ככה בכיף, אחרי עשרה כדורים עושים תיאום קנים ואחר כך יורים עוד עשרה. עם המקל"ר אתה מקבל חמישה רימונים ומנסה להשחיל אותם באיזה בית כדי לא לירות סתם. בית שידוע שאין בו אף אחד.

איך יודעים?

אתה יושב מולו כל הלילה. אתה שואל גם את התצפית אם יש שם מישהו או משהו והיא אומרת לך שלא זוהתה תנועה נגיד ב- 48, 72 שעות אחרונות.

היה למשל הרס של רכוש, מבנים, שהוא סתם?

את זה ראינו את חיל האוויר עושה.

ואתם בכלים שהכוונתם?

אני יודע שבאחת התצפיות עם הצוות הזה הכווננו מחלקת שבע של מרגמות... אבל כשירים מרגמה 120 מ"מ, אם יצא לך פעם להכווין, אז אתה יודע. הוא יורה ואז אתה אומר לו שמאלה או ימינה בהתאם לפגיעה.

אתה זוכר מה טווח הפגיעה של כל מרגמה, פגיעה, פגיעה, הריגה?

של 120 מ"מ נדמה לי שזה 10 מ' הרג ו- 25 מ' פגיעה (רדיוס הפגיעה מהמרגמה).

ושל 80 מ"מ?

זה 7 מ' הרג, 15 מ' פגיעה ושל 60 מ"מ זה 5 מ' הרג, 15 מ' פגיעה.

וזה כלי מדויק?

זה כלי מאוד מדויק, אבל אם בנק"ל (נשק קל) יש לך 80% פגיעה בכדור הראשון, במרגמות אני חושב שזה הרבה פחות.

לאיזה מסרות אתה מכוון את המרגמות האלה?

בתים, שטחים פתוחים שיש בהם כל מיני תנועות חשודות.

למה על בתים, כי ראית שם משהו?

ראית שיצאה רקטה מהבית, אז תירה עליו. אבל עוד פעם, בפגז הראשון זה יפגע ליד. שלושים מטר ליד. זה אם זה רגם מעולה. יכול להיות גם שהוא עשה אפצ'י כשהוא הכניס את המרגמה, הפיל אותה קצת וזה יכול להיות גם קילומטר.

וכשהכוונתם, הוא פגע מדויק מייד?

לא, הוא פגע בכביש, כל הבית התמלא ברסיסים, החלונות נשברו ובקטע אחר כך הוא כבר פגע. הפצמ"ר (פצצת מרגמה) כבר פגע.

תוך כדי, היה ירי מרגמות להרתעה או להפגנת נוכחות, היה כזה דבר? מרגמות שירו

בלי ירי על ישראל?

אזורים שירו מהם (הפלסטינים) הרבה פעמים, ככה ירו לשם הרבה פעמים. לא על כל מרגמה היה פצמ"ר ולא על כל רקטה הייתה גיחה אווירית. מהשכונה הזאת ירו ככה וככה רקטות היום? נמחק את השכונה. נראה שככה זה עובד. אני לא זוכר שמישהו אמר את זה אבל ראינו שכך וכך רקטות יוצאות ואמרנו שהשכונה הזאת לא תעמוד עוד הרבה זמן והיא לא עמדה הרבה זמן.

כמה זמן אחרי זה?

שש שעות.

מה קרה?

אחרי שש שעות נפלו שם משהו כמו 20 פצמ"רים וזה לא משאיר הרבה בניינים עומדים.

****

עדות מס' 32 - רוח המפקד

דיברת הרבה על אווירה. אני מנסה לדמיין את זה כחייל ואני מסתכל על רמת הפיקוד,

למשל איך מ"פ או קצינים מתנהלים. המ"פ שלך, איך הוא התנהג, איזה מושג

"אחריי" הוא הציג?

אני יצאתי עם שתי דמויות. אבל אחרי המקרה של הפלסטיני שנהרג (העד סיפר על ירי שבוצע על אדם שהלך ליד אחת העמדות של החיילים והתגלה שמדובר באדם תמים

בדיעבד), דבר אחד שחוץ מהמקרה הזה שנצרב אצלי, מייד אחרי שהורידו אותנו, שמעתי את המ"פ עולה בקשר ואומר לו "ספתח לערב", משהו כזה. אני לא יכול להגיד שהוא בא צמא דם, אבל היה לו פחות עניין של לשלוט במה שקורה. הייתה דמות אחרת שאני רוצה לציין, הסמ"פ שלי שרב עם אנשים כדי שלא יישבו על ספות ודברים כאלה. הוא היה ממש למופת.

אז מה החבר'ה אמרו על המ"פ?

מבחינה ערכית היה פחות דיבור. היה יותר מבחינה מקצועית. זה לא היה עניין שם של מוסרי או לא. מבחינת אווירה, מה שהיה קשה מאוד תוך כדי, הייתה אווירה של איזה מקום הקדישו לחי"אדם. לא עשה רושם שאנשים מתרגשים מלקחת חיים של בני אדם. זו לא הייתה פעם ראשונה של רוב החבר'ה, הם דווקא היו בהרבה מבצעים בצבא. ברמת הדיבור, יצאתי משם בהרגשה קשה, כי אנשים, אמנם לא ראיתי ברמת המעשים, אבל ברמת האווירה – "חמוש או לא, מופלל או לא – מה זה משנה?" זה מה שאני הרגשתי. זה לא הפתיע אותי, זה לא בא לי בבוט, כי הכרתי את האנשים האלה לפני, אבל שם בניגוד לקיום אחרים לפני זה - האצבע יותר קלה על ההדק וזה מוציא דברים. זה הופך גם את הדיבור לאחר.

אנשים יותר הרשו לעצמם?

כן. גם המפקדים הרשו יותר. בניגוד לבט"ש זו רמה אחרת של סיכון. שוב עם ההתראות שקיבלנו שם או ששיקרו כל הזמן או שזה נס שיצאנו בלי נפגעים משמעותיים.

עדות מס' 33 - הוראות פתיחה באש

באופן כללי היינו שם יותר מ- 24 שעות, כשלושים שעות נגיד. בשתיים בלילה בערך הייתה הפסקת אש ובעצם התקפלנו ועד שש-שבע בבוקר כבר כל הגדוד היה מחוץ לעזה. אני חושב שאת הגזרה ההיא פינו הכי מהר כי לא היה מה להחזיק שם. מעט זמן לפני הפסקת האש, רבע שעה-חצי שעה לפני, קיבלנו הוראה לירות למקומות חשודים. לא ידענו, אני לפחות לא ידעתי שיש הפסקת אש, אני נגביסט אז עליתי עם הנשק שלי, היה מאגיסט שעלה עם המאג. ירינו לכיוון בתים מולנו שלא ראינו במשך הלילה והיום לילה שהיינו שם, לא ראינו תנועה, אבל אלה היו בתים שמאותרים על ידינו כבתים שמשקיפים עלינו. ירינו לתוך החלונות, לפני הפסקת האש. גם המחלקה השנייה שהייתה, אותנו נוהל. לעומת זאת, הטנקים לידינו הרביצו גם פגזים לכיוון מסגד שהיה שם.

באותה רבע שעה?

כן. הם ירו הרבה גם לפני, אבל מכת האש הרצינית שהם נתנו הייתה לפני הפסקת האש והם באמת עשו כמה סדרות של פגזים. היה שם בית אחד שהיה בו פיצוץ משני מהפגז של הטנק, אבל קשה לי לדעת, יכול להיות שהיה שם בלון גז שגם התפוצץ. אני לא יכול לקבוע את זה. באופן כללי, ירו שם על כל מה שיכלו. הם ירו פחות או יותר כמונו, מה שהם החשיבו

איתורים לא על סמך מידע מודיעיני אלא על סמך ניתוח שטח. לפחות לפי מה שאמרו לי והבנתי.

מי הוריד את הפקודה הזאת בקשר?

זה לא בקשר, אבל מן הסתם זה המח"ט. באמת, בבת אחת כולם התחילו לירות. שמעתי שזה היה גם בגזרות אחרות.

****

עדות מס' 34 - הוראות פתיחה באש

...תשאל חיילים כמה היתקלויות היו בעזה – כלום.

כשנכנסתם לרצועה, לא הייתה התנגדות?

הייתה התנגדות של מיעוטים, כלום.

מה הוראות פתיחה באש? אתה עם נק"ל?

כן. קודם כל, איפה שאין כוחות – אתה פתוח לאש. הכול זה איום. אין כזה נוהל מעצר חשוד. אתה מזהה חשוד, אם הוא מסכן אותי – אני יורה.

בלי ירי הרתעתי, קריאות?

לא. כולם כולל כולם ידעו שנכנסים. גם אלה שתפסנו ידעו שאנחנו שם, בגלל זה הם יצאו עם דגלים לבנים כדי שלא תפתח עליהם באש.

היה נוהל דגלים לבנים?

לא. אני ראיתי ושמעתי שמורידים כרזות, מסוקי צה"ל הורידו פליירים ועוברים עם שלטי ענק. תחשוב כמה זה מסכן אותנו שאנחנו כאלה הומניטאריים.

התמררו על זה?

בטח, גם אני. אני חושב שזה מטומטם להזהיר אותם מראש. אתה יודע כמה מחבלים הפסדנו ככה? הרבה. הרבה. יודעים בוודאות שמתחת לבית החולים היו 250 איש, יודעים בוודאות.

...בתדריך לפני, מי העביר אותו?

מפקד היחידה דיבר עם כל הצוותים בבת אחת ואותו מג"ד שפיקד על הכוח של כולם, נותן את התדריך שלו לפני הכניסה. בתדריך מדברים על הכניסה ואיך היא צריכה להיות. המטרה היא שלא ייפגעו אנשים בכניסה. אמרו אגרסיבי, הקפידו ופחדו מאוד על איום חטיפה ושמו על זה דגש מטרף. אני זוכר שהצמד שלי ואני היינו ביחד, אפילו לחרבן הלכתי איתו. ממש לכל דבר. אפילו לעלות לתצפית בלילה, הלכתי איתו ואז תורי – אז הוא נשאר איתי. תמיד

הקפידו לדווח לאן אנחנו פתוחים ולאן סגורים. לנו היה יחסית קל כי מדרום ידענו שאנחנו תמיד פתוחים.

מה זה פתוח וסגור?

פתוח וסגור לירי, כשאתה מזהה סכנה, אתה יודע אם יש או אין כוח (מצה"ל) שם.

מה מפליל אנשים לירי? בן אדם מתקרב אליך עם נשק...

אני אמור לדעת אם יש שם בן אדם עם נשק. אם הוא צה"ל, אני אדע. לפי לבוש ונשק, אפשר לדעת. נכון שלפעמים הם לובשים מדים.

שמעתי שהיתה הוראה לא לעלות על הגגות.

נכון.

מה המטרה?

היה בעזה צרורות מלמעלה וברגע שאתה מזהה תנועה על גג, אתה יודע שזה לא אתה. ככה אפשר ישר להוריד. מכוונים כוח הכי קרוב.

אבל אם זה אזרחים?

הכוח הכי קרוב הולך ובודק אם אלה אזרחים.

אתם "העיניים" על הקרקע?

כן.

אתם מכווינים?

אם צריך – כן.

דיברת על זה שכמעט לא נתקלתם אבל התקלתם. איפה זיהיתם מטרות אם כל

השכונה הייתה ריקה?

בסופו של דבר, השהייה במגנן (מרחב מוגן שבו שהו כוחות צה"ל) במהלך היום, אתה יושב כל היום עם אמצעי פתוח ומחפש. פתאום אתה רואה תזוזה בחלון, אתה מתמקד ומחכה עוד חצי שעה, שעה, שעה וחצי. פתאום אתה רואה ניצוץ, שומע כמה בומים... אבל אתה מוודא שזה זה ומכווין.

מה אתה מכווין?

בדרך כלל מסק"ר, גם המרגמות עשו עבודה אבל המסק"ר הכי קל.

באיזה מרחק היו החלונות?

אל בוראג' הייתה השכונה הכי קרובה. ישבנו קרוב לים והיו שם גורדי שחקים.

אתה מזהה בגורד שחקים, חלון מסוים, אתה מזהה ניצוץ. איך מכווינים מרגמה על

חלון?

לאו דווקא ירי מדויק. אני יודע שזה יכול לפגוע בחלון קרוב וזה טוב לי.

הכוונתם גם טנקים?

כן, טנק זה יותר קל. לטנקים בדרך כלל אומרים "תסתובב 180 מעלות ותעיף פגז לבית השחור". זה הרבה יותר קל. המטרה הייתה שלא ייפגעו חיילים והאיום שהיווה עלינו – לשלול אותו בשנייה שהוא קורה. אני חושב שנוהל המעצר היה פחות מחמיר בדיוק מהסיבה הזאת ולהיות "יותר קלים על ההדק" – אני לא אוהב לקרוא לזה ככה, אבל זה נכון. אנחנו שם ואנחנו לא מוכנים לאבד אנשים, לא פצועים ולא הרוגים. אחר כך אפשר לדאוג להומניטאריות.

יש נהלים לגבי תצפיתנים או אנשים עם פלאפון שלהם?

אין כזה דבר. אם אני מזהה תצפיתן, מישהו עם משקפת או פלאפון – זה שותף לפשע, צריך להכווין ולהוריד אותו. יש חשיבות ללבוש, מראה, סימנים חשודים שרואים עליו... אם הוא עומד עם פלאפון על גג זה מוזר. אין סיבה שהוא יעמוד שם, הוא יודע שצה"ל נמצא בעזה.

זה מופיע בכרזים?

לא, בכרזים מופיע לא לצאת מהבית ולעוף דרומה כל מי שמקו נצרים. בימים הראשונים, זה היה לא לצאת מהבית ואחר כך המטרה הייתה שתהיה כמה שיותר תנועה דרומה. ביומיים הראשונים זה היה לא לצאת ואחר כך כמה שיותר לרדת דרומה.

וראיתם תנועה של אזרחים?

לא. היה ריק.

היו בתדריכים תגובות לאירועים כאלה שהתחשבו באזרחים?

ההתייחסות המשמעותית ביותר שהייתה בתדריכים שהייתי בהם, אלה חיי החיילים. על אזרחים כמעט ולא התייחסו. בעיקרון לא אמור להיות שם אף אחד. היה אמור להיות קומץ שהיה אמור ליצור התנגדות בכניסה, אבל זה לא היה.

****

עדות מס' 35 - השחתת רכוש

...הוא (אחד החיילים) היה בחדר, פתח תיק של ילד, המשפחה לא היתה בבית, הם ברחו. הוציא מחברות וספרי לימוד וקרע אותם. בחר אחר שבר ארונות בשביל הכיף, מתוך שעמום. היו חבר'ה שהתווכחו לפני שעזבנו את הבית אחרי שבוע, עם המ"מ: למה הוא לא נותן להם לשבור את התמונה שהייתה שם. הם חושבים שהמ"מ התעסק איתם בקטנות. לזכות הסמ"פ ייאמר שבשיחת הרענון הוא צעק עליהם שהם מתעסקים בטפל ויש פה עניין של אנושיות.

זוכר עוד מקרים של ונדליזם?

החפ"ק (חוליית פיקוד קדמית) של הסמ"פ כתבו "מוות לערבים" על הקיר.

אמרת קודם שהם אמרו למה לא נותנים להם גם לשבור עוד תמונה.

ה"גם", הוא בגלל האווירה. אחרי שיצאנו משם, שמעתי על המכתב של המילואימניקים שכתבו שהם מצטערים. חשבתי שזה עולם אחר. עקב האווירה, גם אני לא התייחסתי לבית הזה כבית שאני צריך לשמור עליו ולסדר אותו, למשל פעם אחת חרבנתי על הגג כי לא היה לי איפה, לא היה בראש מעייני להשאיר את הבית נקי. היתה פשוט אווירה כזאת. אבל משהו בעניין הגניבות. המ"פ, כנראה שזאת הייתה הוראה מהמג"ד, עשה מסדר בושה לבדוק אם גנבו. איך הוא עשה את זה? הוא לא אמר למפקדים לעבור חייל-חייל. הוא אמר "אתם (החיילים) מתחלקים לזוגות וכל אחד בודק לשני ואם מישהו מוצא משהו אז לא צריך לצעוק אלא פשוט לבוא אליי בצורה דיסקרטית או לבוא למ"מ ולהסדיר את זה". ברור לגמרי שאו שהמ"פ מטומטם או שהוא לא רצה שיתגלו דברים כאלה.

אז היה מסדר בושה שכל אחד בדק לחבר שלו?

היה חרטה. ואני בטוח שהיו גניבות. אני לא יודע להגיד לך עכשיו ספציפית.

****

עדות מס' 36 - הרבנות הצבאית

היו רבנים של הצבא שהסתובבו שם והתפללו ונתנו חיזוק רוח... ובפנים מגיעים רבנים לדבר איתך. הכניסו רב לבית והוא התלהב מזה שהוא בשטח עם הלוחמים והוא שם קרמי, פעם ראשונה בשלושים שנה והוא ישב עם החיילים לשיחות. הכניסו גם ספרונים של אגף ברבנות הצבאית, אגף שאחראי על חוברות עם מאמרים.

מה היה שם?

מאמרים על המבצע, על חשיבות השירות של עם ישראל שנרדף כל השנים ומגיע עכשיו לארצו וצריך להיאבק על זה. כל השטאנצים הידועים, לקשר את זה לשואה ולהגנת האל וגם בגלל שזה בעזה, אז כל החיבור לגוש קטיף. שאנחנו חוזרים לגוש קטיף, לנצרים. אחרי שיצאתי, ראיתי כתבה על מישהו שפונה משם והניף מחדש את דגל ישראל על גגות נצרים. אלה מאמרי דעה ותכנים שמסיתים את הפוקוס מהתפיסה הממשית של ארגון טרור, שנמצא בתוך אוכלוסייה. המג"ד אמר בהתחלה שנכנסים כדי להפסיק את ירי הקסאמים, אבל החוברות דיברו גם על לחזור חזרה למקורות, צדק היסטורי ודברים כאלה.

אנשים קראו את זה ממש?

כן. זה מה שהיה לקרוא. היה את זה, תהילים ועיתון. מפקד אוגדת עזה נתן פקודה שאסור להכניס עיתונים לשטח. היה עיתון אחד שהוברח עם האספקה באכזרית, זה היה עיתון

של יום שני שקראנו כל השבוע. מי שידע לקרוא ערבית יכול היה לקרוא את הספרים שיש שם.

חוז מהחבורות, הרב נכנס גם לשיחות עם חיילים?

איתי לא, אבל שמעתי מחברים שלי. הרי הבתים היו מגננים ואי אפשר לצאת החוצה, אז בדרך כלל אוכלים או מנקים את הנשקים או מתעפצים, אז פתאום נכנס הרב ואוספים את כולם ומושיבים אותם בסלון של הבית והרב מדבר.

****

עדות מס' 37 - הריסות בתים והשחתת רכוש

באזור שלכם היו שיירות הומניטאריות?

לא. פעם אחת אני זוכר שאמרו שמשאית של הצלב האדום תעבור, אבל היא לא עברה. לפחות לא שאני זוכר שהיא עברה או שמישהו סיפר לי שהיא עברה. כל פעם שהכריזו על הפסקת אש הומניטארית, באמת...

מה זה אמר?

כעיקרון זה אמר שאנחנו לא יורים. כעיקרון, כי להגיד שהיה שקט? לא היה שקט. הכוחות של גבעתי עשו הרבה רעש גם בהפסקות אש ההומניטאריות, זו הייתה התחושה שלי, אני לא יכול להגיד את זה על משהו ספציפי ביום ספציפי בשעה ספציפית, אבל לא היה שקט.

הם ישבו בעיקר בזייתון?

כן. הם עבדו שם חזק... ראיתי את גבעתי מהמשקפת מרחוק. וגם שם היה שימוש בזרחה. ראיתי את זה במשקפת, זה היה קילומטר ממני. אחרי שרואים את זה פעם אחת, קשה לטעות. אני זוכר שהיו שם כמה מקרים, אני לא יכול להגיד את הרקע לשימוש, אבל נעשה שימוש שם.

אז מה אתה רואה סביבך שם?

הרס הולך ומעמיק. בתים שנעלמים עם הזמן, שטחים חקלאיים שנחרשים עם הזמן.

שירתת בעזה בסדיר שלך, זאת אומרת יש לך פרופורציה על מבצעים צבאיים בעזה.

זה משהו אחר לגמרי, אין בכלל מה להשוות. אין שום, לא דומה בכלל למה שהכרנו במבצעים בתקופת הסדיר. בתקופת הסדיר היו דברים נקודתיים, אפילו המבצעים הגדולים החטיבתיים, היה שילוב של טנקים. זה לא היה עם ארטילריה, מסוקים או מסק"רים, זה לא היה עם כל ההו-הא.

ובשטח מה ההבדל?

בשטח שומעים כל היום פיצוצים מחרישי אוזניים, כלומר לא סתם פגז של טנק שכבר זה מנגינה שהתרגלנו אליה, אלא פיצוצים רציניים שמרעידים את העמדה, ממש עד כדי כך שבחלקם אמרו לנו לצאת מהבית כי הוא היה רעוע. ממש הוציאו אנשים מהבית כי היה חשש שמשוה יקרה לבית מבחינה הנדסית. אלה היו הפיצוצים היותר קרובים.

של ס"פ (יחידת הנדסה)?

כן, אלה בדרך כלל היו פיצוצים של ס"פ, אבל גם כשפוגעת ארטילריה לא רחוק, זה פיצוץ חזק ביותר.

אך הסביבה נראית?

אני אתאר לך את הבית שתפסנו: אתה נכנס לבית שרואים שהיה שם מפעל, כנראה שזה היה בית די גדול, בטח ביחס לבתים אחרים. אתה נכנס לבית, תפסו אותו קודם כל על רטוב וזה ברור, עשו לש"ב (לוחמה בשטח בנוי) רטוב, כולל זריקת רימון כי רואים את זה מהרסיסים, מהטיח. אחרי זה אתה רואה שכמובן שהרסו חלק מדפנות הבית, דפנות גדר הבטון של הבית וגם בחלק היו כל מיני חורים בין חדרים, אני מתאר לעצמי שעשו את זה עם פטיש חמישה קילו או לבנות (לבנות חבלה), שני הדברים האלה הסתובבו כל הזמן. אחד החבר'ה הסביר לי שזה היה פטיש 5. ככה נראה הבית.

כל בית שנכנסו אליו היה ברטוב?

אני לא יודע להגיד אם כל בית. אני לא רואה סיבה לחשוב שהבית שלי היה שונה מבתים אחרים. אני מניח שכן תפסו על רטוב ואני כן יודע שתפסו עוד בתים על רטוב, אני יודע שהשתמשו ברימונים.

החבר'ה שלך או גבעתי?

גם וגם.

גם החבר'ה שלכם נכנסו על רטוב לבתים?

גם. כן. בפירוש. להגיד שאני חושב שהיה הבדל משמעותי מאוד ממה שאני שומע מהחבר'ה וגם ממה שאני יודע להעיד על החבר'ה שלי, ביחס לרכוש של הבית היה הבדל גדול בינינו לבין הסדירים. הסדירים, החל מהדברים הסניטאריים הפשוטים ביותר של עשיית צרכים שלא הייתה להם הקפדה מינימאלית על היגיינה בסיסית. זה אומר שאתה יכול לראות צרכים שנעשו בכל מקום והשאירו אותם. אם יש מה שנקרא "פק"ל חרא", זה או שהשאירו אותו באיזה חדר או שזרקו אותו לא רחוק מדי בשטח הבית. הבית היה מטונף כשהגענו אליו, ממש בצורה... הדבר הראשון שעשינו היה לנקות את הבית. אבל גם ביחס לרכוש. בין אם זה מישהו שלקח תמונה. לקחת – אני לא מכיר הרבה אנשים שלקחו מזכרות. כלומר, הדבר היחיד שאני זוכר זה שאחד החבר'ה של גבעתי הראה לי תמונה שהוא לקח, אני גם לא יודע אם הוא החזיר אותה או לא. לא יודע אם הוא לקח אותה או לא בסוף.

תמונה של מה?

אני חושב שזה היה בעל הבית, אני לא יודע להגיד, אבל אדם מבוגר עם זקן שנראה בשנות השלושים או הארבעים לחייו, עם ילד קטן שמחזיק קלצ'ניקוב. זה היה כמובן תוך כדי דיבור על... התמונה הזאת בעיני אותו סדירניק הייתה עילה מוצדקת לכל מה שאנחנו עושים. "תראו מי זה האויב האכזר שאיתו אנחנו מתמודדים, שנותן לילד בן החמש שלו להחזיק את הנשק שלו". זהו. כשהגענו, ניסינו גם לנקות. אני יכול להעיד על המחלקה שלי, שהדיון המעמיק מבחינת לבטים, היה אם להשתמש בשמן הזית של הבחור או לא.

הטלוויזיה והכול היו שלמים כשנכנסתם?

הטלוויזיה יצאה גם כשיצאנו, לפחות אחת מהן. את אחת מהן הפגז הרס. הריהוט, ניסו לשמור על הריהוט ומה שלא עשו בו צורך מבצעי כמו להחשיך את החדר או דברים כאלה, אז כן לקחו.

****

עדות מס' 38 - הוראות פתיחה באש והריסות בתים

כשידיברנו על מה היה בעזה ואמרת שזה היה מטורף או משהו. למה, מה?

כמות ההרס שם הייתה בלתי נתפסת. אתה נוסע שם בשכונות, אתה לא מזהה כלום. אין אבן על אבן, באמת שאין אבן על אבן. אתה רואה מלא שדות, חממות, פרדסים, הכול הרוס, הכול מושחת לגמרי. זה נוראי, סוריאליסטי. אתה רואה חדר ורוד עם פוסטר של בארבי, עם פגז שעבר דרך, איזה מטר וחצי למטה.

באמת עבר?

כן, אנשים גרים במקומות כאלה. גם היה הרבה מקרים, לקראת היום השלישי או הרביעי של אנשים שאתה מקבל דיווח בקשר או שסתם, אתה פתאום רואה מולך קבוצה של 20 אנשים עם דגלים לבנים הולכים דרומה. זהו, הזוי כל הסיפור.

כשיש דיווח על האנשים עם הדגלים האלה, מה עושים?

אומרים אל תירו עליהם. אם אתה מקבל דיווח כזה, או פעם יש דיווח על משהו הומניטארי שעובר.

אמבולנסים עברו, למשל?

לא.

אז מה זה משהו הומניטארי שעובר?

סיוע הומניטארי, לא יודע איך הם קראו לזה. זה יכול להיות גם עגלה עם חמור שאני יודע מה הוא מביא. אולי שק של אורז.

קרו מקרים שידעתם, אמרו לכם - פה יש אזרחים או פצוע או משהו, או זיהיתם

פצועים שלא היה להם טיפול רפואי. נתקלתם באירועים כאלה?

העניין של הטנקים הוא... הטווח שלנו הוא עצום, אתה לא ממש מרגיש את האויב. אז כל הסיפורים שלנו שקרו פעם או פעמיים, היו מטווחים של מעל קילומטר או 800 מטר, אז אתה לא באמת מרגיש את הזה. לא יודע, בפלוגה שלי היו מלא אנשים שירו, סתם על בתים, דודים, חובבים גדולים של לירות על דודים.

אבל זה לא עושים עם פגז. עושים את זה עם המקביל (מקלעים).

עם המקביל. גם יורים על החלונות. אם יש דיווח להרוס את הבית הזה.

יצא לך להתלוות לדי-ניינים בהריסות בתים, אתה יודע מה הרסו, למה הרסו, כמה, או

שאין לך מושג בדברים האלה?

השיטה שעבדנו בה הייתה מגננים. אחרי שהבינו שנישאר שם ליותר מ-72 שעות, ושאי אפשר להיות בעמדות כל הכוחות כל הזמן. אז היו עמדות אחריות שבנו בעצם מגננים. היה בית שלא נראה להם, מפריע להם או מהווה איום, אז יאללה, הולכים להוריד.

אבל זה צורך מבצעי.

צורך מבצעי, חצי אולי היה לצורך מבצעי, אני לא יודע. לפעמים המ"פ ככה, להשאיר את הדי-ניינים מבסוט, אז הוא נותן להם איזה משהו להרוס.

למה, היה מרמור?

לא, אבל די-ניינים הם.. תשמע, זה קשה לדי-ניינים, הם הסנגרים שלך. מה שאומרים להם הם עושים. אז הם אוהבים להרוס, אז המ"פ אומר להם "לכו, תהרסו את הבית הזה", משאיר אותם מבסוטים.

היו הרבה מטענים? נתקלתם במטענים, בתים ממולכדים, שירתם על בית והיה פיצוץ

משני? כמה כאלה היו?

היה פעם אחת שזיהינו מישהו וירינו והיה פיצוץ משני. מבית על חלון, 800 מטר. חוץ מזה לא משהו שאני מכיר. למרות שהח"רניקים מספרים שיש שם הרבה. לפי הדיווחים של הח"רניקים היו שם הרבה בתים ממולכדים. אני יודע, בהתקדמות השנייה שלנו היה איזה שדה שכל רגע עלינו שם על מטענים, ובסוף באמת הקצין של 890 (גדוד צנחנים) הקרוב, עלה על מטען, זה היה קשה, הוא ועוד שני חיילים נפצעו בינוני או קל. מהח"רניקים, הם יותר היו בתוך הבתים, יותר הרגישו את העניין.

אתה ראית שם אזרחים?

ראיתי את החבר'ה שהלכו דרומה... היה פעם אחת ממש לידנו מאחורינו שתי נשים זקנות יילד קטן עם מזוודה, מבולבלים.

מאחוריים זה בעצם צפונית אליכם, ביניכם לבין הגבול.

כן. מאחורינו. אז הם התקרבו יותר מדי למבנה של החי"ר, ירו עליהם ירי הרתעתי. שמעתי גם שהמ"פ שאל אותם למה לא יריתם בהם? דיברתי עם האנשים בעמדה שם. ראיתי את האנשי חי"ר שבעמדות אחוריות.

****

עדות מס' 39 - השחתת רכוש

נכנסנו באכזריות (כלי רכב משוריינים), הגענו לבית שלנו וריכזנו את כולם למטה. בגלל שהיה לנו חוקר שבויים אז לא שחררנו אותם מיד. שחררנו רק את הנשים וילדים ואמרנו להם ללכת לכיוון מסוים. הודענו כמובן בקשר שהן עוברות כדי שלא ייהרגו. עברנו קומה-קומה, המג"ד היה איתנו גם. כל דלת עם לבנת חבלה או שועל (פריצה באמצעות חומרי נפץ). בגלל כל הבומים שהיו, כי היו הרבה דלתות, אז התרגלנו כבר ושיערנו שאין מחבלים, אז התיישבנו בשאננות. לא היה אף אחד שם ונכנסנו ולחיילים לא היה אכפת. אתה נכנס ברטוב אחרי שמפוצצים את הדלת, החיילים מחפשים לפוצץ מסכי טלוויזיה ומסכי מחשב, מחפשים דברים מעניינים במגירות: צעיפים ודגלים של החמאס, סכינים. מחפשים לבזוז. אחרי כמה זמן הבנו שאין מה לבזוז כי אנשים ידעו שאנחנו מגיעים ולקחו איתם את הדברים שלהם.

החיילים לקחו?

לא היה שם כסף, אבל היו נגיד צעיפים של החמאס. זה לא מעשה יפה או מוסרי או ערכי, אבל היו שם דברים גרועים מזה. גם אם גילו בארץ שחייל לקח משהו, מה יעשו, יעלו אותו למשפט? אני הבנתי שבסופו של דבר, כשאתה נכנס לקרב, הדבר היחיד שיש בין החיילים זה אמון. אתה צריך לבחור את הקרבות שלך, אם "תלשין" – תאבד את האמון שלהם. לפעמים זה פשוט לא שווה את זה.

אמרת שהיו דברים יותר גרועים מוסרית.

מבחינתי יירי היה יותר גרוע, זה שאנשים חיפשו מחבלים וחיפשו לעצבן את השבויים והדרך בה מסתכלים על אנשים שם, זה נורא. הדרך שבה מחנכים אותם, אני לא מצליח להבין את זה בכלל. אם מישהו לקח צעיף של החמאס, קשה לי להרגיש אשם כלפי החמאסניק. רכוש – רכוש, אבל בסופו של דבר זה חמאס.

ומה היה היחס לרכוש בבתי שהייתם בהם?

היו שוברים סתם דברים, היו חבר'ה שחיפשו להרוס ולהשחית כל הזמן. הם ציירו ציור על הקיר, משהו מגעיל. הם זרקו ספות. הם ביקשו להוריד תמונה מהקיר בשביל סתם לשבור אותה. הם באמת לא הבינו למה לא לשבור.

...אז למה בעזה (בניגוד לקויים אחרים) זה כן קרה?

כשאתה עושה מיפוי, המשפחה מסתכלת עליך. אבל פה לא ידעת אם זה בית של מחבל או לא, אז ההנחה הייתה שכולם מחבלים, אז לגיטימי לעשות מה שאנחנו רוצים. וגם כי עזה יותר מסוכנת, אז נותנים יד חופשית. עשינו הקפצת מוצב ליד הבית, אנשים בדרך למטה התעכבו כי הם נתקלו בכורסה או מזרון אז ההחלטה הייתה לנקות. מה זה אומר לנקות? לקחת את הארון הגדול ולשבור אותו ולזרוק אותו למסדרון זבל או כל פריט של ריהוט. המסדרון הזה היה גם מחורר מפגזים של טנקים, אז זרקנו את כל הריהוט למסדרון אחד.

עם איזו הרגשה יצאת מעזה?

שבסופו של דבר, המלחמה הייתה מוצדקת, עשינו את מה שהיינו צריכים לעשות. ההוצאה לפועל הייתה קצת בלי חשיבה. נתנו לנו לעשות מה שאנחנו רוצים, מי יגיד לנו לא.

****

עדות מס' 40 - הפעלת אש

נכנסתם גם לבתים?

היה בית אחד שנכנסתי אליו כי היינו צריכים לטהר אותו. הוא היה מרוסס בלי קשר מתקיפות של חיל אוויר. הקירות נראו כמו גבינה שוויצרית.

מה זה לטהר?

עכשיו ירו עלינו מהבית הזה, צריכים להיכנס פנימה ולראות נטרול איום. בשפה של פעם זה נקרא וידוא הריגה.

לא שהיתם בבתים?

לא. שהינו אז בשטחים הפתוחים צפונית לשטח הבנוי.

מה הרגשת שם, במבצע הזה?

הרגשתי לא כוחות, שאתה... אתה יודע מה? אתה מרגיש כמו ילד אינפנטיל עם זכוכית מגדלת שמתעסק עם הנמלים, שורף אותם. ממש ככה. ילד בן 20 לא צריך לעשות כאלה דברים לאנשים.

מה זה אומר?

זה אומר שהיה לי מזל גדול שחוברתי לאנשים שמבוגרים ממני בגיל, שהם עברו אינתיפאדה אחת וחצי מלחמה בלבנון ויש להם בגרות נפשית מספיק גבוהה בשביל לעבור את הדברים האלה עוד פעם וגם שהם לא חמים כמו ליצנים על ההדק. אני חושב שהיה לי מזל גדול לעבוד איתם ולא עם הגדוד שלי. כי אני יודע ששם הם היו כמו במערב הפרוע: שולפים, נוקרים, הורגים.

אתה יודע את זה כי דיברת עם האנשים?

דיברתי עם האנשים עד כמה שיכולתי לשמוע, הבנתי שההתנהלות שם הייתה פורענית משהו. "אתה רואה משהו – תירה בו".

למבצע הזה היו מטרות והכול היה נראה מחושב בטלוויזיה ובערוצי התקשורת.

יכול להיות שזה היה מחושב במשרד של הרמטכ"ל בקריה והוא גם בא אלינו לראות מה קורה בשטח והיה מבסוט ממה שהוא ראה. יכול להיות שזה לא משהו שצריך להיראות מסודר. חשבתי שאני הולך לפתוח זיגים (פינות בתים או רחובות) ואני אראה מחבל ואני אירה בו, אבל אתה פותח זיג ויכול להיות שמהפינה שלך תחטוף או את ה-RPG או פתאום ירו קאסם מהגג מעליך ואתה קורא 911 למטוסים שיפגיזו. לפעמים הם מפגיזים את הבית שדיווחת ולפעמים לא.

באיזו תחושה אתה יוצא משם?

תראה, אחרי פעמיים שהכונו מטוסים, אתה רואה אותו מוריד פצצה ואתה אומר "לא זה, איתור אחד צפון-מערבה" ואתה לא רואה אותו חוזר, יכול להיות שמחר הוא יוריד את האיתור שדיברת עליו או יכול להיות שהיה משהו אחר באיתור שהוא הוריד עכשיו, אבל יצאתי משם בתחושה של חוסר שליטה מוחלט על הדברים שיוצאים לי מהפה. היו הרבה דברים שהעדפתי לא לדווח, דיווחתי בסוף, אבל אמרתי "לא טוב שאני מדווח על זה". ומתחקרים אותך בחמ"ל ואתה לא יודע מה להגיד לו וראית מישהו רץ מהאיתור הזה לאיתור הזה. יש לו נשק? לא ראיתי. יש לו ככה? לא ראיתי. מה הוא לובש? לא ראיתי, ראיתי צללית, עזוב אותי. ויורים.

על חשד?

כן. ואני לא יודע מי היה בבית הזה.

וזה מקרה שקרה?

כן... הרגשתי שצה"ל עכשיו מחפש אשמים ולא כדאי להתפס לו בעין.

****

עדות מס' 41 - הפעלת אש

כמעט אף אחד לא נתקל. אני מכיר שתי היתקלויות לאורך כל המבצע. החבר'ה חזרו מאוכזבים כי לא היו היתקלויות ולא היו מחבלים. המצב המוגדר היה ששומרים עד כמה שאפשר על הכוחות, זאת אומרת אם יש זיהוי, מנתקים מגע, מביאים מסוק ומורידים את הבית. ככה זה היה ברור וככה זה נעשה. יש זיהוי, הכוחות משפרים עמדות לעמדות הגנה ומסוק מוריד את הבית. לא נכנסים למגע ישיר, אלא אם זה ברגע הראשון של היתקלות. לפחות בגזרת הצנחנים, כמעט ולא היו היתקלויות.

היו הגדרות לדיהוי של דברים?

לא, מבחינתנו, אני לא יודע אם זה הוגדר בצורה מסודרת. אבל מבחינת השפה זה היה "חשודים, תצפיתנים, אנשים שעומדים על הגג ומסתכלים לכיוון הכוחות, עושים תנועות חשודות על הגג, מתכופפים, מסתכלים מעבר למעקה" – אלה היו הגדרות של חשודים שהספיק להביא מזל"ט או מסוק.

אמרת שהיו הוראות על אנשים על הגגות.

עד כמה שאני יודע, אני לא יודע מה נחשב חשוד ומה הוראות פתיחה באש מסודרות. אנחנו פעלנו על פי מה שנראה לנו חשוד, הפעילו עליהם מסוק או *** בעל כוח אש, העברנו דיווח מסודר מה אנחנו רואים, *** מגיע, הוא מחובר לפיקוד ואז האנשים בפיקוד יכולים לראות מה שקורה שם ואם זה נראה חשוד – מפעילים.

היו הרבה מקרים?

כן. איזה עשרה – במהלך הלחימה. אני חושב שחיל האוויר עבד הכי הרבה, בעיקר ברמה של הלחימה היומיומית.

היו עוד מקרים של זיהויים שאתה זוכר?

ברגע שכוחות נכנסו במהלך הלילה לשטח, הכול הופך להיות חשוד. אתה לא יכול לזהות יותר מדי בלילה וכל דבר שזז אתה ישר מפעיל כדי לא לקחת סיכון. זה לא הוגדר ככה, אבל זה היה ברור. כל תנועה בלילה בשטח – דינה אחד הוא. ככה דברים התנהלו.

אתה זוכר זיהויים על בתים ספציפיים?

היה בית אחד שיצאו ממנו שישה אנשים אחרי שהפציצו את הבית הזה. בית שהופץ על ידי ה-*** והיו שם "ברחנים".

מה עושים לברחנים?

לא יודע, זה בתחום של המזל"ט. המפקדים בפיקוד הגבוה מחליטים מה עושים.

תספר מעט על הבתים שהורדתם שם.

היה ביום לפני ההתקדמות זיהינו בערך 400 מטרים מאיתנו בבית שרואים טוב, תנועות בחלון. לקח זמן עד שהגיע מזל"ט 3-4 שעות. זה היה מוזר שהיו תנועות כל כך קרוב. הגיע מסוק, הוא גם זיהה תנועות, לא דיברנו על חשודים, אבל הורידו שני טילים על כל הבית.

כמה אנשים היו שם?

לא יודע, אבל אחר כך הגיעו לפחות שלושה אמבולנסים לשם.

מה קורה אחרי ההפצה?

חור בקיר, רסס בפנים והרס של הבית.

דיברת על בית שהפיצו אותו לפני הכניסה של הכוחות. מה היה שם?

זה היה בחושך. זיהו תנועות בתוך בית מעל נתיב הכניסה של ה***. הם נכנסו לשם ערב קודם וטענו שירו עליהם נ"ט מאחד הבתים, אז ירו על כל הבתים, הייתה מכת אש מאסיבית. הראו את זה גם בחדשות. ראו שוכבים על רצועת חוף ורואים את הבתים ממערב מזרחה ובכניסה הבאה הייתה תנועה שזוהתה, ירו על הבית בעזרת *** (חיל אויר) ומתוך הבית יצאו 5-6 ברחנים. לא יודע מה קרה איתם. יכול להיות שהם כבר לא עימנו.

****

עדות מס' 42 - הריסות בתים ושימוש בזרחה

...מקרה נוסף שהיה בגזרה שלנו היה איזשהו בית שהיה עליו מידע מודיעיני שהוא ממוטען, יש בו מנהרות והרבה מאד דברים כאלה. כלומר זה בית שהוא מאד מסוכן. לא הכניסו אליו כוחות כי יכול להיות שהוא ממוקש ואם יש מנהרות אז יש גם סכנה של חטיפות חיילים וכו'. אז ירו עליו כמה פגזים ולא היו את הפיצוצים שככה מעידים על מה שחשבו שיש שמה. ואז הגיעה איזושהי פקודה להעלות אותו באש. והדרך להעלות אותו באש הייתה ירי של פצצות זרחה למעשה מעליו. מה שהזרחה עושה הוא פורס בעצם מטריית אש מעל המטרה וכמובן זה מעלה את כל הבית באש. ולבסוף גם ראינו כל מיני פיצוצי משנה ועפו משם שני קסאמים לכיוון ישראל שהיו כנראה מכוונים וממוטענים. והיו שם עוד הרבה דברים ועוד הרבה פיצוצי משנה, אבל זה ככה השימוש היחיד בגזרה שלנו שאני יודע להגיד מה היה הצורך המבצעי בשימוש בזרחה. אבל בפירוש היה פה שימוש בזרחה. מה שכן אני זוכר שבמבט צפונה אנחנו ראינו את חטיבת גבעתי בזייתון ושם ראינו לא מעט שימוש בזרחה ושם אני יודע להגיד מה היה הצורך המבצעי של זה וגם קשה לי להגיד אם זה היה בשטח מיושב או לא. היה נראה לי זה כן בשטח מיושב אבל זה יכול להיות גם... אבל כן נעשה שם שימוש בזרחה כי ראיתי ואי אפשר להתבלבל, זה פשוט מטריית של אש.

****

עדות מס' 43 - הוראות פתיחה באש

היה אחד שאמר שהוא לא יכול לסיים את המבצע בלי להרוג מישהו. אז הוא הרג מישהו שהוא כנראה היה סוג של תצפיתן. הייתה הוראה שאם רואים מישהו מתצפת על המבנה שלנו, צריך להוריד אותו.

מה זאת אומרת?

במשך ההפצצות, אנשים ברחו או התחבאו ואז אמרו שבמידה ויש מישהו שנמצא ברחוב שצה"ל נמצא בו והוא עם פלאפון – הוא כנראה תצפיתן. מה שחשוב פה, היא העובדה שהוא אמר שהוא לא מוכן לחזור בידיים ריקות בלי איקס על הנשק.

אתה זוכר מאיזה מרחק אפשר או אי אפשר לירות? אני מניח שהבחור גם קיבל איזה שהוא אישור...

אני חושב שהאישור היה ההוראה שניתנה לעתיד. כלומר, נגיד למשל אם מחבל רץ ועובר, אז צריך להפעיל שיקול דעת בהתאם להוראה הכללית.

אבל פה למשל יש פלאפון ביד ולא מישהו שרץ מולך עם נשק.

נכון, אבל הוא נחשב מופלל. זה גם לא אוירה של קו, של מעצר, אלא של סוג של מלחמה.

אז מה היה הסיפור עם הפלסטיני במקרה הזה?

הוא (החייל) שכב בעמדה, יש לו חרך ירי. יש לקלעים, יש לצלפים.

ואז הוא ראה את הבחור עם הפלאפון?

אני לא זוכר בוודאות שהוא היה עם פלאפון, יכול להיות שכן יכול להיות שלא, עם נשק בוודאות הוא לא היה. אני כן יכול להגיד שהוא הסתכל על זה כמו משחק ילדים והוא שמח וחייך וצחק אחרי זה. אני חושב שבן אדם נורמאלי, אפילו כשהוא הורג מחבל עם נשק זה לא צריך להיות פה שעשוע וחבל שיש אנשים שבשבילם הצבא זו דרך להוציא אגרסיות.

אני רוצה להבין את התמונה: בן אדם בעמדה ירה במישהו, פגע, שמח שהצליח. איך מגיבים?

קורים עוד דברים במקביל. סביבנו פלוגת טנקים וקורים עוד דברים מסביב.

אבל בתוך הבית?

יש כמה עמדות שצריך לאייש והשאר "מתעפצים". אני חושב שאם המ"מ היה חושב שהוא ירה סתם במישהו זה מאוד לא היה מוצא חן בעיניו. אבל תשמע, זה גבול די מטושטש... בגדול, בחברון המג"ד יודע להגיד לנו להבדיל בין אוכלוסייה אזרחית ומחבלים, ויודע להגיד לנו ש"אתם לא בדירת לחימה אלא יכולה להפוך לדירת לחימה". אבל עזה זו זירת לחימה.

****

עדות מס' 44 - השחתת רכוש

הגענו לשם בבוקר, אור יום. לפנינו ואחרינו בטור, במקביל אלינו נוסעים טנקים וכל הזמן מחפים עלינו. כשאנחנו נכנסים לעיר עצמה, כבר יש רעש. אנחנו נמעכים שם באכזרית, כשמגיעים ליעד שצריך לפרוק, הידיים מעוותות כבר ולא מצליחים לזוז. פורקים. אם עד אז היינו בפאתים, עכשיו לא יכול להיות יותר מרכז מזה. בתים גבוהים, בניינים. אנחנו פורקים ליד הבית, ליד בניין. אנחנו נמצאים מתחת לבניין במרפסת קטנה של כניסה, מחלקה אחרת בפנים מתחילה לטהר. מורידים את המשפחות, הם נמצאים איתנו. יש נשים, ילדים – הוציאו את כולם מהבניין למטה בזמן שמחלקה אחרת מתחילה לטהר את המבנה.

גם ברטוב (אש חיה)?

כן. שלחו את הנשים והילדים משם. מסביבנו יש כל הזמן מכל הכיוונים, טנקים מפציצים. זו לא קסבה, זה מין בלוק בתים עם קצת שטח פתוח, אנחנו מקיפים את הבלוק וחונים ליד בניין פינתי ומסביב טנקים ואש. לא יכול להגיד על מי הם ירו, אלא שהם ירו.

לאן שלחתם את האנשים שהיו בבניין?

אין לי מושג, שלחנו אותם מעבר לבלוק ואין לי מושג לאן הם הלכו. הטנקים הפציצו את הבתים שצפו עלינו.

אז אתה לא יודע מה קרה עם האנשים? כמה היו שם?

15, משהו כזה. הם הלכו כקבוצה. אני מקווה שלא ירו עליהם. הנשים והילדים הלכו והגברים נשארו לתחקור בבניין.

כמה הם היו?

גם באותה כמות, כ- 15. הם נשארו בקומה למטה עם חוקרים, חקרו אותם. אחר כך כשקיפלו את הבניין, הם נשארו.

באיזה גילאים הם היו?

כל הגילאים, מגיל בר מצווה עד זקנים.

כל זכר נשאר? איך מחליטים מי הולך עם הנשים ומי נשאר?

לא יודע, היו כאלה שהיו ילדים גדולים ולא פעוטות...

מה הגודל של הבניין?

שמונה-תשע, כל קומה זה מסדרון עם שתי דלתות בכל צד, ארבע דלתות. מדרגות בכל צד. זה צד אחד ויש מדרגות משני הצדדים. כל דירה כזאת, כולן נראות אותו דבר, כל אחד מסוגנת יפה אחרת. הם עושים רושם של די עשירים שם. בחלק מהדירות מוצאים אמצעי לחימה, מסמכים. חלק אומרים שיש שם חשודים במטענים. באותו זמן, הגברים מרוכזים למטה, בחדר. שמרו עליהם שניים-שלושה חיילים. כל הדלתות בבניין הן דלתות פלדלת נעולות, כל דלת אנחנו מעיפים שם בפריצה חמה, כמה שיכולנו. בשלב מסוים הכול נהיה

עייף. המ"מ נשאר עם עוד שלושה-ארבעה אנשים עולים קומה, מפוצצים דלת או שתיים בו זמנית. מחכים קומה מתחת לפחות, אוטמים אוזניים והלב שלך יורד לתחתונים מהפיצוצים. המ"מ ועוד כמה חיילים, עולים שוב, מטהרים את הדירות ברטוב ושם יש קצת פחות הרגשה של שליטה על הכוח ואנשים הסתובבו ועשו מה שבא להם. זכור לי שהייתה שם אווירה אחרת, בזמן שכבשו למעלה, התחרפן השכל מלעלות ולרדת במדרגות את כל הקומות, אני זוכר שאנשים הסתובבו למטה ועשו מה שהם רצו. היו שם קצת מקרים של פגיעה מיותרת ברכוש. אנשים מעצבים שברו, נתנו מכה או זרקו משהו. מישהו עובר סתם, רואה תמונה ונותן סתרשף (קצה הקנה של הנשק) לתמונה. הייתה שם פחות שליטה על החיילים. אבל לא עשו בלגן ממש. זה בניין ענק ויש הרבה חיילים שהסתובבו חופשי, אז הייתה קצת פחות שליטה עליהם. הייתה קצת יותר פגיעה סתמית ברכוש.

ביזה?

אני חושב שהיה לפי דיבורים.

כמה זמן לקח לפוצץ את הדלתות?

הרבה.

כמה זמן הייתם בבניין הזה?

עד שטיהרנו את הבניין זה לקח די הרבה זמן. 5-6 שעות.

הייתה התנגדות נשהייתם בבניין?

הייתה לחימה של פלוגה שהייתה בניין לידינו, הם היו מעורבים בלחימה הזאת, כל הטנקים יורים מסביבנו. הבניין שלי, אני יודע בדיעבד ספג כמה RPG (טיל נגד טנקים) כשהיננו בתוכו. זה היה מבנה גדול וכנראה שהוא ספג עוד דברים אבל לא שמנו לב. כל הפיצוצים של הטנקים שלנו שירו על מבנים סמוכים לנו, ספגנו שם אש RPG שלא הייתי מודע לזה בגלל פיצוצים שלנו.

מה קרה בבניין? אתה זוכר מקרים ספציפיים? הרגשת חוסר שליטה?

כן, הרגשתי שלא היה רצון להרס, אלא חוסר שליטה על חיילים.

באילו רמות?

חייל יכול להסתובב ולקחת מה שהוא רוצה מהדירות. חיילים יושבים על הספות, זו תמונה קצת מעוותת. בסופו של דבר לא היה ממש לחימה בתוך המבנה, היו רק בחלק מהדירות אמצעי לחימה ואפילו חשש למטענים, אבל תוך כדי שהאנשים למעלה מטהרים דירות – אנשים יושבים בזולה על הספות למטה. הם הוציאו משהו מהארון וזרקו על הרצפה, שוברים תמונות וכל מיני דברים. לא זוכר מקרה חריג. מה שבעיקר מטריד אותי אלה הדברים שלא ראיתי.

למה?

בגלל האווירה של חוסר שליטה.

היו דיבורים?

דיבורים על ביזה היו.

מה זאת אומרת?

זה היה בשו-שו, כי אנשים לא מטומטמים. אחרי שיצאנו היה מסדר בושה, שהיה מכוסת"ח לגמרי. לא עשה רושם שמי שעשה אותו באמת רצה למצוא דברים.

למה?

הגיעו לשם, אמרו לבדוק את החיילים, החדר היה צפוף ואנשים לפני זה ידעו שיש מסדר בושה...

היה אכפת להם שאנשים לקחו?

לא יודע, המ"פ לא רצה להתעסק עם זה ולבוא ראש בראש עם החיילים.

הוא הקל בעוד דברים במבצע הזה? למשל עונשים? הוא רופף או הקשיח את

המשמעת?

היה גם מזה וגם מזה. לא יודע איך לתאר את זה. מצד אחד היה מאוד להחזיק בביצים ומצד שני, אמרתי לך, בעזה אין לי דברים סנסציוניים בחומרה שלהם לספר לך. בוא נגיד שבביזה ודברים כאלה ביחס לציוד בבתים, היו דברים קטנים שהיו לא בסדר: לשבור את זה, להעיף את זה. בעניין ביזה, אני יכול להגיד ששמעתי ולא ראיתי, אני לא יכול להוכיח בוודאות. אני אומר שההרגשה הייתה של חוסר שליטה, זה היה לאורך כל המבצע. ברוב הרמות הפיקודיות רוצים לשמור על ערכיות, אבל חיילים... שוב, לא הייתי עד למקרים כאלה, אבל היו דיבורים ששמעתי, שחיילים ירו על בן אדם פה ושם, שוב, אלה דברים שאני לא יכול להוכיח. אני לא רוצה להגיד כי אני לא יכול להוכיח אותם בוודאות.

במסדר בושה, ידעו שזה הולך להיות מראש.

בשו-שו. הייתה הרגשה שזה מכוסת"ח.

המ"פ בא, בודקים שתי שניות ומקפלים?

כן. אני מנסה להעביר את ההרגשה. לא היו מפקדים שהנהיגו גישה שהיא לא ערכית, פשוט לא הייתה התמודדות חזקה עם החיילים.

לך הייתה הרגשה שאם יעשו חיפוש רציני, ימצאו משהו שלא ירצו למצוא?

הייתה לי הרגשה שאם מישהו בזז אז צריך למצוא אותו. כאילו הם פחדו למצוא משהו שהם לא רוצים לראות.

****

עדות מס' 45 - הריסות בתים והשחתת רכוש

נכנסנו שם לבית, סרקנו אותו, בסריקה מצאו דברים שלא מצאו קודם. מצאנו שם קלצ'ניקוב וכמה רימונים, מתחת למיטה באחד החדרים. זה בית של פעיל פת"ח, היו שם תמונות שלו עם ערפאת בסלון ובבית הזה היה איש זקן חולה סכרת שבקושי היה יכול ללכת. המשפחה שלו הלכה והוא נשאר שם. הוא היה איתנו כל השבוע.

השאתם אותו בפנים?

כן, הוא היה נעול בבית שלו שלושה שבועות. הוא גר עם אשתו בקומת הכניסה ולמעלה גר החתן שלו עם הבת שלו. אף אחד לא היה, רק הוא נשאר. הייתה עמדת שמירה על פתח הבית ובהתחלה שמו לו מזרון ליד הדלת. יצא לי לראות אותו שם שוכב כל השבוע. באיזה שהוא שלב היה קשה לו לקום אז הוא ביקש מיטה שהוא יוכל להתרומם בקלות. לא היה יותר מדי דו שיח איתו. הבאנו לו באיזה שהוא שלב אוכל והתחלנו לבשל מהאוכל של הבית למרות שהייתה אספקה, אבל האספקה זה סנדוויצ'ים עם קבנוס, אז אחד מהחבר'ה התחיל לבשל והבאנו לו גם מהאוכל שבישלנו. בדיעבד, לא הייתה הצדקה לבישול מהאוכל של הבית כי קיבלנו אוכל, אבל קשה לשפוט את זה כשאתה שם שבוע ואוכל אוכל מגעיל. הבאנו לו רופא, הרופא של היחידה שיסתכל עליו. היה דיבור על לפנות אותו אבל לא רצו, השב"כ לא רצה אותו כי לא היה מה לעשות איתו. הרופא אמר שאין לו סכנה מיידית לחיים, אבל אם זה לטווח ארוך, ממשיכים עוד כמה שבועות זה בטוח לא בריא לו וזה יכול לסכן את החיים שלו. לא יודע מה הסתיים איתו כי יצאנו במוצאי שבת אחר כך באמצע הלילה, הוא ישן או עשה את עצמו ישן.

אז כמה ימים הוא היה לבד עם חיילים שסרקו שם?

שבועיים. לא היה לו שמץ מה הולך בחוץ. הוא אמר "בואו תוציאו אותי לכביש כדי שייקחו אותי לבית החולים". אנחנו אומרים לו "אין כביש", הדי-נינים הרסו הכול. באיזה שהוא שלב נגמרו המים והוא אמר שבבית ליד יש שיבר שאפשר לפתוח, כנראה שהוא התכוון שזה מחובר לעוד מיכל. אנחנו אומרים לו "איזה בית?" "פה ליד". אנחנו אומרים לו "הרסו את הבית הזה". הוא היה בשוק. נראה לי שהוא יצא החוצה וראה את מה שהולך שם, שכונה חרבה. חלק מהבתים היו הרוסים כי היו שם חמושים, שבמהלך הסגירות הרסו את הבית ובחלק מהבתים היה חשש למנהרות וחלק חסמו קו ראייה. זו הייתה הצדקה להוריד אותם. הורידו בתים על קו ראייה ומטעים שלמים חישפו.

מה זאת אומרת בתים שחסמו קו ראייה?

יש לך איתורים, לפלוגה שתפסה גזרה, היא תיצפתה לאזור מסוים והבית שבו ישבו, מולו היה בית שחסם קו ראייה קדימה והיו כמה בתים שהורידו.

ומה זה אומר בית שיש בו חשש למנהרות?

אני לא לגמרי יודע מאיפה ביססו את החששות, אבל הרבה זה ממודיעין.

אבל סרקו בתים.

אבל לא תמיד מצאו... אז אנחנו שוהים שם שבוע, סדר יום – לא עושים יותר מדי, מחזיקים את העמדות ומתצפתים ומדי פעם מוציאים עוד סריקה, לוקחים בית לעשות סריקה. באיזה שהוא שלב, הקצין שלנו החליט שהוא עושה אימון זריקת רימון ולא הספקנו לעשות את זה לפני שנכנסנו. הלכנו לבית ליד, תפסנו חדר פנימי וכל פעם מישהו בא וזרק רימון פנימה. הבית הושחת לחלוטין. באיזה שהוא שלב רימון יצא מחלון ליד ופגע בצינור גז והתחילה דליפת גז אז חדלנו את האימון. חזרנו חזרה. מדי פעם היה פתאום מצבים שהופיעו עוד אזרחים. היה כוח אחר שסרק בית ליד ומצא שם אזרחים. ריכזו אותם, לא יודע מה עשו איתם. יום אחד נכנסו לבית אזרחים פליטים ועשו עליהם סריקה ולקחו אותם הלאה או שריכזו אותם בבית ליד. לדעתי הם היו שם כל הזמן. לא הייתה שליטה כל כך, השתמשו בהם כ"ג'ונים" (בשלב אחר בראיון העד תיאר את נוהל "ג'וני" כנוהל של שימוש באזרחים פלסטינים כמגן אנושי בסריקות בתים) ואז שחררו אותם ואז נתקלו בהם שוב בסריקות מאוחרות יותר.

****

עדות מס' 46 - השחתת רכוש

בסריקות הראשוניות שסורקים אמל"ח (אמצעי לחימה), נכנסים ופתאום מישהו פותח ורואה כלי חרסינה ומתחיל כזה לזרוק על הרצפה. יש דברים כאלה שזה מין הפרות כאלה. אנשים שעשו את זה, זה אותו סוג שמדבר על זה שצריך להיכנס בערבים, יש להם פחות ערך לצידוד של המשפחה. יש דברים קטנים, אבל זה לא ברמה של לשרוף דברים או סתם לזרוק מהחלונות. אלה דברים קטנים.

זה נעצר?

זה נעצר וזה מתחיל עוד הפעם. כתובות על הקירות.

מה כותבים?

"עד מתי" או כתובות על המחלקה או "ניכנס במחבלים".

מאיפה נראה לך שזה נובע? הרי זה לא חייל אחד בכל הגדוד.

כתובות על הקירות לא נובע משנאת ערבים, אלא מזה שאתה חייל – אתה כותב בעמדה או בשירותים, זה טבעי לחיילים לעשות.

אבל בכל זאת אתה פה בבית.

נכון, צריך לחשוב על זה כדי לא לעשות את זה. אבל אתה לא מרגיש את זה, למשל הבית שלנו היה נטוש ואתה עושה שם בכול כבשלך, אתה שובר בלטות כדי להכין שקי חול, אתה

שובר כדי להכין עמדה. זה נהפך... אתה לא חושב על זה בכלל, אתה לא חושב על זה שזה בית של משפחה שתחזור אליה.

השתמשתם להם בציווד? יש חוקים בכניסה לבית?

יש הגדרה שלא אמורים לגעת בציווד של המשפחה, לשבת להם על הספות ודברים כאלה, אבל לא מתייחסים לזה. אתה נמצא בבית ואתה נכנס בלי שק"ש, המקסימום זה חולצה טרמית וחם-צוואר וקר בלילה, אז אתה לוקח מזרונים ושמיכות.

לך זה נראה בעייתי לשבור כלי חרסינה, אבל דיברת על זה שאנשים מחכים לעשות

את זה או לעשות כתובות על הקיר. מה נראה לך שמניע את זה?

גם התלהבות של המבצע, גם גזענות. אלה ששברו, הם עשו את זה כי זה היה שייך לערבים וגם אווירה כללית של צבא ואתה בתוך החרא של עצמך ולכתוב על הקיר לא נראה לך נורא. אם אני הייתי האדם שחזר לבית שלו וראה את הקיר מקושקש הייתי מתבאס יותר על זה שכל הפרדס שלי נעלם. זה היה צורך מבצעי לחשף את השטח למנוע הסתגנות של חוליות של משגרי קסאמים. בתוך כל האווירה זה לא נראה כל כך נורא.

היה הרבה הרס מסביב? מה נהרס?

בעיקר פרדסים, בתים – חלק נהרסו עם די-ניים כמו בקטע של ואלס עם בשיר שהטנק נוסע ברברס ונכנס לבית, אותו דבר קרה לבית שלנו עם די-ניין. הוא עשה חור בקומה הראשונה וגם בהפצצות שהיו לפני, רואים.

הדי-ניינים עבדו מסביב כל הזמן?

כן, כמעט כל הזמן.

מה הוא מחשף?

דבר ראשון את הפרדס, אחר כך הורס בתים ליד כדי לפתוח צירים, כדי למנוע מסתור בכל האזור של הבית שנמצאים בו. הוא פותח ציר לאכזריות. זה ציר שלא קיים, ציר שפעם היו בו פרדסים וחממות. נגיד, הבית שלנו בגלל שהיה קיצוני, הוא עשה סוללה שכשאתה יוצא החוצה, שלא יוכלו לירות עליך מהבתים הרחוקים. כל הזמן שינו שם את השטח.

****

עדות מס' 47 - הריסות בתים

היה קטע שדי-ניינים עשו חישובים, זה היה מדהים. בהתחלה אתה נכנס ואתה רואה הרבה בתים ואחרי שבוע, אחרי החישובים, אתה רואה שקו האופק מתרחק, הוא היה כמעט עד הים. פשוט הורידו את כל הבתים בסביבה כדי שלא יהיו מקומות מסתור למחבלים. בין השאר הורידו לולים שלמים על התרנגולות שבהם.

...הדי-ניינים היו במשך השבוע שחיתם?

כן, זה היה במהלך השבוע, איזה יום או יומיים. יש פלוגה של הנדסה. אני לא יודע כמה די-ניינים יש במחלקה או פלוגה כזאת.

הבתים שהורידו – אלו בתים שירו מהם?

לא, לא בהכרח.

בשביל מה בעצם הורידו אותם?

אין לי ספק שזה לצורך מבצעי, אתה יכול להתווכח כמה זה נחוץ וכמה זה מוסרי אבל זה לגמרי מבצעי כדי לא לאפשר להם לתפוס עמדות שמסכנות אותנו.

כמה בתים הורידו?

רדיוס של כמה מאות מטרים. זה לא היה אזור צפוף. זה פרבר. אזור כפרי.

הורידו את כל הבתים?

כמעט. לא רק די-ניינים הורידו, היו גם מקומות שהפיצו. באחד המקומות שהורידו זה כן מקום שהיתה שם היתקלות.

מה גודל השטח אחרי החישוף שראית?

אני רואה חורבות.

****

מה מטרת המבצע, אגב? מה אמרו לכם?

שאנחנו נכנסים דבר ראשון ליצור תנאים למשא ומתן להביא את גלעד שליט, הנושא הזה עלה. אמרו לנו שאנחנו נכנסים כדי לאפשר שקט לתושבי הדרום ולערער את שלטון חמאס... כל המבצע היה בסימן של להיכנס ולעשות סדר.

ככה התבטאו, זה הביטוי הרשמי? איך המג"ד שלך התבטא? אתה זוכר שהיו ביטויים שגרמו לך להרגיש ש"זה לא צה"ל שאני מכיר"?

כן, היה פרש תורכי (חשד לחדירה בגדר) בזמן שתפסנו את גזרת הגדר. היה פרש תורכי, היינו צריכים לתפוס את החודרים בשטח ישראל. נכנסו ועצרנו ליד חפ"ק המ"פ בש"ג והוא עצר אותנו. הוא אמר לנו "חבר'ה, יש חדירה, יש מחבלים, אנחנו הולכים לפרק להם את התחת, לאנוס אותם, לזיין אותם". אלה ביטויים שלא ציפיתי מהמ"פ שלי להגיד. לא ציפיתי ממנו להתבטא ככה. תגיד "יש חדירה, תהיו דרוכים. אנחנו הולכים"... אפילו לחסל נשמע לי קצת... אלה ביטויים שלא שמעתי.

היו עוד מקרים שאתה זוכר שצרים לך באוזניים?

היה מ"מ מהצנחנים ששמעתי שדיבר בדיעבד על התקלה שהייתה להם, "איך פירקנו אותם, הפכנו להם את הבית שם, לא השארנו אבן על אבן". אוקיי, למה עשיתם את זה? ירו מהבית? "לא, לא ירו מהבית, ירו ליד. הרגנו את המחבל ונכנסו להפוך את הבית".

וכשאתה שומע את זה? מה אתה מגיב?

אני מסתובב והולך, אני לא אוהב את הדברים האלה. עזוב שזה לא הומאני, זה לא מקצועי, אתה מתעסק בחארטה עכשיו. יופי, אתה גבר, אז פירקת בית, מה? בדיוק כמו שאני מתייחס לחיילים שמורידים כאפות לפלסטונים במחסום. קילל אותך, הורדת לו כאפה, יופי, זה לא הרמה שלנו. צבא שמתעסק בדברים האלה, בלפרק בתים כי ירו צרור ספוראדי מהאזור, זה לא צבא מקצועי. ממש התעסקו בשטויות.

****

עדות מס' 49 - הפעלת אש

כשאנחנו נכנסנו בעצם לרצועה אנחנו נכנסנו על בסיס רכוב ואיך שאנחנו נכנסנו כינסו את כולנו, המ"פ שהיה אחראי על המוצב כינס את כולם והעביר איזשהו תדריך לגבי אופן ההתנהלות שלנו בפנים. היתה שעת לילה מאוחרת, היה חושך, וכולנו נדרשנו למשמעת מאד רצינית בנוגע לתדריך הזה ספציפית ואז על כל השלכותיו שנפעל. אז הוא פירט כל מיני נהלים מבצעיים איפה מותר לנו לטייל, איפה אסור לטייל, אסור להסתובב לבד מחשש לחטיפות וכו' וכו', ובין יתר הדברים הוא ציין בלאו חמור ביותר לעלות לגגות. מה שהוא הסביר למעשה זה שלחיל האוויר יש אור ירוק לירות על דמויות בגגות. חיל אויר לא תמיד יעשה את ההפרדה, לא תמיד יש לו את היכולת לסגור מעגל כל כך מהיר אם מדובר פה באזרח, בחייל, במחבל, מבחינתו אדם שעולה לגגות הוא מופלל. מה שהובהר לנו למעשה זה העלייה לגג היא בעצם הפללה של אותה דמות. כלומר ההנחה היא שאין לאף אחד ובכלל זה גם לחיילי צה"ל, אין לאף אחד מה לעשות בגגות ואם משהו עולה על גג סימן שכוונתו היא לרועץ. ואפילו הוא הביא דוגמה של איזה מפקד מגבעתי שאנחנו החלפנו שהעיפו פשוטו כמשמעו בחזרה לישראל כיוון שהוא באמת עלה על הגג לעשות את צרכיו והעיפו אותו משם. כלומר היה מדובר פה באירוע מאד מאד חמור מבחינת ההתייחסות של הפיקוד לדבר הזה. ונאמר לנו שזה משהו שהוא כלל צה"לי, כלומר מבחינת כל הכוחות בשטח יש פה לאו ברור, חד, שאין לו יוצאים מן הכלל. כלומר אין לאף חייל צה"ל מה לעשות על הגג. עלייה על הגג כמוה כהתאבדות.

כי כוחותינו יורידו אותך?

כן. מה שנאמר שבאמת יש כלי טיס כאלה ואחרים שפשוט יורים על דמויות שנמצאות בגגות. כלומר אנחנו ידענו שיש כל מיני מסוקים ומטוסים למיניהם שהם בשמיים, שומעים אותם כל הזמן, רואים אותם כל הזמן. ולכלי הטיס האלה יש יכולת אש ואין פה משחקים. כלומר מי שנמצא על הגג-דמו בראשו. זה ככה נאמר לנו בלאו גמור. וגם נאמר שזה משהו שהוא כלל צה"לי. כלומר כל הכוחות שלנו בשטח מכירים את הדבר הזה.

****

עדות מס' 50 - הוראות פתיחה באש

אני יכול לספר לך מקרה ספציפי, עבר ליד הבית שלנו בן אדם, הייתה לנו הוראה של אדם שעבר שמתצפת, הייתה לנו הוראה להוריד אותו. היה מקרה של אדם שמדבר בפלאפון תוך כדי שהוא מחזיק דגל לבן. שוב, תבין שאנחנו כל הזמן שאנחנו מקבלים התרעות ספציפיות עד לרמה של אדם עם אופנוע שמגיע לשביל הזה והזה במהירות מסוימת. היו התרעות על אנשים עם מטענים עם דגלים לבנים. היה מקרה של אדם שדיבר בפלאפון קרוב לבית שלנו והוא החזיק גם משהו לבן. אני לא ראיתי אותו, הייתי יותר אחורה בבית. אני יודע שם

בוודאות שהאדם הזה קיבל כדור לרגל. בדיעבד, אני לא יכול להוכיח או לאמת, אבל שמעתי שהוא נפטר. הוא לא פונה על ידינו ואני לא יכול להוכיח.

לא פינו אותו?

הוא דיידה ויצא משדה הראייה שלנו.

אבל יש הוראות פתיחה באש, לא?

במוצב או בט"ש יש הוראות פתיחה באש. אבל כשנכנסנו, האווירה היא שאתה נכנס למלחמה ויש צפי לככה וככה הרוגים בגדוד. בשטחי החוץ, ממש בתחילת ההליכה, יש אווירה, משהו מאוד חזק שכולם עם ניצוץ בעיניים. הייתי קצת בסרט ולא ציפיתי שנגיע למה שנגיע. ציפיתי ללחימה, היו לנו תצלומי אויר ואמרו לנו שפה יהיה מטען, פה צפויה מנהרה. מה זה הוראות פתיחה באש? שם אנחנו באווירה שאנחנו נכנסים ללחימה, לא לשגרת מוצב. תוך כדי שאנחנו מתחילים להכנס אנחנו מבינים שזה לא מה שחשבנו. אמרת ששמעת את זה ממישהו אחר, זה הרגיש מאוד כמו תרגיל מהבחינה הזאת שיש פה פירוטכניקה, יורה לא לפה, יורה לפה ושם. כל מיני דברים.

באופן רשמי כשיש תדריך עם המג"ד לפני יציאה, מה נאמר שם?

שהעוצמה של האש תהיה האמצעי שבאמצעותו יגנו על החיילים. נתנו לחיילים את ההרגשה שהחיים שלהם חשובים ושלא יהיה מצב שיהרגו חיילים בשביל הספק של אולי לא לפגוע באזרחים. נתנו מדיניות של לתת אש כדי לחסוך בחיים שלנו.

ברמת החייל זה גם?

כן. זה אומר כניסה אגרסיבית. זה אומר ירי, זה אומר בכניסה עצמה גם מקרים של אנשים שמסתובבים בחוץ – מבחינת החיילים זה לירות. שוב, אלה מקרים שלא הייתי נוכח בהם ואני לא רוצה לדבר עליהם. אבל כן, היו מקרים של אנשים, אזרחים שנהרגו מאש שלנו.

נק"ל (נשק קל)?

גם.

מה היה הדיבור שלכם על זה? שצריך להבדיל בין אזרח למחבל לפי איזה

קריטריונים?"

מה זה הפללה? אין נוהל מעצר חשוד במלחמה. יש שיקול דעת. לא אמרו לאנשים לירות על כל אחד אבל אמרו שממרחק מסוים שמתקרבים לבית, לא משנה מי הוא אפילו זקנה – להוריד.

על איזה מרחק מדובר?

תלוי במקרה. יכול להיות מצב שהוא 40 מטרים ממך, שהוא נכנס לשטח מת שמעבר לזה אתה לא יכול לעשות כלום כשהוא מגיע לבית.

לא היו הגדרות של מי חף מפשע ומי לא?

היה הגדרות של חמוש – מת, מי שמדבר בפלאפון – מפליל. אנשים שהסתובבו עם סמרטוטים לבנים – הגדירו לנו לא לירות בהם. אבל אם הם מתקרבים לבית אז ירי הרתעתי למעלה או ליד ואחריו ירי.

זה חודד? הגדוד נכנס, יש המון ירי ובמקרים אחרים גם נהרגו אזרחים, אז לא מחדדים

את זה?

לא היה המון חיכוך עם אוכלוסייה ואני לא זוכר שזה חודד למצב של הוראות פתיחה באש.

אבל בגלל שזה שיקול דעת של חייל אז מפקד אומר קרה כן וכך, אז תפעילו שיקול חד

כי יש פה אזרחים.

היה קצת אללה באב אללה אבל הגדירו... לא היו הגדרות ספציפיות אלא שיקול דעת. לא היה מצב שחידדו והגדירו משהו מסודר.

ואף אחד לא שאל על זה?

לא הייתה אווירה של לחפש את זה. החיילים היו יותר נלהבים ולא היה דחוף להם להגדיר את ההגבלות שהיו עליהם, זה לא בער להם.

הם הרגישו בטוחים? אם אתה מפקד, אתה יורה בכל דבר. זאת הייתה האווירה?

לא הייתה אווירה של פחד אלא אנשים יותר התלהבו מלירות באנשים.

ראית עוד מקרים עם אוכלוסייה לא לוחמת כמו למשל האיש עם הפלאפון והדגל

הלבן, אנשים ש...

שוב, אני לא יכול להגיד אם הוא מת ולא אם הוא נתן מודיעין. זה מקרה שמראה איך ההוראות הפתיחה באש היו מתירניות.

מה מפליל? אנשים שהולכים במרחק מסוים אליכם? פלאפון שיכול לשמש לדיווח?

מישהו עם מחברת, משקפת?

משקפת זה כמו פלאפון.

אז מה עושים?

אותו דבר. שיקול דעת, ההגדרה היתה ירי ישר. כשירו לבחור ברגל, זה בגלל שהוא גם מצד שני היה עם דגל לבן. אבל לא היתה אווירה שסומכים על זה שמי שעם דגל לבן הוא בסדר מבחינתנו, כי היו התרעות.

אבל אמרת למשל שאנשים שהלכו עם דגל לבן, זה ברור שלא יורים בהם?

כן. אבל דגל לבן ופלאפון. אתה שם לב אליו, אם הוא מתקרב ממש לבית אז יורים בו.

אם מישהו מרים ידיים? זה כמו דגל לבן?

כן.

אתה אומר שראית אוכלוסייה...

לא, אל תבלבלו. היה מעט מאוד מפגש עם אוכלוסייה. העיר הייתה בגדול עיר רפאים. מדי פעם ראית אדם, למשל בזמנים של הפסקות אש הסתובבו אנשים.

ואז?

לא ירינו כמה שעות. הגיעו סהר אדום, הסתובבו. אספו גופות. הם עברו גם לידינו, מתחת לבית. כלומר מחוץ לטווח שמותר להיות מסביב לבית.

אתה זוכר מה היה המרחק לבית שאסור להתקרב אליו?

20-30 מטרים, משהו כזה.

פינוי פצועים עושים רק בהפסקות האש ההומניטאריות?

כן. לא היה ממש פינוי פצועים יותר היה פינוי של גופות.

****

עדות מס' 51 - מגן אנושי

אחרי היציאה, הייתה שיחה עם מפקד היחידה. היו אנשים שאמרו שרמת הצוות לא הייתה מוכנה מספיק וגם העלו את הנושאים של הדברים שהפריעו מבחינה מוסרית של שימוש באזרחים. הוא טען שהוא לא מכיר שום דבר כזה, אני לא מאמין לו שהוא לא יודע שזה קרה בשטח. הנוהל של להשתמש באזרחים הוא נוהל קיים, הוא יודע על זה. נוהל שכן הוא נוהל רשמי של הצבא, אבל לא קוראים לזה נוהל שכן. המח"ט היה בשטח כל הזמן. היה גם יום שהוא בא לבקר אותנו. נוהל רשמי זה הנחיות של הצבא.

מה אתה מרגיש על מה שהיה שם?

אישית לא טוב לי עם זה. אני עושה את החושבים שלי. מבחינתי אני לא חושב שאני אסכים ללכת שוב, לשטחים בטח לא אלך לשרת, מכמה סיבות. לא יודע מה אעשה בסיטואציה דומה שתהיה בעתיד. אני בטוח שלא כל כך מהר אני אלך לשם.

עם איזו תחושה אתה יוצא?

ברמה האישית אני יוצא עם תחושה לא טובה, שאני יוצא עם דבר שאני לא שלם איתו, שיש אווירה כללית של התגייסות מאחורי הדברים האלה שהיא מאוד מסוכנת לדעתי והתחושה האישית שלי שהייתי שם ולקחתי חלק בזה – היא מאוד לא טובה. יש תחושה כללית והיא גם דיבור על זה בפנים הרבה פעמים ואני חושב שגם בחוץ, שאין ברירה. כל דבר שאתה עושה, אתה עונה לעצמך: אין ברירה ובזה אתה בורח מאחריות. אתה מביא את עצמך למצב דטרמיניסטי, ברגע שלא אני בחרתי, אין לי אחריות על הדברים שלי. גם אם בסופו של דבר שהבחירה שלך היא נכונה, תודה שבחרת. שהייתה לך אופציה אחרת. תמיד יש לך

בחירה אחרת. תעמוד על זה שבחרת להיכנס לעזה. ברגע שבחרת, הכנסת אנשים למצב אפור מוסרית, הבאת אותם לדילמות שהם צריכים להתמודד איתם וחלק מההתמודדות היו כושלות. גם מהדברים שאני יודע וראיתי, הם אפורים, אתה יכול להחמיר ולהגיד שהם לא בסדר ואתה יכול להגיד שבטוח יש דברים יותר קיצוניים שהן בחירות כושלות ומה שהביא אנשים לבחור בבחירות כושלות זה הבחירה להעמיד אותם בסיטואציות האלה. ברגע שאתה אומר "אין ברירה", אתה ישר בורח מאחריות. אתה לא צריך לתחקר, לבדוק. זו התחושה שלי אז וגם היום.

****

עדות מס' 52 - הריסות בתים

כשאתם יוצאים על מה מדברים? אתם מתקפלים כמו כל צה"ל מעזה, ואז על מה

מדברים אתכם? כל הכבוד, לקחים, מה הדינאמיקה שם?

הייתה פלוגה שלנו שנשארה, מוצאי שבת ב-12, כבר המג"ד סיפר לנו. עולים מולו בקשר, אומרים לו "מתקפלים אחורה" אף אחד לא ידע על זה, גם המג"ד היה מופתע. ב-2 התחלנו תנועה, אמרו לנו "טוב, אתם נשארים פה על הרכבים, תופסים עמדות ולא יודעים כמה זמן". נשארו שם עוד 4 ימים, רביעי לפנות בוקר יצאנו סופית, הפלוגה. אבל אז כבר נגמר כל ה- היי, ובכל זאת היה שיחת מג"ד יום לפני שיצאנו הביתה.

מה הוא אמר בשיחה?

בלילה קודם הייתה שיחת מח"ט צנחנים, שהיינו ת"פ (תחת פיקוד) שלהם. הוא אומר, לא לדבר על ההרס שראיתם בבית, לא צריכים להתגאות בזה. חשוב שתדעו שכל מה שעשינו שם היה כי היינו חייבים. זה מה שהמח"ט אומר.

ומה חשבת על זה?

אתה יודע... זה היה יפה שבכלל היה להם את העמדה הזאת. ברור שזה, אני לא רוצה להגיד שקר גמור, אבל רוב ההרס שנעשה שם, חלק גדול מההרס לא היה הכרחי. גם היה פעם אחת שמח"ט *** עלה על הטנק שלנו, היינו צריכים להסיע אותו למסיבת עיתונאים בתוך עזה. הביאו נגמ"חון עם כמה כתבים. אז אנחנו באים לנסוע, אנחנו כבר רואים את התקשורת, המח"ט עולה, תיסעו דרך השבילים ההרוסים, שהתקשורת לא תראה אותנו, נוסעים מהשדות. היינו צריכים לעבור שדה. יש כאילו את הקונוסים איפה שכבר נהיה שביל, אז כאילו, תיסעו שם, שלא יהיה פה... זה הצחיק אותי. וזהו, בשיחת מג"ד הוא דיבר על זה שמבחינתנו זה היה מלחמה.

מבחינתנו מה זה אומר? הצד הישראלי?

לא-לא. מבחינת, הוא אומר- הדרגים מעליי קוראים לזה מבצע, כי בסופו של דבר אף חיל לא השתמש בכל הכוח שהוא יכול, והם לא רוצים לקרוא לזה מלחמה, אבל שנדע שמבחינתנו, החייל, הפלוגה, מה שעשינו- ככה זה יהיה גם במלחמה.

מה זה אומר, למה חשוב לציין את זה?

לא יודע למה היה לו חשוב לציין, שנרגיש שהיינו במלחמה, אני יודע מה, זה נשמע קצת יותר...

למה הייתה נפילת מתח?

לכולם בשלב מסוים ממש נמאס כבר מלהיות שם בפנים. הם היו שבוזים כל כך. להיות שם שבועיים אתה לא יודע מה קורה איתך, המפקדים שלך לא יודעים מה קורה איתכם.

היה איזה שלב של שעמום בתוך השבועיים האלה?

היה הרבה שעמום.

אז מה עושים כדי להפיג את השעמום הזה?

אמרתי לך, יורים על דודים, אני יודע מה. בשעמום, כשאין על מה לירות, אז יורים על דודים. אתה לא תירה על דודים כשיש לך זיהויים.

****

עדות מס' 53 - הוראות פתיחה באש

אני לא זוכר שירו על חשודים. במחלקה שלי לא היו הרבה תקריות, יש מה שנקרא מכות אש של הרתעה, שעה מסוימת שעולים על הגג, נגיבסט, רובאי ומטול, לוקחים בית, זה תמיד אותו בית בגזרה ומפרקים עליו ירי הרתעה. הרעיון הוא לגרום לבלבול, כל הזמן לשנות את תוואי הלחימה. אותו דבר עם הדי-ניין. אלה מכות האש ולקראת הסוף היה קטע שאישה הגיעה מכיוון בתים של כוחות צה"ל, אף אחד לא זיהה אותה והיא הגיעה קרוב לבית שלנו. החייל לא ירה עליה למרות שהוא היה צריך לירות עליה, היא הגיעה קרוב ואז הגיעו אכזריות שפתחו ציוד והם ראו אותה וירו עליה לא מהמקלע של האכזריות, מנשק אישי וזאת הייתה התקרית היחידה שהמחלקה שלי ירתה על מישהו.

מה קרה לה?

היא שכבה שם איזה כמה זמן גוססת ואחרי איזה כמה זמן היא נהרגה. היא הגיעה עם איזה שק וחשבנו שזה מטען חבלה, זרקנו רימון למטה לנסות לפוצץ את זה ואז יצא שזה נפל. אבל בוא נגיד שאישה שהולכת סתם בשטח של צה"ל מול אכזריות ולא מפסיקה, זה היה ממש מוזר. היא הלכה בשיא הרוגע עם השק.

צעירה או מבוגרת?

מבוגרת, זקנה. לא מגיבה, מדליקים עליה אורות והיא ממשיכה ללכת. יכול להיות שהיה לה מטען והיא רצתה להגיע מתחת לחלון ולהתפוצץ.

ואף אחד לא הסתכל בסוף מה היה בשק?

לא, היינו עסוקים בלצאת. בגלל זה גם חששנו יותר. כי בקשר אתה חייב להבהיר איכשהוא שאתה יוצא מהבית אז אומרים "היכוננו לתזוזה ליעדי..." זה איזה שהוא קוד שעוברים גזרה. בכל אופן, אם מישהו מאזין לקשר, הוא יודע שאנחנו עוזבים את הבתים ואז זה שלב שצריך להיות יותר זהיר. אז גם, נותנים הרבה מכות אש ופוחחים עוד עמדה ואז בדיוק היא צצה לה, אז אין מה לעשות, אסור לקחת סיכונים.

מישהו צעק לה משהו?

הבחור שמדבר ערבית צעק לה "ואקף". אחר כך קראנו לה הדודה של האגודה למען המחבל.

****

עדות מס' 54 - אוירה

איך יצאת משם?

איך יצאת? כשנכנסתי הייתה אווירה של להיכנס וכל המדינה איתנו ותוך כדי שהייתי שם, ירד לי כל העניין הזה... תשמע, כשיצאתי משם לא יצאתי עם הרגשת גבורה או הקרבה גדולה, סתם מגעיל ולא נוצץ ומשמעם ומטומטם. אנשים סבלו. לא הרגשתי שעשיתי משהו משמעותי. שכנעתי את עצמי בכל זאת של "טוב, הייתי בעזה, אפשר לספר לחבר'ה וסיימתי".

ולמחוק חלק מהדברים.

כן, יש כל מיני סיטואציות עם ההוצאה של המשפחות, שוב זה דברים שהיינו צריכים לעשות אבל דברים שהם לא נוחים. גם כשיצא לי לתפוס קו היו סיטואציות קשות: מעצרים, מחסומים, סריקות. מהבחינה הזאת, עזה לא היה שונה בהרבה מהמקומות האחרים. זה לא היה שונה. אבל שוב אני יוצא משם עם הרמה של הדיבור של איך חיי אדם נהיה כלום.

אז מה אתה לוקח משם?

איך אנשים יכולים לראות אנשים אחרים מתים או סובלים, איך נורא בקלות אתה יכול להיות אדיש לזה.

אתה הרגשת אדיש?

כן, כאילו אתה יכול לכבות את עצמך. נגיד, האיש מת ויאללה המשכנו.

האדישות הזאת הפחידה אותך?

זה לא הפחיד אותי כמו שזה הדליק לי "שים לב". מה ראיתי ואיך קיבלתי את זה. זה העיר אותי קצת.

אתה אומר שזה לימד אותך תובנות חדשות.

זה לימד אותי שגם אני יכול לראות את הדברים האלה ולקבל את זה. שלא יהיו לי סיוטים כל לילה. כשאני חושב בהיגיון על כל המצב, אנשים, אם זה צודק או לא, אנשים סובלים.

אבל הסבל היה רחוק מכם. חוץ ממקרים ספציפיים.

מן הסתם, אתה לא יכול להצליח להכיל את כל הסבל שכן היה שם. שוב, אני לא אומר שהמבצע לא מוצדק. חשבתי שהוא מוצדק, רציתי להחזיר את השקט לתושבי הדרום. אתה לא יכול לתפוס סבל בכמות כמו שהבאנו לעזה, אבל...

ראיתם את זה כשנכנסתם ממש לעיר?

כן, דמיין לעצמך שאתה רואה, כמו שאמרת "דאון טאון עפולה", זה תיאור מעולה. אתה רואה שם טנקים מפציצים, חור פה, חור שם, פגז של טנק נכנס בקיר של בניין וכל הקומה נשרפת. זה קצת WAR כזה. לא יכול להגיד שזה שרט אותי או משהו כזה אבל אתה יודע... ראיתי אנשים שסובלים, ראיתי אנשים אחרים מגיבים לזה ואת עצמי איך הגבתי לזה – ואת זה בעיקר אני לוקח משם, איך אנשים אדישים לסבל או לוקחים את זה כמשהו טריביאלי.

****

ליצירת קשר לצורך מתן עדות, תיאום הרצאות או סיורים:

www.shovrimshatika.org

לתרומות:

בנק הפועלים, חשבון: 455949, סניף 748 תלפיות, ירושלים.

צ"קים לפקודת "שוברים שתיקה" ניתן לשלוח לכתובת:

שוברים שתיקה, ת.ד. 68150, ירושלים 91681